

Rekenkamer
Peel en Maas

Onderzoek Accommodatiebeleid Gemeente Peel en Maas



Inhoud

Leeswijzer	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding onderzoek	5
1.2 Doelstelling van het onderzoek	5
2 Conclusies en aanbevelingen	6
2.1 Hoofdboodschap	6
2.2 Deelconclusies	7
2.3 Aanbevelingen	9
3 Onderzoeksverantwoording	12
3.1 Hoofdvraag en deelvragen	12
3.2 Onderzoeksmethoden	14
4 Beleid	16
4.1 Is er sprake van (bestuurlijk vastgesteld) accommodatiebeleid binnen de gemeente?	17
4.2 Welke doelen zijn vastgesteld met betrekking tot het aanbod van maatschappelijke accommodaties en zijn er meetbare prestatie-indicatoren geformuleerd?	22
5 Organisatie en uitvoering	24
5.1 Tot welke aanpak en tot welk (voorzieningen)aanbod heeft dit beleid geleid?	25
5.2 Heeft de gemeente een goed beeld van haar eigen maatschappelijk vastgoed?	26
5.3 Is er in de gemeente vastgoed in privaat eigendom dat wordt gebruikt voor maatschappelijke activiteiten? ...	26
5.4 Welke knelpunten wordenesignaleerd en/of zijn er te verwachten?	27
5.5 Hoe is de 'governance' geregeld inzake het beheer en de exploitatie van de accommodatie?	29
6 Resultaten	31
6.1 Worden de resultaten gemonitord en zijn de effecten in beeld?	32
6.2 Is de uitvoering van het beleid zowel doeltreffend als doelmatig?	33
6.3 Zijn er verschillen in de uitvoering en exploitatie tussen de kernen?	34
6.4 Hoe waarderen inwoners het gevoerde beleid en de accommodaties?	34
7 Evaluatie en verantwoording	40
7.1 Hoe is de gemeenteraad van Peel en Maas op de hoogte gehouden van de resultaten en voortgang?	40
Bestuurlijke reactie College	46
Nawoord Rekenkamer	51
8 Bijlagen	52

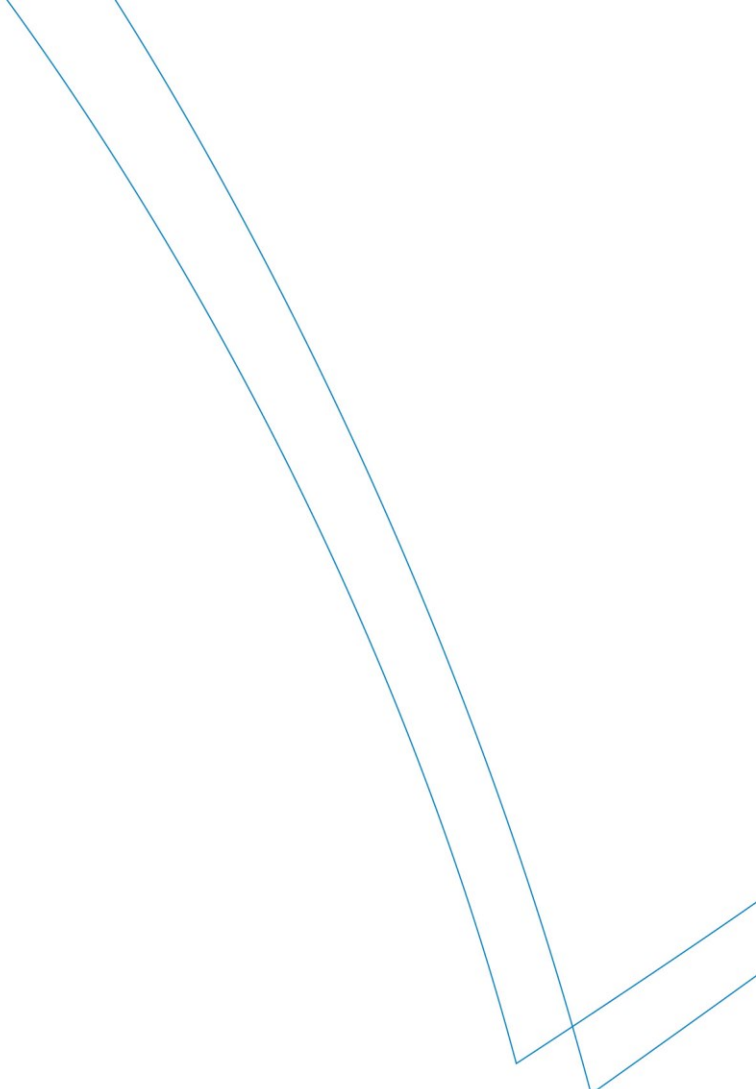
Leeswijzer

Voor u ligt het rapport van het rekenkameronderzoek naar het maatschappelijk accommodatiebeleid in de gemeente Peel en Maas. Hierin doen we verslag van de onderzoeksactiviteiten die plaatsvonden in de periode januari 2025 tot en met mei 2025 en geven we een overzicht van de bevindingen van het onderzoeksteam, zoals verzameld aan de hand van de onderzoeksvragen van de Rekenkamer.

Dit rapport bestaat uit twee delen. **Deel I** is een zelfstandig leesbare rapportage van het onderzoek. In dit deel zijn de hoofdlijnen van het onderzoek en de belangrijkste uitkomsten op hoofdlijnen beschreven. In dit deel leest u:

- het doel van het onderzoek;
- het belang van het onderwerp voor de gemeenteraad;
- de conclusies uit het onderzoek;
- de aanbevelingen voor verbetering van het maatschappelijk accommodatiebeleid.

Voor degenen die geïnteresseerd zijn in een gedetailleerde uitwerking van de onderzoeksvragen, is in **Deel II** (nota van bevindingen) het integrale onderzoek met daarin de volledige beantwoording van de onderzoeksvragen en de onderbouwing van de conclusies en aanbevelingen opgenomen.



Deel I: Essentie van het onderzoek

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Maatschappelijke accommodaties geven ruimte aan tal van waardevolle initiatieven en activiteiten die een positief effect hebben op het welzijn van mensen, zowel jong als oud. Om die reden exploiteren en/of ondersteunen veel gemeenten in Nederland gemeenschaps-, sport- en cultuur- en/of erfgoedvoorzieningen. Ook de gemeente Peel en Maas kent (en ondersteunt) maatschappelijke accommodaties. Omdat Peel en Maas een samengestelde gemeente is van de voormalige gemeenten Helden, Kessel, Meijel en Maasbree, waarvan alle kernen voor de fusie al beschikten over maatschappelijke accommodaties, is het totale maatschappelijke voorzieningenniveau binnen Peel en Maas gespreid. Belangrijk verschil met veel andere gemeenten is dat de gemeente Peel en Maas vanuit het principe van 'zelfsturing' veel minder accommodaties zelf beheert, maar dat het echt van de gemeenschap zelf is.

'Zelfsturing' is een belangrijk uitgangspunt in al het handelen van de gemeente Peel en Maas. Het is een van de drie kernwaarden naast 'diversiteit' en 'duurzaamheid'. De gemeente gelooft in 'zelfsturing' door gemeenschapsontwikkeling en in de daarbij behorende meervoudigheid van de rollen van een gemeente. Vanuit deze zelfsturingsfilosofie en de rolzuiverheid die daarbij hoort, komt het begrip 'eigenaarschap' steeds prominent naar voren. In veel gevallen ligt dat 'eigenaarschap' in de gemeente Peel en Maas voor wat betreft maatschappelijke accommodaties bij de gemeenschap en/of bij een stichting. Heel soms bij de gemeente. Tegelijkertijd zijn er ook mengvormen aan het ontstaan. Dit is ook niet zo gek want de afgelopen jaren zijn er tal van ontwikkelingen geweest die het beheren, onderhouden en exploiteren van accommodaties uitdagend hebben gemaakt. Want hoe om te gaan met de substantiële kostenstijgingen als gevolg van de inflatie en verduurzamingsopgaven, die ook de maatschappelijke voorzieningen hard treffen? En wat betekenen teruglopende ledenaantallen en vrijwilligers voor de continuïteit van voorzieningen? De vraag rijst dus hoe maatschappelijk vastgoed en/of maatschappelijke voorzieningen in de toekomst doelmatig beheerd en geëxploiteerd kunnen worden. Reden genoeg om eens wat dieper te kijken naar het hoe en wat van de maatschappelijke accommodaties en/of voorzieningen binnen de gemeente Peel en Maas.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

De Rekenkamer wil middels dit onderzoek de gemeenteraad van Peel en Maas inzicht geven in de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde gemeentelijke beleid inzake maatschappelijke accommodaties, en in de rol van de gemeenteraad hierbij. Vanuit de onderliggende vraag: in hoeverre leidt het beleid dat de gemeente voert tot maatschappelijke meerwaarde?

De Rekenkamer heeft, gekoppeld aan de doelstelling, de volgende centrale onderzoeksvragen geformuleerd:

Liggen de voorbereiding en uitvoering van het accommodatiebeleid op koers, hoe draagt het accommodatiebeleid bij aan het creëren van maatschappelijke meerwaarde en is het voldoende toekomstbestendig?

De probleemstelling is verder geoperationaliseerd naar een serie deelvragen die gerangschikt zijn naar de beleidscyclus. Deze deelvragen vindt u in de onderzoeksverantwoording (hoofdstuk 3).

2 Conclusies en aanbevelingen

In deel II van dit rapport zijn alle bevindingen uitvoerig beschreven. In deel I gaan we in op de belangrijkste conclusies. Hierbij starten we met de hoofdboodschap.

2.1 Hoofdboodschap

De gemeente Peel en Maas kent een sterk verenigingsleven en een rijk aanbod aan maatschappelijke voorzieningen. Er is sprake van een sterke gemeenschapszin, wat ertoe leidt dat veel inwoners erg betrokken zijn bij de maatschappelijke accommodaties. We zien dat inwoners en verenigingen veel tijd en energie stoppen in het initiëren, onderhouden, beheren en exploiteren van deze accommodaties. Dat wordt ook gekoesterd door de gemeente. Aan de andere kant vraagt 'zelfsturing' ook veel van de inwoners, bijvoorbeeld daar waar het gaat om beheer en onderhoud, en helemaal als er een nieuwe voorziening of een verbouwing moet worden gerealiseerd. Verenigingen draaien vaak op oudere vrijwilligers en de algemene tendens is dat de animo voor vrijwillige functies afneemt. Het is goed die ontwikkeling scherp te houden bij de verdere vormgeving van het accommodatiebeleid. Wat kan je en/of mag je van de gemeenschap verwachten? Het is daarbij voortdurend zoeken naar de balans. Wat dat betreft is het goed dat de gemeente in het najaar met (nieuw) uitvoeringsbeleid komt op het gebied van maatschappelijke accommodaties. Inwoners hebben behoefte aan meer duidelijkheid, en daarbij moet uit te leggen zijn waarom de ene vereniging en/of kern iets krijgt en de andere op dat moment niet. Er ligt op dat vlak dus ook een uitdaging om te zoeken naar meer uniformiteit in het beleid, met de lenigheid om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen.

Het principe van 'zelfsturing' is leidend binnen het maatschappelijk accommodatiebeleid. De wijze waarop deze filosofie wordt toegepast en is geïmplementeerd, is bepalend voor de relatie tussen de inwoners en de gemeente. Dit maakt de gemeente Peel en Maas uniek. Het beleidsarme werken heeft veel voordelen, maar het betekent ook dat de gemeente maatwerk moet leveren en per casus kijkt wat er nodig is. Dat levert spanning op bij sommige casussen. Bij lokale voorzieningen (denk aan de gemeenschapshuizen) past het principe van 'zelfsturing' beter dan bij gemeentebrede voorzieningen met een 'meer algemeen belang' (denk bijvoorbeeld aan een museale en/of erfgoedfunctie). Er zit daarbij een spanningsveld tussen alles loslaten en toch een zekere vorm van contractmanagement in stand houden. Het is een (samen)spel waar de gemeente scherp moet blijven op de uitgangspunten en helder moet blijven communiceren over de spelregels.

De gemeente dient zich voortdurend bewust te zijn van hetgeen waarvoor ze aan de lat staat. Ook bij 'zelfsturing' moet de gemeente soms de moed hebben om te zeggen: dit laten we niet aan de gemeenschap over. Dat is een dilemma dat niet alleen in de gemeentelijke organisatie speelt, maar ook in de raad. Dit vergt dus een continu gesprek over het principe van 'zelfsturing'.

Hoewel de raad vanuit de P&C-cyclus periodiek wordt geïnformeerd over de voortgang van het maatschappelijk accommodatiebeleid, kan hierin nog het een en ander worden verbeterd.

De informatie uit deze stroom vertelt immers niet het hele verhaal. Er is buiten de P&C-documenten weinig (voortgangs)informatie voor de raad. Er zijn geen rapportages of raadsinformatiebrieven die ingaan op de voortgang in de uitvoering van het accommodatiebeleid. Een en ander leidt op onderdelen tot een 'informatiekloof'. Een dilemma dat deels is terug te voeren op de keuze voor 'zelfsturing'.

Tegelijkertijd ligt daar ook een rol van de raad zelf om samen met het college te bepalen welke informatie zij wil ontvangen en op welke wijze dit wordt besproken. Bij een goede inhoudelijke behandeling is ook de organisatie gebaat, want dit levert ook betere kaders op.

Daarom doen we ook de aanbeveling aan de raad én het college om hier in de komende jaren gezamenlijk met de gemeentelijke organisatie in op te trekken. Dit kan alleen als de raad goed in positie wordt gebracht en vice versa: als de organisatie werkbare kaders meekrijgt. Werkbaar, omdat ze binnen de zelfsturingsfilosofie moeten passen, maar wel met ruimte voor creativiteit en maatwerk, wat nu juist de kracht van de gemeente Peel en Maas is.

2.2 Deelconclusies

1. De gemeente beschikt over een uitgebreide en diverse infrastructuur van maatschappelijke accommodaties, passend bij de schaalgrootte en geografische ligging van de gemeente.

Alle kernen van de gemeente beschikken over een eigen gemeenschapshuis en/of multifunctionele accommodatie. Tevens beschikken alle kernen over een accommodatie en/of voorziening voor jeugd en jongeren. In alle kernen van de gemeente is er minimaal één binnensportlocatie en in vrijwel alle kernen een buitensportlocatie. Ook beschikken de meeste kernen over een kleinschalige accommodatie voor de schutterij. Tenslotte kent Peel en Maas twee gemeentelijke cultuur- of erfgoedvoorzieningen: een theater en een museum.

2. 'Gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' is in de gemeente Peel en Maas een leidend principe voor het initiëren, exploiteren en in stand houden van de maatschappelijke accommodaties.

Het principe van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' loopt als een rode draad door het beleid van de gemeente. Het is een filosofie die ook door een groot deel van de gemeenschap is omarmd. Het heeft geleid tot een rijke infrastructuur aan maatschappelijke voorzieningen (zie 1) en een grote betrokkenheid van de gemeenschap bij het initiëren, beheren en exploiteren van deze voorzieningen. De gemeente Peel en Maas is hier uniek in.

3. De gemeente Peel en Maas heeft geen integraal beleid op het gebied van maatschappelijke accommodaties, maar daar wordt wel aan gewerkt.

De filosofie van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' maakt dat Peel en Maas een 'beleidsarme' gemeente is. De gemeente kent (derhalve) geen overkoepelend beleid voor maatschappelijke accommodaties. Wel zijn er op basis van de door de gemeente en gemeenschap gezamenlijk geformuleerde ambities door de raad kaderstellende uitgangspunten voor het gemeentelijk accommodatiebeleid geformuleerd en vastgesteld. Deze uitgangspunten kennen op onderdelen een tamelijk hoog 'abstractieniveau'. Kaderstellingen worden vervolgens vertaald in programmadoelen die zijn vastgelegd en worden verantwoord in de programmabegroting: wat willen we bereiken (programmadoel) en wat doen we daarvoor (uitvoeringsafspraken)? Het college bereidt jaarlijks de begroting voor. De raad neemt daar een besluit over.

Er wordt momenteel gewerkt aan maatschappelijk accommodatiebeleid in de vorm van uitvoeringsbeleid. De aanbevelingen en bevindingen vanuit dit rekenkameronderzoek worden als input meegenomen voor deze actualisatie.

4. 'Zelfsturing' heeft de gemeente en de gemeenschap veel gebracht, maar er zijn ook risico's en uitdagingen.

De gedachte dat de gemeenschap zelf verantwoordelijk is voor het initiëren, exploiteren en in stand houden van het (eigen) voorzieningenniveau heeft inmiddels tot vele mooie initiatieven geleid, maar legt tegelijkertijd in sommige gevallen een onevenredig zware verantwoordelijkheid bij de gemeenschap. Denk hierbij bijvoorbeeld aan complexe bouwopgaven, die volledig door vrijwilligers worden uitgevoerd. Ook vragen planontwikkeling, beheer en exploitatie om continuïteit en kennis die niet altijd door vrijwilligers kan worden gegarandeerd. En ook is de vraag of deze verantwoordelijkheid in voldoende mate overdraagbaar is aan de komende generaties met alle ontwikkelingen die er spelen.

Een van de kaderstellende uitgangspunten is dat verenigingen en/of exploitanten kunnen 'terugvallen' op de gemeente wanneer zich problemen voordoen op het gebied van continuïteit en bij financiële knelpunten. Maar het risico is dan dat er feitelijk te laat wordt ingegrepen met alle kostenverhogende aspecten van dien. Tenslotte kan de vraag gesteld worden of de gemeente zelf voldoende geëquipeerd is om projecten snel van de gemeenschap 'over te nemen'.

5. Het principe van 'zelfsturing' is niet voor alle typen maatschappelijke accommodaties even effectief en/of passend.

Voor gemeenschaps- en/of dorpshuizen is 'zelfsturing' een goed principe om gemeenschapsontwikkeling en eigenaarschap te bevorderen. Het zijn immers voorzieningen die sterk verbonden zijn met de lokale gemeenschappen. Dat geldt in zekere zin ook voor de diverse binnen- en buitensportvoorzieningen binnen de gemeente. Voor voorzieningen die een bovenlokale, regionale en/of zelfs landelijke functie hebben, zoals het theater en het museum, is 'zelfsturing' een minder passend principe. Het gaat hier immers om functies (cultuur, erfgoed) waarvan het belang, het aanbod en/of de continuïteit alleen door de overheid goed kunnen worden geborgd en/of gegarandeerd.

6. Het gemeentelijk beleid op het gebied van maatschappelijke accommodaties is doelmatig. De doeltreffendheid van dit beleid is echter niet vast te stellen.

Op basis van onze ervaringen met de ontwikkeling, het beheer en de exploitatie van maatschappelijk vastgoed en/of maatschappelijke voorzieningen in andere Nederlandse gemeenten stellen we vast dat het voorzieningenniveau in Peel en Maas tegen relatief lage kosten en/of inzet van publieke middelen in stand kan worden gehouden. In ieder geval tegen lagere kosten dan wanneer de gemeente in een (klassieke) beleidsbepalende en regisserende rol zou zitten. Het beleid mag in dat opzicht als 'doelmatig' worden omschreven.

In de gemeente Peel en Maas zijn aan de doelstellingen op het gebied van maatschappelijke accommodaties geen specifieke prestatie-indicatoren gekoppeld. Daarom kan niet worden vastgesteld of het beleid 'doeltreffend' is. Wel kunnen de resultaten van het in het kader van het rekenkameronderzoek uitgevoerde publieksonderzoek gezien worden als een van de 'indicatoren': het merendeel van de respondenten geeft aan niet tevreden te zijn over de kwaliteit en/of het aanbod van voorzieningen.

7. De voortgang van het accommodatiebeleid is lastig te monitoren.

In samenhang met de deelconclusies 3 en 6 moeten we vaststellen dat de verantwoording over de ontwikkelingen en uitvoering van het beleid met betrekking tot de maatschappelijke accommodaties vooral plaatsvindt aan de hand van jaarverslagen en begrotingen binnen de gemeentelijke planning-en-controlcyclus. In de P&C-documenten wordt uitgebreid gerapporteerd over het accommodatiebeleid.

Omdat overkoepelend beleid ontbreekt (in het najaar volgt er nieuw uitvoeringsbeleid) wordt er vooral projectmatig gerapporteerd in de P&C-documenten en mondeling tijdens raadsvergaderingen. Er is buiten de P&C-documenten weinig (voortgangs)informatie voor de raad. Er zijn geen of zeer beperkt rapportages of raadsinformatiebrieven die ingaan op de voortgang in de uitvoering van het accommodatiebeleid. Een en ander leidt op onderdelen tot een informatie-gap. Raadsleden kunnen de voortgang maar beperkt volgen, eigenlijk alleen op project-/casusniveau. Bijgevolg kan de raad ook maar beperkt sturen, namelijk alleen op het niveau van specifieke casussen. De vraag is wel of sturen op het uitvoeringsbeleid wel mogelijk is, omdat de uitvoering per slot van rekening een verantwoordelijkheid van het college is.

8. De raad is erg betrokken, maar is en wordt nog niet goed geëquipeerd als kadersteller en controleur, waardoor het zoeken is naar hun rol.

Er is veel betrokkenheid vanuit de raad, maar de raad voelt zich nog niet voldoende geëquipeerd in de rol van kadersteller. Het is voor velen nog zoeken naar hun rol en invloed. Dat merken ook andere respondenten. Om goede kaders te kunnen stellen en om te kunnen controleren is meer kennis en expertise nodig over het thema, dat niet alleen complex is (het gaat over meerdere inhoudelijke thema's), maar ook aan veel verandering onderhevig is. Dit alles voedt het verlangen bij de raad naar meer grip. Het debat over de strategische koers inzake maatschappelijke accommodaties is de afgelopen jaren niet gevoerd. Er is vooral aandacht geweest voor specifieke casussen.

Bijgevolg zijn de (bij)sturingsinstrumenten (zeer) beperkt ingezet door de raad. Wel worden er rondom casussen veel mondelinge vragen gesteld tijdens vergaderingen, waaronder in de specifieke klankbordgroepen.

2.3 Aanbevelingen

Op basis van dit onderzoek komen we tot volgende aanbevelingen:

Naar aanleiding van deelconclusies 3, 6 en 7:

1. Maak de maatschappelijke effecten van het accommodatiebeleid meer inzichtelijk.

Formuleer een (beperkt) aantal prestatie-indicatoren. Te denken valt aan aantallen (eind)gebruikers van maatschappelijke voorzieningen en aantallen deelnemers aan maatschappelijke activiteiten binnen de gemeente Peel en Maas. Voer in afstemming met de eigenaren/exploitanten/beheerders van de maatschappelijke accommodaties periodiek een klant-/gebruikerstevredenheidsonderzoek uit.

Naar aanleiding van deelconclusie 5:

2. Voer als gemeente (meer) regie op beleidsontwikkeling en -uitvoering rond cultuur en erfgoedaccommodaties.

Formuleer (meer specifiek) het gemeentelijke beleid op het gebied van cultuur- en erfgoedaccommodaties. Benoem ambities en vertaal dit in een gewenst gemeentebreed voorzieningenniveau op middellange en lange termijn.

Naar aanleiding van deelconclusie 4:

3. Ontwikkel een langetermijnvisie op het maatschappelijk accommodatiebeleid volgens het leidende principe van 'zelfsturing'.

Werk scenario's uit voor de toekomstbestendigheid van het principe 'gemeenschapontwikkeling door zelfsturing'. Betrek hierbij algemene maatschappelijke trends en te verwachten demografische ontwikkelingen binnen de gemeente Peel en Maas. Ga met de gemeenschap in gesprek over hoe het gedachtegoed van 'zelfsturing' kan worden doorgegeven/overgedragen aan de toekomstige generaties. Anticipeer op basis van een 'risico-analyse' tijdig op een mogelijk noodzakelijke verschuiving in rollen (autoritaire, regelgestuurde en/of communicatieve overheid).

Naar aanleiding van deelconclusies 3, 4, 6 en 7:

4. Organiseer het contractmanagement vanuit de gemeente ook op het niveau van de kernen (en dus niet uitsluitend op het niveau van domeinen en/of disciplines).

Er is vanuit de kernen behoefte aan een dialoog met de gemeente over de samenhang van het lokale voorzieningenniveau. Dit vraagt van de gemeente om een domeinoverstijgend contractmanagement (dus niet uitsluitend op het gebied van sociaal, sport, cultuur, erfgoed). Hoewel in terminologie wellicht wat ongelukkig gekozen, is de 'wijkagent' als metafoor wellicht passend. De gemeente moet weten wat er in de kern als geheel speelt. In dit kader adviseren we de gemeente ook om de gemeenschap al meer aan de 'voorkant' mee te nemen in/te betrekken bij te verwachten ontwikkelingen, onderzoeken, voorgenomen beleid, et cetera. Vanzelfsprekend zou dat ook voor de verenigingen en/of eigenaren/exploitanten moeten gelden.

Naar aanleiding van deelconclusies 4, 6 en 7:

5. Gebruik het onderzoek onder inwoners en analyseer nader waarom er ontevredenheid is over de maatschappelijke accommodaties.

Uit het onderzoek onder inwoners is gebleken dat van de 580 respondenten ruim 55% in algemene zin niet tevreden is over de accommodaties; op sommige onderdelen, zoals de bereikbaarheid, is 78% ontevreden. Hoewel uit de open antwoorden en in de 'focusgroep' is gebleken dat een deel van de oorzaken niet alleen door de gemeente is op te lossen, adviseren we het college toch echt om iets met deze signalen te doen. Daarbij zijn er zelfs op dorpsniveau, maar ook op andere achtergrondkenmerken, nadere analyses te maken, die hopelijk kunnen leiden tot gesprekken met inwoners over toekomstbestendige accommodaties. Want dat

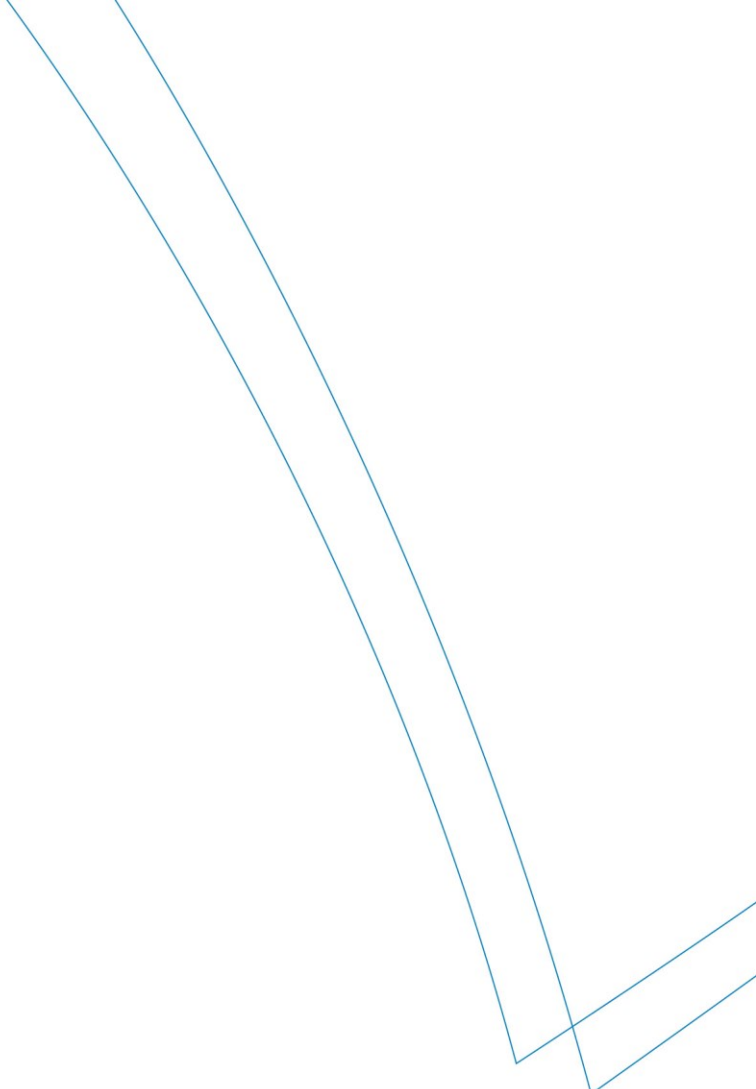
gesprek lijkt met dergelijke signalen wel noodzakelijk. Zie ook aanbeveling inzake een andere vormgeving van het contractmanagement.

Naar aanleiding van deelconclusie 8:

6. Betrek de gemeenteraad bij het inrichten van de informatievoorziening, zodat de gemeenteraad beter in positie komt als kadersteller en controleur, maar ook als volksvertegenwoordiger.

Het is belangrijk dat de raad kan bepalen hoe en wanneer hij wordt ingelicht over zowel de inhoudelijke taakuitvoering als de voortgang op de doelen en indicatoren. Er is op dit moment een goede informatievoorziening binnen de P&C-cyclus, maar dit vertelt niet het hele verhaal. Accommodatiebeleid is complex omdat het domeinoverstijgend is en er op dit moment verschillende uitdagingen zijn voor de gebruikers van de accommodaties, zoals verduurzaming van de panden, het creëren van meer ruimte voor voorzieningen (en doelgroepen), maar ook de invulling van werk door vrijwilligers is heel actueel en van vitaal belang om verenigingen en hun panden te behouden.

Om de kaderstellende en controlerende taak goed te kunnen uitvoeren, is naast voldoende informatie (wat op dit moment nog niet zo is) ook voldoende begrip van de reikwijdte nodig om deze informatie te duiden. Waar gaat de raad wel over, waarover niet (omdat het zelfsturing betreft) en wat hebben verenigingen nodig aan (nieuwe) accommodaties en het onderhoud. De gemeenteraad kan zich, bijvoorbeeld in sessies met verenigingen (wellicht met ook onafhankelijke experts van buiten), beter laten informeren.



Deel II: Nota van bevindingen

3 Onderzoeksverantwoording

Deel II van het rapport gaat gedetailleerder in op de bevindingen waarop de conclusies en aanbevelingen in Deel I zijn gebaseerd. Deel II kent de volgende hoofdstukindeling:

- Hoofdstuk 3: Onderzoeksverantwoording
- Hoofdstuk 4: Beleid
- Hoofdstuk 5: Organisatie en uitvoering
- Hoofdstuk 6: Resultaten
- Hoofdstuk 7: Evaluatie en verantwoording

In de bijlagen is de informatie opgenomen waarnaar in de tekst wordt verwezen. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd.

3.1 Hoofdvraag en deelvragen

De Rekenkamer heeft de volgende centrale onderzoeksvragen geformuleerd:

Liggen de voorbereiding en uitvoering van het accommodatiebeleid op koers, hoe draagt het accommodatiebeleid bij aan het creëren van maatschappelijke meerwaarde en is het voldoende toekomstbestendig?

De Rekenkamer heeft de centrale onderzoeksvragen verder geoperationaliseerd in een aantal deelvragen. Hierbij is gekozen voor een thematische onderverdeling die correspondeert met ons onderzoeksmodel. De deelvragen zijn verdeeld over de aspecten die samen de beleidscyclus vormen. Deze beleidscyclus geeft de samenhang tussen voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid weer.



Figuur 1: Schematische weergave beleidscyclus

Beleid

1. Is er sprake van (bestuurlijk vastgesteld) accommodatiebeleid binnen de gemeente?

2. Welke doelen zijn door de gemeenteraad vastgesteld met betrekking tot het aanbod van maatschappelijke accommodaties (en/of voorzieningen)? Zijn er specifieke, meetbare prestatie-indicatoren geformuleerd, en zo ja, welke?

Organisatie en uitvoering

3. Tot welk aanpak en tot welk (voorzieningen)aanbod heeft dit beleid geleid?
4. Heeft de gemeente een duidelijk inzicht in de omvang en onderhoudsstaat van het maatschappelijk vastgoed? Hoe wordt het vastgoed gebruikt en door wie?
5. Zijn er binnen de gemeente ook particuliere panden die worden gebruikt voor gesubsidieerde maatschappelijke activiteiten?
6. Welke knelpunten zijn er op dit moment en welke problemen worden voor de toekomst verwacht?
7. Hoe is de 'governance' geregeld inzake het beheer en de exploitatie van de accommodaties?

Resultaten

8. Worden de resultaten van het accommodatiebeleid actief gemonitord en zijn de effecten duidelijk zichtbaar? Beschikt de gemeente over voldoende middelen om, indien nodig, bij te sturen?
9. Is de uitvoering van het beleid zowel doeltreffend als doelmatig?
10. Zijn er verschillen in de uitvoering en exploitatie van het accommodatiebeleid tussen de verschillende kernen? Zo ja, waar zitten deze verschillen en hoe worden deze beoordeeld door zowel de gemeente als de gebruikers/inwoners?
11. Hoe waarderen inwoners het gevoerde beleid en de accommodaties?

Evaluatie en verantwoording

12. Hoe is de gemeenteraad van Peel en Maas op de hoogte gehouden van de resultaten en voortgang van het accommodatiebeleid?

Scope van het onderzoek

Dit onderzoek richt zich op gemeenschaps-, culturele, jeugd- en jongeren- en sportaccommodaties binnen Peel en Maas. Ook wordt gekeken naar erfgoedobjecten. Dit betekent dat er geen onderzoek wordt verricht naar accommodaties ten behoeve van zorg en preventie, onderwijs en kinderopvang. Wel is het de bedoeling om met dit onderzoek aanbevelingen te doen die mogelijk ook voor andere beleidsterreinen van toepassing zijn waar de gemeente een bemoeienis heeft met de accommodaties.

'Zelfsturing' is een belangrijk uitgangspunt in al het handelen van de gemeente Peel en Maas. In dit onderzoek wordt gekeken naar 'zelfsturing' als leidend principe in relatie tot het accommodatiebeleid. Dit geldt voor zowel de visie en het beleid als voor de uitvoering.

Omdat de gemeente Peel en Maas een samengestelde gemeente is (van vier voorheen zelfstandige gemeenten) met elf kernen, hebben we ook hier aandacht voor in het onderzoek. We hebben gekeken of dit van invloed is op hoe er in verschillende kernen gebruik wordt gemaakt van accommodaties. Dit doen we onder andere in de 'casestudy' binnen dit onderzoek, maar ook via de vragenlijst en de focusgroepselectie. Het onderzoek heeft bijgevolg zowel oog voor de verschillen als voor de overeenkomsten in de toepassing, beleving en het gebruik van de accommodaties van de verschillende kernen.

Ten slotte beogen we met dit onderzoek de gemeenteraad overzicht te geven in de aard en omvang van accommodaties in de gemeente, inzicht te bieden in de verantwoordelijkheid van de gemeente en in de functies van de accommodaties en ten slotte uitzicht te bieden op een voldoende toekomstbestendig accommodatiebeleid. Hiermee wil de Rekenkamer bereiken dat de gemeentelijke organisatie met de aanbevelingen straks een stap vooruit kan maken. Het normenkader is dan ook geen hard toetsingskader, maar meer kwalitatief ingestoken.

3.2 Onderzoeksmethoden

Voor het verzamelen van de benodigde informatie en het beantwoorden van de onderzoeksvragen zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt.

1. Deskresearch
2. Casestudy
3. Interviews met sleutelfiguren, belangrijke stakeholders
4. Vragenlijst onder (eind)gebruikers en inwoners
5. Focusgroep met een vertegenwoordiging van de inwoners uit de verschillende kernen

Deskresearch

Om inzicht te krijgen in het beleid en de uitvoering is een uitgebreide deskresearch uitgevoerd. Hierbij hebben we onder andere bestudeerd: beleidsdocumenten, verantwoordingsdocumenten, visies, overeenkomsten en (voortgangs)verslagen met gebruikers, moties en schriftelijke raadvragen. Op basis van de documentenstudie zijn 'topiclijsten' opgesteld voor de interviews met betrokkenen. Een complete lijst van de bestudeerde documenten is opgenomen in bijlage 2. De deskresearch is gebaseerd op documenten die door de ambtelijke organisatie op basis van een door ons aangedragen lijst en vragen zijn overlegd.

Casestudy

In het onderzoek is gebruikgemaakt van een achttal casestudies voor een verdieping naar de praktijk binnen de gemeente Peel en Maas. De casestudies kunnen gezien worden als een 'reality check'. Aan de hand van een casus is getoetst in hoeverre de regels worden toegepast, of er afspraken zijn gemaakt over de doelen, prestaties, effecten en verantwoording. Onze bevindingen op basis van de casussen zijn terug te lezen in bijlage 4.

Bij de selectie van de casussen zijn een aantal criteria gehanteerd:

- Geografische spreiding (d.w.z. verschillende kernen, verschillende voormalige gemeenten).
- Type accommodatie: ten behoeve van een specifieke activiteit of multifunctioneel gebruik.
- Domein: cultureel-maatschappelijk (ontmoeting), sport, cultuur, erfgoed.
- Omvang van de accommodatie: klein, middelgroot en groot.

De onderzochte casussen zijn:

1. De Poart (Kessel)
2. Gemeenschapshuis Kessel-Eik (Kessel-Eik)
3. Blokhut Jong Nederland (Maasbree)
4. Zwembad Waterloot (Panningen)
5. De Heuf (Panningen)
6. Kasteel Keverberg (Kessel)
7. DOK6 (Panningen)
8. Museum Peel en Maas (Helden)

Voor alle acht de casussen zijn de dossiers bestudeerd en zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de betrokken organisaties.

Interviews met sleutelfiguren en stakeholders

Voor verdieping en nadere duiding zijn interviews gehouden. Er zijn onder andere gesprekken gevoerd met een afvaardiging van het college, bij de casussen betrokken ambtenaren en met beheerders en exploitanten. De complete lijst van geïnterviewde personen is te vinden in bijlage 3.

Voorafgaand aan de interviews met intern en extern betrokkenen is een interviewprotocol toegestuurd met informatie over het doel van het onderzoek en de gespreksthema's. Tijdens de gesprekken zijn verdiepende vragen gesteld aan de hand van een topiclijst.

Na afloop van het interview is aan de geïnterviewde(n) een kort verslag aangeboden voor eventueel commentaar. Van die mogelijkheid is in de meeste gevallen ook gebruikgemaakt.

Vragenlijst gemeenteraad

De gemeenteraad hebben we via een schriftelijke enquête bevraagd. Hierop hebben we acht reacties ontvangen.

Vragenlijst onder (eind)gebruikers en inwoners

Om het inwonersperspectief eveneens in beeld te brengen, hebben we een korte vragenlijst uitgezet onder inwoners. Dit betrof een digitale vragenlijst met negen vragen, zowel gesloten als open, die ingingen op de ervaring en tevredenheid van inwoners met het accommodatieaanbod. De gehele vragenlijst treft u in bijlage 5.

De vragenlijst is uitgezet via de volgende kanalen:

- Gemeentelijke website
- Digitale nieuwsbrief: 5.000 abonnees
- Kabelkrant Omroep P&M
- Papieren gemeentenieuws dat als inblikexemplaar wordt neergelegd in bibliotheken en gemeenschapshuizen
- Facebook en LinkedIn
- Persbericht aan lokale media (o.a. Omroep P&M)

De respons op de vragenlijst was 580 unieke reacties. Ook was er in de vragenlijst een vraag opgenomen waarin de respondent kon aangeven of deze wilde meedoen aan een 'focusgroep'. Hiervoor hebben zich 94 inwoners aangemeld, waaruit we een selectie hebben gemaakt van 28 personen, verdeeld over de verschillende kernen van de gemeente.

Focusgroep

Omdat we in dit onderzoek ook graag nieuwe inzichten vanuit de inwoners wilden ophalen, is ook een 'focusgroep-bijeenkomst' georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst zijn we samen met een groep van 28 inwoners nader ingegaan op de resultaten van de online vragenlijst. Hierbij hebben we aan de hand van een aantal achtergrondkenmerken, zoals verdeling over kernen en wel of niet lid van een vereniging, een zo breed mogelijke selectie gemaakt. Tijdens de 'focusgroep' hebben we de bevindingen, voornamelijk uit de vragenlijst, getoetst en besproken. Daarbij ging de dialoog over hoe de inwoners (het aanbod van) accommodaties in de gemeente beoordelen en wat ze belangrijk vinden voor de toekomst. De 'focusgroep' is daarmee complementair aan de andere onderzoeksmethoden.

4 Beleid

In dit hoofdstuk wordt beschreven welk beleid de gemeente Peel en Maas hanteert ten aanzien van maatschappelijke accommodaties. We zeggen bewust 'hanteert' omdat de gemeente vanuit de zelfsturingsfilosofie niet eerder specifiek accommodatiebeleid heeft gehad (wel in ontwikkeling - oplevering in najaar 2025). We hanteren zelfsturing dan ook als leidend voor dit normenkader.

Deelvragen	Norm
1. Is er sprake van (bestuurlijk vastgesteld) accommodatiebeleid binnen de gemeente?	• Er is sprake van een bestuurlijk vastgesteld en vastgelegd gemeentelijk accommodatiebeleid voor in ieder geval de domeinen die onderwerp zijn van het rekenkameronderzoek: cultureel-maatschappelijke voorzieningen, sportaccommodaties en culturele en erfgoedvoorzieningen. • Het accommodatiebeleid is actueel en up-to-date, dan wel er wordt aan gewerkt of er zijn plannen om dit vorm te geven.
2. Welke doelen zijn door de gemeenteraad vastgesteld met betrekking tot het aanbod van maatschappelijke accommodaties (en/of voorzieningen/activiteiten)? Zijn er specifieke, meetbare prestatie-indicatoren geformuleerd, en zo ja, welke?	• Beleidsambities zijn vertaald naar concrete en meetbare doelen en resultaten. • De doelen zijn benoemd en SMART geformuleerd (of SMT). • Er is expliciet in kaart gebracht welke streefwaarden gerealiseerd dienen te worden. • Er is sprake van verwevenheid met aanpalend beleid en vice versa.

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- 'Zelfsturing' is een leidend principe binnen het maatschappelijk accommodatiebeleid. Vanwege dit principe kan de gemeente Peel en Maas worden aangemerkt als een 'beleidsarme' gemeente.
- Het principe van 'zelfsturing' leidt tot meervoudige rollen van de gemeente Peel en Maas: 'de autoritaire', de 'regelgestuurde' en de 'communicatieve' overheid. Medewerkers van de gemeentelijke organisatie opereren bijgevolg ook in meerdere rollen. Dit vraagt om intensieve interne afstemming en permanente aandacht voor rolbepaling.
- Er is in de gemeente Peel en Maas geen specifiek of integraal maatschappelijk accommodatiebeleid geformuleerd en vastgesteld.
- Het maatschappelijk accommodatiebeleid in de gemeente Peel en Maas wordt primair vormgegeven door door de raad vastgestelde kaderstellingen met uitgangspunten die zijn uitgewerkt in uitvoeringsafspraken. De uitvoeringsafspraken zijn vastgesteld door de raad en het college voert deze uit binnen de jaarschijf/-schijven waarin ze zijn opgenomen binnen de begroting.
- Beleidsdoelen zijn maar beperkt 'SMART' geformuleerd, omdat specifieke streefwaarden (meetbaar, tijdgebonden) ontbreken. Met andere woorden: het is nu niet duidelijk wanneer Peel en Maas tevreden is.
- Er wordt gewerkt aan maatschappelijk accommodatiebeleid in de vorm van uitvoeringsbeleid. De aanbevelingen en bevindingen vanuit dit rekenkameronderzoek worden als input meegenomen voor deze actualisatie.

4.1 Is er sprake van (bestuurlijk vastgesteld) accommodatiebeleid binnen de gemeente?

'Zelfsturing' is een leidend principe binnen het maatschappelijk accommodatiebeleid

Omdat gemeenschapsontwikkeling door 'zelfsturing' binnen de gemeente Peel en Maas een 'basisfilosofie' is, die in beginsel leidend is voor alle gemeentelijke beleidsterreinen, zo ook voor het beleid op het gebied van het principe van maatschappelijke accommodaties, beginnen we deze paragraaf met een korte beschouwing van hoe dit gedachtegoed tot ontwikkeling is gekomen.

Voor het ontstaan van het principe van 'zelfsturing' als kernwaarde van de gemeente en/of als uitgangspunt voor gemeentelijk beleid moeten we terug naar het midden van de jaren '90, toen in de Peelgemeenten (nog voor de fusie) de leefbaarheid vanwege het verdwijnen van allerlei voorzieningen (denk bijvoorbeeld aan een postkantoor, een bankfiliaal, een huisartsenpraktijk, een post van een kruisvereniging of een bibliotheekvestiging) steeds meer onder druk kwam te staan. Dit was voor de toenmalige gemeentebesturen aanleiding om samen met maatschappelijke partners onder de naam 'Peelproject' een veertigtal kleine uitvoeringsprojecten te starten. Deze waren met name gericht op de bevolkingsgroepen die door het verlies van voorzieningen het hardste werden getroffen: jongeren, ouderen en agrariërs. Deze ontwikkeling is kenmerkend voor de tweede golf burgerparticipatie waarin het gemeentelijk beleid verschuift van 'aanbodgericht' naar 'vraaggestuurd'. Maar de lokale overheid blijft de initiërende partij.

De rolopvatting van een overheid als beslissende actor verandert rond de eeuwwisseling. In de Ontwikkelvisie 2000 van de gemeente Helden lezen we dan het volgende: "Het waarborgen van de leefbaarheid in de dorpen wordt de grootste opgave voor het gemeentelijk beleid in de komende jaren. Leefbaarheid is uiteraard primair de opgave voor de dorpen zelf, maar de gemeente kan hen daarbij helpen om de condities te scheppen voor de zelfredzaamheid van die gemeenschappen." Daarbij tekent zich een drievoudige betrokkenheid van de overheid af:

- aspecten van het sociale klimaat ontwikkelen zich autonoom, dus zonder bemoeienis van de overheid;
- aspecten van het sociale klimaat worden via de overheid geregeld;
- aspecten die de overheid pas tot haar taak rekent als die niet autonoom tot stand komen en in stand blijven.

Het 'burgerschap' binnen de Peelgemeenten ontwikkelt zich daarmee meer en meer in de richting van 'actief creëren van en/of bouwen aan de leefbaarheid binnen de eigen dorpsgemeenschappen'. Vaak gebeurt dit door middel van leefbaarheidsdiscussies aan de hand van de door de dorpskernen zelf opgestelde agenda's. De focus ligt aanvankelijk vooral op fysieke voorzieningen. Later komen ook meer immateriële zaken aan bod. Tevens zien we een verschuiving van individuele voorzieningen naar collectieve voorzieningen.

De derde Ontwikkelingsvisie van de gemeente Helden (2006) gaat nader in op de burger-burger relatie, maar dan niet als individuele relatie tussen de burgers binnen de gemeenschappen, maar als 'burgerschap', als onderdeel van de gemeenschap: "Verantwoordelijkheid nemen voor de manier waarop de burgers samen inhoud en vorm geven aan het openbare, gemeenschappelijke leven. Die verantwoordelijkheid heeft in de eerste plaats een collectieve inhoud. Het dorp, de wijk, de groep, de familie en het gezin dragen er als collectief zorg voor dat iedereen meedoet en meetelt."

Het begrip 'zelfsturing' wordt nader uitgewerkt in de Kadernota 'Leven 2008' van de gemeente Helden. 'Zelfsturing' houdt in dat de overheid en de maatschappelijke partners op het openbare terrein ruimte geven aan gemeenschappen (dorpen en kernen) en aan kleinere sociale verbanden, zoals bijvoorbeeld verenigingen, gezinnen en individuen, om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van hun eigen leven en leefomgeving, waarbij op basis van feedback gemeenschappen zich ontwikkelen en doorontwikkelen tot krachtige intelligente sociale

verbanden. Het verschil tussen 'burgerparticipatie' en 'zelfsturing' is dan dat bij 'burgerparticipatie' de vraag is hoe de samenleving het beste aansluit op de overheid, terwijl de vraag bij 'zelfsturing' is hoe de overheid het beste kan aansluiten op de ontwikkeling van de gemeenschappen. De kracht van zelfsturing is "loslaten, maar niet laten vallen". Vanaf 2010 neemt het principe van 'zelfsturing' een centrale plek in in de coalitieprogramma's van de (nieuwe) fusiegemeente Peel en Maas in.

In het 'coalitieakkoord 2022-2026 Met lef en vertrouwen verder bouwen' is het gedachtegoed van 'zelfsturing' onder meer als volgt verwoord: "We bouwen als coalitie graag voort op de waardevolle traditie die in Peel en Maas aanwezig is. Een traditie waarin inwoners met elkaar leidend zijn als het gaat om het hoofddoel: het realiseren en behouden van vitale gemeenschappen, waarin tal van verenigingen, stichtingen en andere vormen van samenwerking tussen inwoners op een prachtige wijze bijdragen aan de vitaliteit van deze gemeenschappen. We koesteren het rijke verenigingsleven in onze kernen en erkennen de rol van betrokken inwoners als aanjager van gemeenschapsontwikkeling in hun kern."

Vanaf 2021 vinden er zogenaamde 'samenspelbijeenkomsten' plaats waarin 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' vanuit praktisch en theoretisch perspectief centraal staan. De herijking van de kernwaarden – waaronder zelfsturing – vindt op dit moment plaats en leidt naar alle waarschijnlijkheid tot besluitvorming in het derde kwartaal van 2025.

Er is binnen de gemeente Peel en Maas geen maatschappelijk accommodatiebeleid. Wel zijn er kaderstellende uitgangspunten voor het beleid geformuleerd en vastgesteld

Binnen de gemeente Peel en Maas worden een zestal beleidsterreinen onderscheiden: Ruimte, Sociaal Domein, Vitale gemeenschappen, Economie, Integrale veiligheid en Bestuur, communicatie en dienstverlening, ook wel 'thema's' genoemd. Voor deze beleidsterreinen zijn, met drie gemeentelijke kernwaarden - diversiteit, duurzaamheid en zelfsturing - als uitgangspunt, door de raad kaderstellende uitgangspunten geformuleerd en vastgesteld. Deze kaderstellingen kijken tien jaar vooruit met een herijking na vijf jaar. Kaderstellingen worden vervolgens vertaald in programmadoelen, die zijn vastgelegd en worden verantwoord in de programmabegroting: wat willen we bereiken (programmadoel) en wat doen we daarvoor (uitvoeringsafspraken)? Het college bereidt jaarlijks de begroting voor. De raad neemt daar een besluit over. Uitvoeringsafspraken zijn de bevoegdheid van het college. Het zijn praktische regels, richtlijnen of plannen die aangeven **hoe** het beleid van de gemeente in de praktijk wordt gebracht. Het gaat dus niet om **wat** er moet gebeuren (dat is op kaderstellend niveau door de gemeenteraad bepaald), maar **hoe** het precies wordt uitgevoerd. Het college heeft hierbij binnen de vastgestelde kaders van de raad de vrijheid om eigen keuzes te maken over de praktische invulling. Dit betekent dat de raad vooraf goede afspraken moet maken over hoe ze hierop willen meekijken.

Voor de vormgeving en uitvoering van het maatschappelijk accommodatiebeleid zijn in het bijzonder de kaderstellingen 'Vitale gemeenschappen' en 'Sociaal Domein' richtinggevend. Aan de kaderstellingen liggen ambities ten grondslag, die de gemeente samen met de gemeenschap heeft geformuleerd. Hieronder gaan we kort in op de kaderstelling 'Vitale gemeenschappen' en 'Sociaal domein'.

We vermelden welke programmadoelen zijn geformuleerd en we lichten per programmadoel een of twee kaderstellende uitgangspunten uit.

Kaderstelling 'Vitale gemeenschappen'

Gedeelde ambities: 'Gemeenschapskracht', 'Leefbaarheid en toekomstige dorpsorganisatie', 'Ruimte voor verschil' en 'Samenspel'.

Programma Gemeenschapsontwikkeling

Doel 1: Gemeenschappen ontwikkelen zich met de eigen ambities en in een eigen tempo.

Kader: Waar eigenaarschap bij de gemeenschap ligt, levert de gemeente passende ondersteuning).

Doel 2: Eigenaarschap van accommodaties ligt zoveel mogelijk bij de gemeenschappen.

Kader: Eigenaarschap van maatschappelijke accommodaties, waaronder beheer en exploitatie, is in handen van verenigingen en stichtingen, maar als draagkracht (vrijwilligers) in het geding komt, gaat de gemeente in overleg over continuïteit en/of passend toekomstperspectief. Investeringssubsidie voor (ver)nieuwbouw of renovatie als nut, noodzaak en toekomstbestendigheid ervan wordt aangetoond: maximaal 75% van te verantwoorden werkelijke subsidiabele kosten in het geval van MFA's en gemeenschapshuizen, en maximaal 50% voor sociaal-culturele accommodaties, buitensportaccommodaties voor sporten met een bepaalde omvang en jeugd- en jongerenaccommodaties

Doel 3: Iedereen heeft de mogelijkheid om actief deel te nemen en een bijdrage te leveren aan gemeenschappen (inclusieve samenleving en hechte gemeenschappen).

Kader: Iedereen moet mogelijkheden krijgen om zich te ontwikkelen en mee te doen in Peel en Maas

Programma Sport en bewegen

Doel 1: Sport en bewegen, en de sportaccommodaties daarvoor, zijn zo veel als mogelijk van de gemeenschappen zelf en zo optimaal mogelijk in gebruik.

Kader: De gemeente heeft een faciliterende en stimulerende rol ten aanzien van de breedtesportverenigingen om sportaccommodaties in eigendom te hebben, te exploiteren en te beheren.

Doel 2: Sport en bewegen draagt bij aan de vitaliteit van de inwoners en gemeenschappen.

Kader: Gemeenschappen en inwoners geven zelf invulling aan het sportklimaat en beweegaanbod. De gemeente ondersteunt bij het verkennen van toekomstige ontwikkelingen.

Doel 3: Oog hebben voor nieuwe vormen van aanbod en het organiseren van sport en bewegen die ontstaan.

Kader: Steunen van initiatieven die leiden tot nieuwe vormen van sport en bewegen.

Programma Kunst en cultuur

Doel 1: De gemeenschap draagt bij aan de culturele ontwikkeling van de mens.

Kader: Culturele organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het aanbod. De gemeente stimuleert integrale samenwerking tussen culturele organisaties die met elkaar initiatieven met en voor de inwoners realiseren (in de eigen kern en voor sommige initiatieven gemeentebreed).

Doel 2: Cultuur draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor mensen en bedrijven.

Kader: Het beleid is gericht op het verbeteren van het productieklimaat, het verhogen van de zichtbaarheid en op talentontwikkeling.

Doel 3: Actief samenwerken met inwoners aan het behouden en beleefbaar maken van erfgoed.

Kader: De gemeente faciliteert organisaties in het bereiken van doelstellingen erfgoed.

Doel 4: Peel en Maas hecht grote waarde aan het beschermen van zijn erfgoed.

Kader: De gemeente is een goede huisvader voor monumenten in gemeentelijk eigendom.

Doel 5: Peel en Maas benut kansen op het gebied van erfgoed voor opgaves in diverse programma's.

Kader: Herstellen en versterken van erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen; gebiedsgerichte benadering om de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving te behouden

Kaderstelling 'Sociaal domein'

Gedeelde ambities: 'Een hoopvol toekomstperspectief voor onze kinderen', 'Iedereen doet mee', 'Vitaal ouder worden', 'Ontmoeten' en 'Anders samenwerken'.

Programma Zorg en ondersteuning

Doel 1: Inwoners voeren zo veel mogelijk zelf de regie op hun leven en zijn zo zelfredzaam mogelijk.

Kader: Wij stimuleren een gezonde leefomgeving met een groene openbare ruimte, die ontmoeting en beweging stimuleert.

Doel 2: Gemeenschappen geven onder eigen regie vorm aan het zorgen voor elkaar.

Kader: Gemeenschappen kiezen hun eigen vorm(en) en (her)nemen zoveel mogelijk eigenaarschap. We faciliteren en stimuleren collectieve en dorpsvoorzieningen.

Doel 3: Inwoners krijgen de ondersteuning en opvang die nodig is.

Kader: Bij het aangaan van contracten met zorgaanbieders gaan we uit van een duurzame samenwerking met oog voor lokale aanbieders die zorg dichtbij en op maat kunnen leveren.

Programma Jeugd en onderwijs

Doel 1: Kinderen en jongeren groeien veilig en gezond op.

Kader: De focus ligt op eigen kracht en de inzet van het sociaal netwerk.

Doel 2: Gemeenschappen geven onder eigen regie vorm aan het opvoeden en opgroeien van hun jeugd.

Kader: Het is belangrijk dat kinderen ruimte hebben om te spelen, jongeren elkaar kunnen ontmoeten en ruimte hebben om samen te komen. Als gemeente stimuleren en faciliteren we initiatieven van en voor jongeren.

Doel 3: Kinderen, jongeren en gezinnen krijgen de hulp die nodig is.

Kader: Hulp en bescherming vinden bij voorkeur in de eigen omgeving van het kind plaats, hebben (zoveel mogelijk) een tijdelijk en duurzaam karakter en zijn er op gericht om inwoners zoveel mogelijk zelf en met hun omgeving in staat te stellen om het gewone leven (weer) op te pakken.

Doel 4: Kinderen en jongeren krijgen gelijke kansen om op te groeien tot zelfstandige jongvolwassenen.

Kader: Talentontwikkeling vindt naast thuis en in de buurt ook plaats op de kinderopvang, scholen en culturele en sportverenigingen, zowel fysiek als online.

Doel 4: Peel en Maas hecht grote waarde aan het beschermen van zijn erfgoed.

Kader: De gemeente is een goede huisvader voor monumenten in gemeentelijk eigendom.

De kaderstellingen 'Vitale gemeenschappen' en 'Sociaal domein' zijn helder, maar doorgaans tamelijk abstract

geformuleerd ("We stimuleren en faciliteren initiatieven van betrokken maatschappelijke partijen"). Beide kaderstellingen vormen - in samenhang met elkaar - een goede en complete basis voor de vormgeving van het maatschappelijk accommodatiebeleid op basis van 'zelfsturing'. Door de kaderstellingen loopt een consequente rode draad voor wat betreft de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenschap(pen) voor de gemeenschapsontwikkeling en het daarmee samenhangende voorzieningenniveau en de ondersteunende en/of faciliterende rol die de gemeente hierbij vervult.

Het principe van 'zelfsturing' leidt tot een meervoudige overheid met de drie rollen van de 'autoritaire', de 'regelgestuurde' en 'communicatieve' overheid

Het principe van 'zelfsturing' maakt dat de gemeente van Peel en Maas drie verschillende rollen speelt. Dit zijn de twee gekende rollen van de 'autoritaire' en 'regelgestuurde' overheid, aangevuld met een nieuwe rol, namelijk die van de 'communicatieve' overheid (groen). Die rol houdt in dat de gemeente Peel en Maas zich als overheid in netwerken begeeft, waarin de ander (lees: de gemeenschap) leidend is. Dit betekent dat wanneer de gemeente zich in het 'groene' begeeft, zij zich aansluit bij de vorm van de ander (lees: de gemeenschap). Door als gemeente een rol te kiezen die binnen een bepaalde context het meest passend is, kan de gemeente een effectieve bijdrage leveren. Als dit wordt gekoppeld aan het 'eigenaarschap' van een onderwerp, dan levert dit het volgende beeld op.

Domein gemeenschap = 'zelfsturing'

Type 1 Activiteiten: gemeenschap is eigenaar.

Type 2 Activiteiten: gemeenschap is eigenaar en gemeente levert een bijdrage.

Type 3 Activiteiten: gemeente is eigenaar en burgers leveren een bijdrage.

Publiek domein

Type 4 Activiteiten: gemeente is eigenaar.

Een en ander betekent dat de medewerkers van de gemeentelijke organisatie, afhankelijk van het aandachtsgebied en/of dossier waarmee ze zich bezighouden, tegelijkertijd in meerdere domeinen (kleuren) werkzaam kunnen zijn. Vanuit de gemeentelijke organisatie wordt aangegeven dat dit met het oog op de samenhang tussen de diverse aspecten van het maatschappelijk accommodatiebeleid veel interne afstemming vraagt en dat rolwisseling soms een uitdaging is.

4.2 Welke doelen zijn vastgesteld met betrekking tot het aanbod van maatschappelijke accommodaties en zijn er meetbare prestatie-indicatoren geformuleerd?

Door de raad zijn binnen de kaderstelling 'Vitale gemeenschappen' en 'Sociaal Domein' (globale) programmadoelen geformuleerd en vastgesteld (zie paragraaf 4.1), die richtinggevend zijn voor het gemeentelijk beleid met betrekking tot maatschappelijke accommodaties. Deze zijn concreet uitgewerkt in helder beschreven uitvoeringsafspraken in de programmabegroting van het college, in beleidsregels (zie bijvoorbeeld de 'Beleidsregel ingebruikname binnensportaccommodaties 2013') en in uitvoeringsregelingen (zie bijvoorbeeld de Uitvoeringsregeling Kunst en Cultuurstimulering 2016 en de Uitvoeringsregeling Accommodaties 2017). De programmadoelen, zoals vastgelegd in de Kaderstellingen, en de uitwerking daarvan in de Uitvoeringsafspraken zijn niet gekoppeld aan specifieke prestatie-indicatoren. Bijgevolg zijn de gemeentelijke beleidsdoelen maar beperkt SMART geformuleerd. Ook zijn er aan de doelen geen specifieke streefwaarden (meetbaar, tijdgebonden) gekoppeld, dus het is niet duidelijk wanneer Peel en Maas tevreden is.

Aanvullend hierop noemen we nog een aantal documenten die mede richting geven aan het maatschappelijk accommodatiebeleid en/of daar een verdere uitwerking van zijn.

Uit het document '**zelfsturing 3.0**' komt naar voren dat zelfsturing een relatie heeft tot accommodaties in de context van gemeenschapsontwikkeling binnen Peel en Maas.

Accommodaties, zoals gemeenschapshuizen, moeten een belangrijke rol spelen in het faciliteren van zelfsturing en het versterken van de gemeenschap. Voorbeelden hierbij zijn:

- Gemeenschapshuizen kunnen dienen als motoren voor samenwerking en ontmoetingsplekken voor burgers. In Panningen bijvoorbeeld, wordt het gemeenschapshuis gezien als een sociaal knooppunt waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen ontwikkelen, ongeacht leeftijd, achtergrond of gezindte. De samenwerking die nodig is om een gemeenschapshuis van de grond te krijgen, kan leiden tot een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid en het aangaan van verbindingen met elkaar.
- De stichting "Gemeenschapshuis in Kepèl" in Panningen streeft ernaar het gebouw exploiteerbaar te maken door verduurzaming en uitbreiding van de bestaande functies met een gemeenschapsfunctie. Door vrijwilligersbeheer wordt beoogd samenwerking organisch te laten ontstaan en het eigenaarschap bij de gebruikers zelf te leggen. Het bestuur komt in een faciliterende rol, terwijl de gebruikers zelf "aan het roer" staan.
- In Helden groeide de saamhorigheid met de komst van gemeenschapshuis Kerkeböske in 2008. Verenigingen en buurten verzamelden zich en zochten elkaar op, en inwoners konden meedenken en meepraten over de komst van het gemeenschapshuis.
- Ook in Grashoek wordt een goed functionerend gemeenschapshuis genoemd als een belangrijke voorwaarde om het voor ouderen en andere inwoners mogelijk te maken zo lang mogelijk zelfstandig in het dorp te blijven wonen.
- In Baarlo is de realisatie van MFC de Engelbewaarder een markant voorbeeld van een ontmoetingsplek voor inwoners, met een dorpsdagvoorziening, eetpunt, dorpsinformatiepunt en een dependance van de bibliotheek.
- Het is belangrijk dat een gemeenschapshuis een plek is van en voor de gemeenschap, waar ruimte is voor iedereen en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen ontwikkelen. Het gemeenschapshuis kan een katalysator zijn voor verdere ontwikkeling van een vitale gemeenschap.

Uit de verschillende **P&C-documenten** van de gemeente Peel en Maas komt het volgende naar voren:

- De gemeente streeft ernaar dat het eigenaarschap van maatschappelijke accommodaties zoveel mogelijk bij gemeenschappen, organisaties en verenigingen ligt. Dit omvat ook het beheer en de exploitatie van de accommodaties. De gemeente blijft wel proactief in gesprek over een gezond beheer en exploitatie. Wat dat precies behelst, komt terug in het volgende hoofdstuk.
- Wanneer de draagkracht voor vrijwilligers bij beheer en exploitatie in het geding komt, denkt de gemeente mee over een passend toekomstperspectief.
- De gemeente ondersteunt organisaties en gemeenschappen bij accommodatievraagstukken, waarbij de organisaties en verenigingen zelf eigenaar zijn van de accommodaties en zo veel als mogelijk in de eigen behoeften voorzien.
- Sportvoorzieningen en sportaccommodaties zijn zo veel mogelijk van de gemeenschappen zelf en zijn optimaal in gebruik. De gemeente neemt de rol van ondersteuner aan en vraagt sportverenigingen en stichtingen om het beheer en de exploitatie van binnen- en buitensportvoorzieningen op zich te nemen.

In het **coalitieakkoord 2022-2026** wordt op pagina 6 en 7 een uitgebreide paragraaf gewijd aan 'vitale gemeenschappen'. Onderdeel hiervan zijn de gemeenschapsaccommodaties. Hiervan zegt het college:

- De gemeenschapsaccommodaties dragen bij aan de vitaliteit van de gemeenschappen. Het eigenaarschap van accommodaties ligt bij gemeenschappen, organisaties en verenigingen. We ondersteunen hen bij accommodatievraagstukken. Dit zien we ook terug bij de onderdelen die verder vallen onder 'gemeenschappen'; het beleggen van het eigenaarschap bij de gemeenschap, ook in niet fysieke zin.

In het beleidsstuk **Kaderstelling Vitale Gemeenschappen 2024-2035** wordt expliciet benoemd dat het eigenaarschap van accommodaties zo veel mogelijk bij gemeenschappen ligt.

- Maatschappelijke accommodaties voor ontmoeting, sport en cultuur zijn een belangrijk middel voor gemeenschappen om hun vitaliteit te behouden en om eigen doelen te bereiken. We hebben aandacht voor de toekomstbestendigheid van deze accommodaties.
- Het eigenaarschap van maatschappelijke accommodaties, waaronder beheer en exploitatie, is in handen van verenigingen en stichtingen. Wanneer de draagkracht voor vrijwilligers bij beheer en exploitatie in het geding komt, gaan we in gesprek en denken we mee over een passend toekomstperspectief.

Bij dit eigenaarschap kunnen gemeenschapshuizen, MFA's, sociaal-culturele accommodaties, buitensportaccommodaties voor sporten met een bepaalde omvang en jeugd- en jongerenaccommodaties rekenen op een investeringssubsidie voor (ver)nieuwbouw of renovatie, als nut, noodzaak en toekomstbestendigheid ervan worden aangetoond. Deze subsidie betreft voor gemeenschapshuizen en MFA's maximaal 75% van de te verantwoorden werkelijke subsidiabele kosten en maximaal 50% voor de andere voornoemde accommodaties. Hoewel we de ratio achter deze specifieke percentages niet uit de stukken hebben kunnen herleiden, past het feit dat eigenaren/initiatiefnemers zelf ook een substantiële bijdrage in de bekostiging van de voorziening dienen te leveren, goed bij het principe van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing'. In dat opzicht is er sprake van consistent beleid. Hierbij dient nog wel uitdrukkelijk te worden aangetekend dat de doelen, zoals die zijn opgenomen in de diverse programma's als onderdeel van beide kaderstellingen, uitsluitend kwalitatief zijn geformuleerd. Specifieke streefwaarden (meetbaar en tijdgebonden) vormen geen onderdeel van de kaderstellingen.

5 Organisatie en uitvoering

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de gemeente Peel en Maas de taken op het gebied van accommodatiebeleid heeft georganiseerd. Of de inzet ook resultaat heeft, komt in het volgende hoofdstuk aan de orde. In dit hoofdstuk beantwoorden we de volgende deelvragen:

Deelvragen	Norm
3. Tot welke aanpak en tot welk (voorzieningen)aanbod heeft dit beleid geleid?	• In het beleidskader is duidelijk uitgewerkt hoe het accommodatiebeleid is georganiseerd en tot welk voorzieningenaanbod dit heeft geleid. • Er is een vastgestelde en herkenbare aanpak/strategie binnen de gemeente Peel en Maas.
4. Heeft de gemeente een goed beeld van haar eigen maatschappelijk vastgoed (in de zin van omvang, staat van onderhoud, wijze van gebruik)?	• De gemeente heeft een overzicht van het maatschappelijk vastgoed in eigen bezit in termen van: aantallen, omvang, staat van onderhoud, doel en wijze van gebruik. • De gemeente heeft een overzicht van de verschillende exploitanten en/of verenigingen/gebruikers en de hiermee gesloten overeenkomsten.
5. Is er binnen de gemeente vastgoed in privaat eigendom dat wordt gebruikt voor maatschappelijke (gesubsidieerde) activiteiten?	• De gemeente heeft een overzicht van vastgoed in privaat bezit dat voor maatschappelijke activiteiten wordt gebruikt in termen van: aantallen, omvang en doel en wijze van gebruik. • De gemeente heeft een overzicht van de verschillende verenigingen/gebruikers en de hiermee gesloten overeenkomsten.
6. Welke knelpunten worden gesignaleerd en/of zijn er in de toekomst te verwachten?	• <i>Hiervoor bestaat geen norm, dit moet uit het onderzoek blijken.</i>
7. Hoe is de 'governance' geregeld inzake het beheer en de exploitatie van de accommodaties?	• <i>Hiervoor bestaat geen norm, dit moet uit het onderzoek blijken.</i>

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- De gemeente Peel en Maas (en daarmee de gemeenschap) beschikt over een uitgebreide en diverse infrastructuur van maatschappelijke accommodaties, passend bij de schaalgrootte en geografische ligging van de gemeente.
- De gemeente heeft voldoende zicht op haar eigen maatschappelijk vastgoed, qua aantallen, omvang, gebruik en gebruikers, bezetting en staat van onderhoud.
- De gemeente heeft stappen gezet om de eigen vastgoedportefeuille en de daarmee samenhangende risicobeheersing adequater en/of meer integraal aan te sturen.
- Een belangrijk deel van de maatschappelijke accommodaties is in lijn met de filosofie van 'zelfsturing' in eigendom van de gemeenschap. Dit zorgt vanwege de grote betrokkenheid van de gemeenschap voor een diverse en vitale infrastructuur van voorzieningen, maar er zijn ook knelpunten en zorgen. Die zitten met name op het gebied bestuurlijke verantwoordelijkheid, 'vergrijzing' van vrijwilligers en kostenstijgingen, waardoor exploitaties meer en meer onder druk komen te staan.
- Er zijn met de maatschappelijke organisaties heldere afspraken gemaakt en vastgelegd over de verantwoording van de besteding van publieke middelen, zowel voor accommodaties die eigendom zijn van de gemeente als voor eigen accommodaties. Dit betekent niet dat de gemeente hiermee automatisch sturingsinformatie verkrijgt, aangezien er aan de besteding van

publieke middelen geen indicatoren met betrekking tot de te realiseren maatschappelijke effecten worden gekoppeld.

5.1 Tot welke aanpak en tot welk (voorzieningen)aanbod heeft dit beleid geleid?

De gemeente en gemeenschap beschikken over een uitgebreide en diverse infrastructuur van maatschappelijke accommodaties.

De ambities die de gemeente en de gemeenschap gezamenlijk hebben geformuleerd, de door de raad vastgestelde kaderstellende uitgangspunten binnen de aandachtsgebieden 'Vitale gemeenschappen' en 'Sociaal Domein', en de Uitvoeringsprogramma's (zie ook paragraaf 4.1) hebben geleid tot een infrastructuur van maatschappelijke accommodaties, die als volgt is opgebouwd:

- A. Gemeenschaps- en/of dorpshuizen/multifunctionele accommodaties in de kernen Kessel, Kessel-Eik, Grashoek, Meijel, Maasbree, Panningen, Baarlo, Egchel, Helden, Beringe en Koningslust.
- B. Accommodaties voor jeugd en jongeren in de kernen Kessel, Kessel-Eik, Grashoek, Meijel, Maasbree, Panningen, Baarlo, Egchel, Helden, Beringe en Koningslust. Meer specifiek: blokhutten in Maasbree, Baarlo, Kessel-Eik, Panningen en Helden, en aparte jongerensociëteiten in Maasbree en Baarlo. In de overige kernen maken faciliteiten voor jeugd en jongeren deel uit van de gemeenschapshuizen en/of MFA's.
- C. Buitensportlocaties in alle kernen, met uitzondering van Kessel-Eik en (binnenkort) Egchel voor minimaal tennis of voetbal of hockey.
- D. Minimaal één binnensportlocatie in alle kernen van de gemeente.
- E. Kleinschalige culturele accommodaties ten behoeve van schutterijen in Grashoek, Helden, Panningen, Baarlo, Meijel, Beringe, Maasbree, Egchel en Kessel.
- F. Een professionele theaterfunctie (Dok6) in Panningen.
- G. Een museum voor het erfgoed van Peel en Maas in Helden.

Op basis van onze kennis van het voorzieningenniveau in min of meer vergelijkbare gemeenten stellen we vast dat de gemeente Peel en Maas beschikt over een redelijk complete en goed geoutilleerde infrastructuur van maatschappelijke accommodaties. Dit beeld wordt bevestigd in de vragenlijst onder inwoners, waarin een ruime meerderheid aangeeft dat er voldoende aanbod aan voorzieningen en accommodaties is (zie ook paragraaf 6.4), en in het gesprek dat we met inwoners hebben gevoerd binnen de 'focusgroep'.

De infrastructuur van maatschappelijke accommodaties voldoet op hoofdlijnen aan de behoeften van de gemeenschap

Op basis van het principe van 'zelfsturing', waarbij de gemeenschap initiërend is, kan worden gesteld dat een belangrijk deel van de infrastructuur van maatschappelijke accommodaties bestaat omdat er vanuit de gemeenschap(en) behoefte aan is. In de gesprekken die we in het kader van dit rekenkameronderzoek hebben gevoerd met stichtingen, beheerders en/of exploitanten wordt dit bevestigd. Een treffend voorbeeld hiervan is het bereik dat De Blokhut in Maasbree heeft onder schoolgaande kinderen. Tijdens themadagen, zoals een spelendag, komen gemiddeld 200 tot 250 kinderen naar de Blokhut. Dat is tussen de 30% en 40% van het aantal schoolgaande kinderen.

Dit wil overigens niet zeggen dat iedereen op individueel niveau en/of gebruikersniveau tevreden is over de kwaliteit van de voorzieningen en/of het aanbod vanuit deze voorzieningen (zie ook paragraaf 6.4).

5.2 Heeft de gemeente een goed beeld van haar eigen maatschappelijk vastgoed?

De gemeente heeft voldoende overzicht van het maatschappelijk vastgoed in eigen bezit in termen van aantallen, omvang, doel, wijze van gebruik en staat van onderhoud

Op basis van de aangeleverde stukken hebben we vastgesteld dat de gemeente voldoende inzicht heeft in de omvang, de functionaliteiten, de gebruikers en de staat van onderhoud van de eigen accommodaties. Dit is onder meer op te maken uit de huur- en exploitatieovereenkomsten die zijn afgesloten met de verenigingen die gebruikmaken van de faciliteiten die in eigendom zijn van de gemeente en waarin de verantwoordelijkheden met betrekking tot het gebruik en het beheer, en de gemeentelijke bijdrage aan de exploitatie zijn vastgelegd. Ook hebben we vastgesteld dat er door de gemeente voor de betreffende voorzieningen meerjarige onderhoudsplanningen (MJOP's) zijn opgesteld. Daarnaast zien we dat er wordt gekeken naar de toekomstbestendigheid van de eigen voorzieningen. Het onderzoek naar de toekomst van sporthallen dat in opdracht van de gemeente door Synarchis is uitgevoerd en waarvan de eindrapportage in juni 2023 is opgeleverd, is daarvan een goed voorbeeld. Deze waarneming is met name van toepassing op de sportaccommodaties. Wel lijkt het dat de gemeente op het gebied van de sportvoorzieningen een meer proactieve rol speelt dan bijvoorbeeld bij de culturele en erfgoedvoorzieningen. Bij het domein 'sport' zien we dat de gemeente zelf onderzoeken initieert of (laat) uitvoeren naar het toekomstperspectief van accommodaties/voorzieningen, bijvoorbeeld Behoeftebepaling binnensportaccommodaties 2015 en Onderzoek toekomst sporthallen 2024. Dit staat enigszins in contrast met de huisvestingsknelpunten die Dok6 en Museum Peel en Maas al jaren ervaren, zonder dat dit heeft geleid tot een concreet verbeterplan aan de kant van de gemeente als eigenaar van het vastgoed. We hebben wel begrepen dat de gemeente inmiddels capaciteit heeft vrijgemaakt om nader onderzoek te doen naar verbetermaatregelen.

De gemeente geeft zelf aan dat het moeilijk is om grip te krijgen op de volledige (eigen) vastgoedportefeuille en de daarmee samenhangende risicobeheersing

Samenhangend met wat hiervoor is bevonden, heeft de gemeente in een eigen presentatie (2018) en in een daaropvolgend projectplan (2019) vastgesteld dat de aansturing van de eigen vastgoedportefeuille en de daarmee samenhangende risicobeheersing nog onvoldoende adequaat verlopen vanwege het feit dat verantwoordelijkheden, taken en rollen versnipperd door de eigen organisatie liggen. Daartoe werd een project gestart: 'Vastgoed geregeld'. Het project dient te leiden tot een professioneler en dynamisch vastgoedmanagement, waarbij alle verantwoordelijkheden, taken en rollen voor de toekomst vanuit alle disciplines in de organisatie worden geborgd. Vermeld wordt dat hiervoor mogelijk een zogenoemde "vastgoedregieorganisatie" wordt ingesteld, waarbij werknemers vanuit hun professie hun rol en verantwoordelijkheid nemen, gecoördineerd vanuit een centraal punt. In dit kader vindt er inmiddels periodiek overleg plaats tussen de teams die met vastgoed te maken hebben. In dit overleg wordt de stand van zaken van het vastgoed besproken. Er is een coördinerende rol weggelegd voor team 00, maar deze functie is nog niet formeel geborgd. Er is inmiddels ook een 'vastgoedregistratiesysteem' opgezet.

Integrale aansturing van de eigen vastgoedportefeuille en de daarmee samenhangende risicobeheersing is onder meer belangrijk voor het borgen van eenduidig en passend kwaliteitsniveau van de voorzieningen en/om de kosten te beheersen en daarmee (onnodige) tariefverhogingen te voorkomen.

5.3 Is er in de gemeente vastgoed in privaat eigendom dat wordt gebruikt voor maatschappelijke activiteiten?

Een deel van het maatschappelijk vastgoed is in privaat eigendom

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat een belangrijk deel van het maatschappelijk vastgoed in de gemeente in privaat bezit is. Dat wil zeggen: een deel van het vastgoed dat wordt gebruikt voor maatschappelijke activiteiten is in

lijn met het principe van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing', eigendom van de gemeenschap in de vorm van een daartoe opgerichte stichting, die veelal ook als beheerder en exploitant optreedt. Deze constructie geldt in de gemeente Peel en Maas voor gemeenschaps- en/of dorpshuizen.

Aanvullend hierop dient nog te worden opgemerkt dat de filmfunctie die onderdeel is van het activiteiten aanbod van Dok6 weliswaar gehuisvest is in een pand van de gemeente, maar wel door een private partij wordt geëxploiteerd.

De gemeente onderhoudt periodiek contact met eigenaren (en beheerders/exploitanten) van het maatschappelijk vastgoed en heeft naar onze waarneming een goed beeld van de aard en omvang van het activiteiten aanbod vanuit deze maatschappelijke accommodaties, van de gebruikers en de samenwerkingsverbanden binnen de betreffende accommodatie, van de inzet die door vrijwilligers wordt gepleegd en van het verloop van de exploitatie.

Eveneens in lijn met het principe van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' zijn de gemeenschaps- en/of dorpshuizen qua exploitatie zelfvoorzienend, dat wil zeggen: ze worden door de gemeente niet structureel gesubsidieerd.

De gemeente ondersteunt ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed in privaat eigendom

Eveneens in lijn met het principe van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' en op basis van de door de raad vastgestelde kaderstelling 'Vitale gemeenschappen' draagt de gemeente onder voorwaarden in financiële zin bij aan de private vastgoedontwikkelingen voor zover deze bedoeld zijn voor het ontwikkelen van maatschappelijke activiteiten. Een voorbeeld hiervan is de nieuwbouw van het gemeenschapshuis in Kessel-Eik in 2018, waarbij de gemeente € 810.000 bijdroeg aan de investering (waarvan overigens € 100.000 weer door Stichting Gemeenschapshuis Kessel-Eik aan de gemeente werd teruggegeven, omdat het project ruim binnen het gestelde budget kon worden gerealiseerd) en meer recentelijk de bouw van een nieuwe MFA in Kessel De Paort, waar de gemeente in twee tranches een bijdrage gaf van totaal € 2.267.000. Overigens merken we hier op dat ook in dit opzicht het beleid van de gemeente Peel en Maas vrij uniek is, omdat gemeenten zelden of nooit financieel bijdragen in vastgoed dat niet hun eigendom is. Dit is terug te voeren op het feit dat het investeren door de gemeente in "andermans vastgoed" risico's met zich meebrengt, omdat er bij een onverhoopt faillissement sprake zal zijn van 'desinvestering'. We stellen in dit verband vast dat de gemeente Peel en Maas weliswaar aan de voorkant heldere voorwaarden stelt ten aanzien van de besteding van publieke middelen aan de ontwikkeling van vastgoed dat niet haar eigendom is, maar dat na de ingebruikname van het vastgoed de gemeentelijke 'bemoeienis' stopt. Het "is dan weer van de eigenaar". Dit is in lijn met het principe van 'zelfsturing', maar levert voor de gemeente wel (extra) risico's op. Omdat een (formele) periodieke monitoring van de exploitatie na de ingebruikname van de accommodatie door de gemeente ontbreekt, kan de gemeente onvoldoende anticiperen op mogelijke toekomstige knelpunten.

5.4 Welke knelpunten worden gesignaleerd en/of zijn er te verwachten?

'Zelfsturing' legt in toenemende mate een onevenredig zware verantwoordelijkheid bij de eigenaren en/of beheerders/exploitanten

In vrijwel alle interviews die we in het kader van de casestudies hebben afgenomen, komt naar voren dat het eigenaarschap en/of het beheer en de exploitaties van de maatschappelijke accommodaties als een zware verantwoordelijkheid wordt ervaren. En dat deze verantwoordelijkheid steeds groter wordt door complexere vraagstukken en toenemende regelgeving.

Bij bouw- en/of renovatieprocessen, denk bijvoorbeeld aan de recent in gebruik genomen nieuwe Paort of de 'upgrading' van Blokhut Jong Nederland in Maasbree, worden weliswaar op cruciale onderdelen (beperkt) specialisten ingehuurd (architecten, technische adviseurs), maar het opdrachtgeverschap ligt bij een rechtspersoon (stichting) die

geheel uit vrijwilligers bestaat en die zijn daarmee eindverantwoordelijk en (formeel) aansprakelijk voor het gehele proces (planvoorbereiding, vergunningaanvraag, ontwerpfase, aansturing bouwteam, budgetbewaking, et cetera). Om het opdrachtgeverschap goed te kunnen uitvoeren, dienen inwoners vanzelfsprekend zelf ook de nodige kennis te hebben. Er wordt ondersteuning ervaren door de gemeente, maar dat doet niets af aan het feit dat de volledige eindverantwoordelijkheid bij vrijwilligers ligt. Regelmatig werd door onze gesprekspartners de vraag gesteld of het verantwoord is om dit soort opgaven met aanzienlijke risico's aan vrijwilligers over te laten. Een sprekend voorbeeld hiervan is kasteel de Keverberg (zie ook de casusbeschrijving in de bijlage) dat met veel energie is herbouwd, maar waarbij de exploitatie en het beheer toch te complex zijn gebleken om volledig aan de gemeenschap (lees: vrijwilligers) over te laten. Overigens werden ook de voordelen van 'zelfsturing' (nog steeds) onderschreven (o.a. betrokkenheid, draagvlak, kostenbewustzijn), maar men ervaart dat de balans zoek is.

Het wordt steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden. Discontinuïteit in eigenaarschap en uitvoering is op termijn een serieus risico

Samenhangend met wat hiervoor is gezegd over de verantwoordelijkheden van eigenaren en beheerders/exploitanten, is door alle gesprekspartners aangegeven dat het steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden en te binden, met name vrijwilligers die over specifieke kennis beschikken (bijvoorbeeld op het gebied van bouwen en/of renoveren, juridische aangelegenheden of op het gebied van financiën). Dit heeft ook te maken met het feit dat steeds meer burgers betrokken raken bij activiteiten op het gebied van 'mantelzorg' of in het onderwijs. Overigens is de 'vergrijzing' (en bijgevolg uitval) van het vrijwilligersbestand een bekend landelijk fenomeen en valt op dat er in Peel en Maas nog steeds een beroep kan worden gedaan op een enorm 'volume' aan vrijwilligers. Maar ook hier is een geleidelijke verschuiving zichtbaar. De vraag die hierbij opkomt, is of het gedachtegoed van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' wel voldoende overdraagbaar is aan de nieuwe generaties en op welke wijze hierin wordt geïnvesteerd. Het valt op dat het probleem van de 'vergrijzing van het vrijwilligersbestand' wel steeds wordt genoemd en wordt herkend als een risico, maar dat er door de betrokkenen geen toekomstperspectief wordt geschetst.

Exploitaties komen steeds meer onder druk te staan

Eveneens samenhangend met wat hiervoor is bevonden over de toenemende complexiteit van het eigenaarschap en met de 'uitval' van ervaren vrijwilligers, komen exploitaties steeds meer onder druk te staan door aanzienlijke kostenstijgingen. Het toegankelijk houden van voorzieningen door lage huur- en/of gebruikstarieven loopt steeds minder goed in de pas met de inflatie. Extra investeringen met betrekking tot aangescherpte brandweereisen, duurzaamheidseisen, legionellapreventies en aanzienlijke stijgingen van verzekeringspremies (zie o.a. de exploitatie en beoogde renovatie van de Blokhut Jong Nederland in Maasbree) dragen nog extra bij aan de lastenverzwaring. Maar ook het onderhoud van accommodaties en het terrein is steeds kostbaarder geworden, waarvan Kasteel Keverberg een treffend voorbeeld is.

Een ander punt dat hier nog moet worden genoemd, is het feit dat door een veranderende bevolkingssamenstelling de bezetting en het gebruik van de voorzieningen minder wordt, of dat dit voor de toekomst dreigt. Voor niet alle nieuwe inwoners is het vanzelfsprekend om gebruik te maken van de voorzieningen in de kernen, laat staan om hierin als vrijwilliger actief te participeren. Deze ontwikkeling is bijvoorbeeld zichtbaar in Kessel-Eik. Vanzelfsprekend zet een terugloop in inkomsten vanwege een lagere bezetting de exploitatie ook verder onder druk. Op dit punt zou het goed zijn om middels onderzoeken onder inwoners nader te inventariseren waar de behoefte zit (de resultaten van de vragenlijst voor dit onderzoek zouden hiervoor ook gebruikt kunnen worden, zie paragraaf 6.4).

Tenslotte wijzen we in dit verband nog op het ontbreken van goede afspraken omtrent duurzaamheidsvoorzieningen. Deze zijn op dit ogenblik geen onderdeel van de gemeentelijke financieringsregeling voor nieuwbouw en/of renovatie van de maatschappelijke accommodaties die niet in eigendom zijn van de gemeente. Ook is er vanuit de eigenaren/exploitanten behoefte aan ondersteuning bij het opzetten van duurzaamheidsprogramma's en/of het treffen

van maatregelen daaromtrent. Het Museum Peel en Maas in Helden en De Blokhut Jong Nederland in Maasbree zijn voorbeelden van voorzieningen die zich geplaagd zien voor aanzienlijke uitdagingen op dit gebied.

Samenwerking wordt als oplossing gezien voor een versterking van het voorzieningenniveau en een doelmatigere inzet van middelen

In een inventariserend overleg tussen de gemeente en de eigenaren/exploitanten (november 2024) is naar voren gekomen dat er behoefte is aan (meer) samenwerking tussen de gemeenschaps- en/of dorpshuizen om bijvoorbeeld tot gezamenlijke inkoop of gezamenlijke diensten in de backoffice te komen. Vooralsnog is hier geen concreet plan voor opgesteld. Wel hebben de gemeenschaps- en/of dorpshuizen twee maal per jaar een afstemmingsoverleg. Verder hebben ook de voetbalverenigingen meerdere malen per jaar een gezamenlijk afstemmingsoverleg nu de coöperatie Sport Peel en Maas in 2024 is ontbonden.

Op basis van de ervaringen die we hebben opgedaan met eerdere onderzoeken bij samenwerkingsverbanden in de culturele en cultureel-maatschappelijke sector, plaatsen we hierbij de kanttekening dat het zeker de moeite waard is om te onderzoeken of er schaalvoordelen zijn te behalen, maar dat de mogelijk financiële voordelen hiervan niet moeten worden overschat (tegenover de extra inzet die samenwerking ook vraagt).

Betrokkenheid van de gemeente wordt op onderdelen gemist

Over het algemeen zijn respondenten vanuit het casusonderzoek tevreden over de ondersteuning door de gemeente bij nieuwbouw- en/of renovatieprojecten in de vorm van een (toegevoegd) gemeentelijk projectleider. Waarbij overigens wel wordt aangegeven dat er na vertrek van een aantal ervaren medewerkers van de gemeente op dit ogenblik bijvoorbeeld bouwkundige kennis wordt gemist.

Een centraal gemeentelijk aanspreekpunt of loket voor allerlei zaken rond verbouwingen, regelgeving en duurzaamheidsprogramma's wordt door een aantal gesprekspartners genoemd als een gewenste service, maar er wordt in onze optiek onvoldoende duidelijk gemaakt wat hiermee concreet wordt beoogd en hoe dit zou moeten functioneren. Daarnaast heeft een aantal geïnterviewden aangegeven te weinig bestuurlijke en politieke betrokkenheid te ervaren bij de ontwikkelingen in de gemeenschappen en daarmee waardering voor wat door de gemeenschappen wordt gerealiseerd.

5.5 Hoe is de 'governance' geregeld inzake het beheer en de exploitatie van de accommodatie?

Wanneer het eigenaarschap bij de gemeenschap ligt, is de governance als volgt geregeld:

Stichtingen hebben een eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van eigen vastgoed, en het in stand houden en exploiteren ervan. Vanwege het ontbreken van een (structurele) subsidierelatie hoeft er geen inhoudelijke en financiële verantwoording aan de gemeente te worden afgelegd. Wel hebben de exploitanten en de gemeente periodiek overleg, maar naar onze waarneming ontbreekt hiervoor een vaste structuur. Dat neemt niet weg dat we het beeld hebben dat de gemeente goed op de hoogte is van wat er bijvoorbeeld rond de gemeenschapshuizen speelt en breder: wat er in de kernen speelt. Er vindt twee keer per jaar een overleg tussen de gemeenschapshuizen onderling plaats, daar is de gemeente bij aanwezig, maar dan als gast.

Bij nieuwbouw- of renovatieprojecten stelt de stichting die eigenaar is van het vastgoed doorgaans een eigen integraal projectplan plus een investeringsraming op. Bij een aanvraag voor financiële ondersteuning toetst de gemeente dit plan op validiteit/haalbaarheid en wordt bekeken of het een en ander past binnen de bekostigingsregeling (zie kaderstellende uitgangspunten). Bij het beschikken van de gemeentelijke financiële bijdrage na besluitvorming worden afspraken gemaakt over hoe de gemeente de voortgang van het project monitort

(voortgangsrapportage, risicoanalyse, budgetbewaking, toezicht op de bouw). De gemeentelijke financiële bijdrage wordt definitief vastgesteld op basis van een integrale projectverantwoording.

Bij exploitatie op basis van een gebruiksovereenkomst binnen een reguliere subsidierelatie is de governance als volgt geregeld:

Daar waar het gaat om exploitatie vanuit een gebruikersovereenkomst zien we een andere wijze van verantwoording. Daar vindt verantwoording doorgaans plaats op basis van een inhoudelijk en financieel jaarverslag en middels periodieke gesprekken over de voortgang. Bij de beschikking van een reguliere subsidie, bijvoorbeeld in het geval van Dok6 en het Museum, worden aan de verlening van de subsidie doelstellingen gekoppeld, bijvoorbeeld te realiseren soorten activiteiten en/of aandachtsgebieden. Deze worden echter niet of zeer beperkt gekwantificeerd, bijvoorbeeld ten aanzien van het te realiseren publieksbereik.

6 Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we in paragraaf 6.1 eerst of de voortgang van het beleid en de uitvoering van het beleid worden gemonitord. In paragraaf 6.2 gaan we nader in op de vraag of het gemeentelijk beleid tot meerwaarde leidt. Ten slotte kijken we in hoeverre er sprake is van een doeltreffende en doelmatige aanpak.

Deelvragen	Norm
8. Worden de resultaten van de beleidsuitvoering gemonitord en zijn de effecten in beeld? Zijn er voldoende sturingsmiddelen?	• Er kan zowel kwantitatief als kwalitatief een overzicht worden verstrekt over de stand van zaken inzake het accommodatiebeleid. • De behaalde maatschappelijke effecten worden benoemd. • Er is sprake van een monitoringssystematiek. • Er wordt structureel gemonitord.
9. Is de uitvoering van het beleid zowel doeltreffend als doelmatig?	• De prestaties van de gemeente Peel en Maas zijn in lijn met de geformuleerde streefwaarden. • In de beheersystematiek zijn prikkels tot kostenbeheersing en budgetbewaking ingebouwd. • Er is sprake van contractmanagement waarin zicht is op budgetuitputting, prijsvorming en trends en patronen in het gebruik van maatschappelijk vastgoed. • De gemeente heeft een overzicht van de kosten en inkomsten die samenhangen met het accommodatiebeleid en de geëxploiteerde accommodaties.
10. Zijn er verschillen in de uitvoering en exploitatie van het accommodatiebeleid tussen de kernen binnen de gemeente? Zo ja, waar zitten deze verschillen en hoe worden deze beoordeeld door zowel de gemeente als de gebruikers/inwoners?	<i>Hiervoor bestaat geen norm, dit moet uit het onderzoek blijken.</i>
11. Hoe waarderen inwoners het gevoerde beleid en de accommodaties?	• Inwoners zijn tevreden over het huidige accommodatieaanbod. • De accommodaties zijn volgens inwoners toekomstbestendig. • Er is een helder overzicht voor inwoners van het accommodatieaanbod en de voorzieningen die daarmee gepaard gaan; waarvan zij gebruik kunnen maken. • De inwoners van de gemeente Peel en Maas kunnen kennis nemen van de diverse regelingen die voortvloeien uit het accommodatiebeleid. • Tarieven zijn eenduidig en er wordt voldoende toegelicht hoe deze tot stand komen.

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- De effecten van de beleidsuitvoering worden op diverse manieren gemonitord. Maar de gemeente heeft onvoldoende inzicht in de 'klanttevredenheid' van de eindgebruiker van de maatschappelijke accommodaties.
- Het beleid van de gemeente op het gebied van maatschappelijke accommodaties kan als 'doelmatig' worden aangemerkt. Omdat aan de beleidsdoelen geen prestatie-indicatoren worden gekoppeld is niet vast te stellen of het gemeentelijke beleid 'doeltreffend' is.
- Er is een rijk verenigingsleven in de gemeente Peel en Maas. Niet verwonderlijk wordt er vooral via verenigingen gebruikgemaakt van accommodaties.
- Meer dan de helft van de bevraagde inwoners geeft aan dat de accommodaties een slechte indruk maken. Als we kijken naar de deelaspecten die hieronder liggen, dan is over de gehele linie genomen meer dan de helft van de inwoners niet tevreden. Vooral de bereikbaarheid en de

veiligheid van de accommodaties zijn volgens veel respondenten slecht. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan gevaarlijke (toegangs)wegen en (lange) afstanden, maar ook in de accommodaties zelf bemerken respondenten soms onveilige aspecten, zoals gladde douchevloeren.

- Twee derde van de bevroagde inwoners vindt dat er wel voldoende voorzieningen zijn (in de zin van aanbod van accommodaties).

6.1 Worden de resultaten gemonitord en zijn de effecten in beeld?

De gemeente onderneemt op verschillende manieren acties om de resultaten van haar beleid op het gebied van maatschappelijke accommodaties en/of om de effecten daarvan in beeld te brengen.

Behoeftedonderzoeken

De gemeente monitort met enige regelmaat welke algemene trends en ontwikkelingen er gaande zijn binnen het maatschappelijke domein (middellange en lange termijn perspectief), hoe de bezetting van tenminste de eigen voorzieningen/accommodaties zich ontwikkelt en welke behoeften er leven onder gebruikers en/of potentiële gebruikers van de maatschappelijke voorzieningen.

Enkele voorbeelden van onderzoeken die daartoe in opdracht van de gemeente zijn uitgevoerd, zijn:

- Behoeftebepaling binnensportaccommodaties, Synarchis februari 2015
- Locatiestudie PEC'20, kragten februari 2024
- Onderzoek toekomst sporthallen, Synarchis juni 2024

Consultatie gemeenschappen

De gemeente consulteert naar eigen zeggen regelmatig de gemeenschappen, soms in een wat meer formele setting. Zie voor dit laatste de 'Samenvatting gespreksrondes maatschappelijke accommodaties, 27 november 2024'. De gemeentelijke organisatie geeft aan dat ze geen beleid maakt "van achter het bureau", maar in de samenleving staat en daar ook de "voelsprietten" in heeft. We hebben uit de diverse interviews kunnen opmaken dat de lijnen tussen de gemeente en de gemeenschap in ieder geval kort zijn, maar het beeld dat de gemeente precies weet wat er in de gemeenschappen speelt werd in de focusgroepbijeenkomst van 13 mei wel genuanceerd. Inwoners geven aan dat er veel verloop is binnen de gemeentelijke organisatie, waardoor kennis weglekt. Ook is het beeld dat (mede door de personeelwisselingen) een deel van de gemeentelijke organisatie onvoldoende bekend is met het principe van 'zelfsturing' en/of dit (nog) onvoldoende doorgrondt.

Periodiek overleg met beheerders en/of gebruikers

De gemeente overlegt periodiek met de beheerders en/of gebruikers van de maatschappelijke accommodaties die zij zelf in eigendom heeft, over zaken als huur, onderhoud en bezetting. We maken dat onder meer op uit de diverse gespreksverslagen die we hebben ontvangen (zie bijvoorbeeld het verslag van het gesprek met lawn tennisclub Tonido d.d. 26-08-2024).

Formele verslagen naar aanleiding van besteding subsidie

Over de besteding van subsidies wordt door de maatschappelijke en/of culturele organisaties verantwoording afgelegd. De gemeente vermeldt in de beschikking die zij afgeeft op welke wijze inzicht moet worden verschaft over de resultaten/effecten van de besteding van de subsidie. Op basis van de stukken die aan ons ter beschikking zijn gesteld hebben we niet kunnen opmaken in welke mate de gemeente hiervoor eenduidige criteria hanteert (zie verder ook paragraaf 5.5). Uit het ambtelijk wederhoor is naar voren gekomen dat de partijen een verantwoording moeten opleveren van de kosten die ze gemaakt hebben, zodat er getoetst kan worden of het geld ook aan de goede dingen

is uitgegeven. Er moet een volledige inhoudelijke en financiële eindverantwoording, inclusief een afschrift van het proces verbaal, worden aangereikt. We hebben deze stukken echter niet in alle dossiers aangetroffen.

We stellen wel vast dat de gemeente weinig actie onderneemt en/of over instrumenten beschikt om de tevredenheid van de 'eindgebruikers' van maatschappelijke accommodaties te toetsen en dus in dat opzicht onvoldoende zicht heeft op de effecten van haar beleid. Dat zien we ook terug in de vragenlijst die we onder inwoners hebben uitgezet, en het was ook een signaal dat is afgegeven tijdens de focusgroep; in paragraaf 6.4 komt dit uitgebreid aan bod.

Ook hier moeten we wijzen op het feit dat de gemeente geen kwantitatieve doelstellingen en daaraan gekoppelde prestatie-indicatoren heeft geformuleerd. Dat past deels ook minder in het principe van 'zelfsturing', maar het maakt wel dat het moeilijk is om precies te bepalen wat de effecten zijn of zijn geweest van beleid.

6.2 Is de uitvoering van het beleid zowel doeltreffend als doelmatig?

Een bijna onvermijdelijke vraag bij een rekenkameronderzoek, of wellicht de essentie ervan, is of het beleid, in dit geval op het gebied van maatschappelijke accommodaties, 'doelmatig' en 'doeltreffend' is.

Daarbij nog even een definiëring van beide begrippen in de context van het accommodatiebeleid.

Onder 'doelmatigheid' verstaan we het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen, terwijl 'doeltreffendheid' moet worden gelezen als de mate waarin de gewenste prestaties en de beoogde maatschappelijke effecten of gestelde doelen van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.

Als we het budget dat nodig zou zijn om het maatschappelijk voorzieningenniveau te realiseren en in stand te houden als norm nemen - in het geval dat de gemeente Peel en Maas zelf 'aan het stuur' zou zitten, dan durven we op basis van onze praktijkervaring te stellen dat het maatschappelijk accommodatiebeleid in de gemeente Peel en Maas meer dan 'doelmatig' is. Ook zonder benchmark komen we tot de conclusie dat, vanwege het principe van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing', het voorzieningenniveau tegen relatief lage kosten en/of met een beperkte inzet van publieke middelen kan bestaan. Alleen het feit al dat er sprake is van een substantiële inzet van uren 'om niet', zowel bij de vastgoedontwikkeling, als bij de uitvoering en exploitatie, leidt tot aanzienlijk lagere kosten dan de (klassieke) situatie, waarin de gemeente het (volledige) maatschappelijk vastgoed in eigendom heeft (en dus ook dient te onderhouden) en de uitvoeringsorganisaties geheel of vrijwel geheel zijn geprofessionaliseerd. Aanvullend hierop: uit de diverse gesprekken die we hebben gevoerd is naar voren gekomen dat er door de gemeenschappen en/of stichtingen overwegend zeer 'kostenbewust' wordt gehandeld.

Dat neemt overigens niet weg dat er over het onderhoud, de beschikbare ruimte en in algemene zin het beheer van de accommodaties kritische noten zijn gekraakt door de gebruikers (lees: inwoners); daarover meer in paragraaf 6.4.

De vraag of er sprake is van voldoende 'doelmatigheid' op casusniveau is moeilijk te beantwoorden. De reden hiervoor is dat er voor de maatschappelijke accommodaties geen richtinggevend ambitieniveau (schaalgrootte, functionaliteit, kwaliteit faciliteiten, et cetera) is geformuleerd. Dat maakt bijvoorbeeld dat nieuwbouw van de Paort tenminste in de beeldvorming heel veel geld kost (en in ogen van een aantal personen die we hebben gesproken te veel: "men heeft overvraagd"). Maar wat is dan het referentiekader op basis waarvan dit wordt bepaald, wat is de norm voor een passend voorzieningenniveau, zowel voor de gemeente als geheel als voor de respectievelijke kernen?

De nieuwe Paort herbergt straks een aantal grotere partijen/samenwerkingspartners (Bibliotheek Maas en Peel, VVV). Dat zou een legitieme keuze kunnen zijn, ervan uitgaande dat deze kan rekenen op voldoende draagvlak vanuit de gemeenschap.

Omdat er aan de doelstellingen op het gebied van accommodatiebeleid geen (specifieke) prestatie-indicatoren worden gekoppeld, is het niet mogelijk om vast te stellen of het gemeentelijk beleid 'doeltreffend' is. In dit verband noemen we wel een aantal kwalitatieve waarnemingen.

Al eerder in dit rapport (zie paragraaf 5.1) constateerden we dat de gemeente Peel en Maas, vergeleken met gemeenten met een min of meer vergelijkbare schaalgrootte en geografische ligging/indeling, beschikt over een redelijk complete en goed geoutilleerde infrastructuur van maatschappelijke accommodaties. We doen deze uitspraak op basis van onze ervaringen met accommodatie-ontwikkelingen in tal van Nederlandse gemeenten. Ook benadrukken we hier nog een keer dat een belangrijk deel van het voorzieningenniveau in de gemeente op initiatief van de gemeenschap zelf tot stand is gekomen en door de gemeenschap wordt onderhouden en dus blijkbaar ook tegemoet komt aan de behoeften van de gemeenschap. Dit kwam ook aan de orde in de bijeenkomst van de focusgroep met 28 inwoners, waarin de algemene opinie was dat Peel en Maas in de basis beschikt over een diverse en goed geoutilleerde infrastructuur van maatschappelijke accommodaties. Maar ook op dit punt zien we dat het bij verschillende verenigingen en exploitanten piept en kraakt, zoals we al in het vorige hoofdstuk hebben beschreven vanuit de beheerders en exploitatierol en zoals in paragraaf 6.4 valt te lezen vanuit het inwonersperspectief.

6.3 Zijn er verschillen in de uitvoering en exploitatie tussen de kernen?

Het principe van 'gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' maakt dat de gemeenschappen in de kernen van de gemeente een vrij autonome positie hebben in het initiëren en organiseren van maatschappelijke voorzieningen en/of faciliteiten. Dit gegeven en het feit de gemeente Peel en Maas een fusie is van vier voormalige gemeenten (Maasbree, Helden, Kessel en Meijel) met een eigen koers en cultuur, doet de vraag rijzen of er verschillen zijn in de uitvoering en exploitatie tussen de kernen.

Wat de gemeenschaps- en/of dorpshuizen betreft in de diverse kernen, zijn er logischerwijs verschillen in schaalgrootte, gebruiksmogelijkheden en soorten gebruikers en/of bewoners. Dit is onder andere afhankelijk van het aantal inwoners per kern en het verzorgingsgebied. Er zijn gemeenschapshuizen die meer gebouwd zijn als MFA en die huisvesting bieden aan meerdere samenwerkingspartners, denk hierbij bijvoorbeeld aan de nieuwe Paort, en er zijn voorzieningen die meer als kleinschalig 'dorpshuis' fungeren. Het gemeenschapshuis Kessel-Eik is hier een goed voorbeeld van. De verschillen vloeien ook logischerwijs voort uit de lokale behoeften en ambities, zoals ook is opgemerkt in de vorige paragraaf. De schaalgrootte en opzet bepalen mede het exploitatiemodel, bijvoorbeeld een constructie met een aantal vaste huurders en dus vaste inkomsten voor de hoofdexploitant.

Wat de gemeenschaps- en/of dorpshuizen gemeen hebben, is het feit dat ze eigendom van de gemeenschap zijn en dat het juridisch eigendom van het vastgoed en het beheer en de exploitatie bij een stichting liggen. Bij geen van de accommodaties is sprake van een structurele bekostiging door de gemeente.

Wat we in de gesprekken hebben kunnen constateren is dat er bij sommige vertegenwoordigers van de gemeenschappen de opvatting leeft dat alle kernen binnen de gemeente moeten kunnen rekenen of recht hebben op dezelfde financiële ondersteuning door de gemeente. Andersom is het dus ook zo dat er nu bij sommigen een beeld is dat er veel meer geld naar de ene kern (of accommodatie) gaat dan naar de andere en dat er politiek geen goede afweging wordt gemaakt voor wat betreft de inzet van publieke middelen. We constateren dat politieke keuzes vanwege het ontbreken van een norm voor de basisvoorzieningen gemeentebreed (aantal en schaalgrootte) een arbitrair karakter kunnen hebben (wie heeft het beste idee en wie is hiermee het meest overtuigend), of in ieder geval zo kan overkomen.

6.4 Hoe waarderen inwoners het gevoerde beleid en de accommodaties?

De gemeente voert zelf (structureel) geen tevredenheidsonderzoeken uit onder de eindgebruikers (inwoners), zoals eerder bevonden in paragraaf 6.1. Dat heeft ook te maken met het feit dat het 'eigenaarschap' van de voorzieningen in veel gevallen bij de gemeenschap zelf ligt. Wel heeft de gemeente in november 2024 met de verenigingen en

stichtingen die maatschappelijke accommodaties gebruiken, beheren en/of exploiteren een aantal gespreksrondes georganiseerd over het accommodatiebeleid, onder andere om aandachts- en/of knelpunten te inventariseren op het gebied van beheer en exploitatie, governance en vrijwilligersbeleid, om de behoeften vanuit de gemeenschappen in kaart te brengen en om gezamenlijk een toekomstperspectief te schetsen. Naar onze waarneming was dit een eenmalig initiatief, dus geen onderdeel van een vaste structuur van evaluaties. Vanuit de gemeente is echter aangegeven dat het maken van uitvoeringsbeleid een continu en interactief proces is.

Voor dit onderzoek hebben we daarom besloten om inwoners direct te bevragen. We hebben twee methoden ingezet om de inwonerstevredenheid te peilen. We hebben ten eerste een online vragenlijst uitgezet en ten tweede hebben we een 'focusgroep' georganiseerd, waarin we met inwoners in gesprek zijn gegaan over de uitkomsten van de vragenlijst.

De vragenlijst is ingevuld door 580 inwoners en in de 'focusgroep' zijn we met 28 inwoners in gesprek gegaan. Hierbij zijn we onder andere ingegaan op de vraag van welke accommodaties men gebruikmaakt, hoe men de accommodaties beoordeelt en wat nog wordt gemist.¹ In deze paragraaf gaan we in op de belangrijkste punten die vanuit inwoners zijn meegegeven.

Er is een rijk verenigingsleven en er wordt vooral via verenigingen gebruikgemaakt van accommodaties

Zoals eerder benoemd, kent de gemeente een rijk verenigingsleven. Van de 580 respondenten zijn er maar liefst 441 lid van een vereniging. Precies 500 respondenten maken gebruik van een accommodatie in de gemeente Peel en Maas. We hebben ook gevraagd van wat voor voorzieningen mensen gebruikmaken. Dit betreft vooral gemeenschapshuizen en binnensportaccommodaties, zoals valt op te maken uit figuur 1. Daarbij maakt 79% van de respondenten via een vereniging gebruik van de accommodatie.

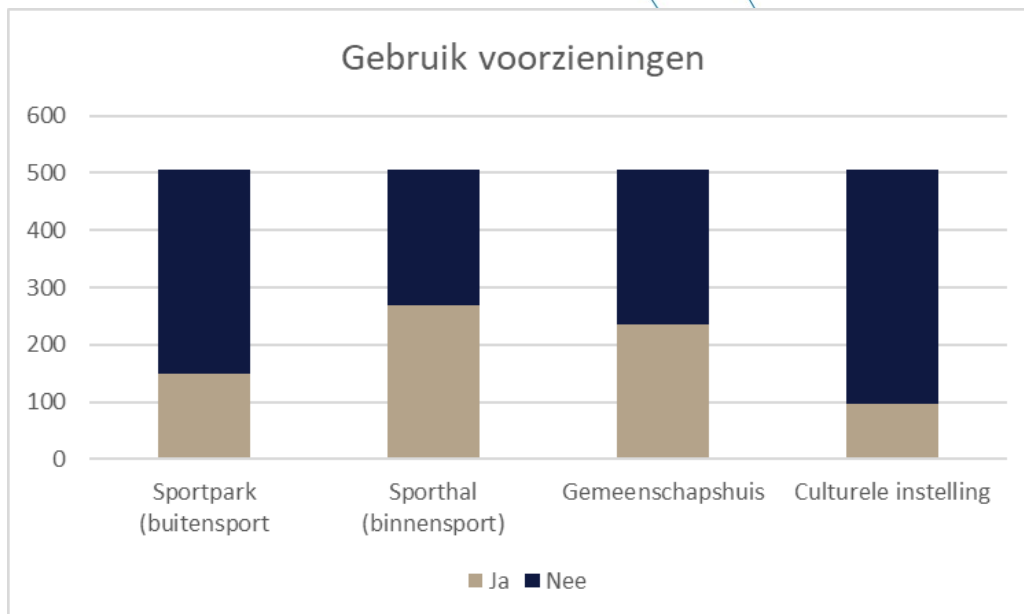
Meer dan de helft van de bevroegde inwoners geeft aan dat de accommodaties een slechte indruk maken

Vervolgens hebben we inwoners gevraagd naar hun mening over bepaalde deelaspecten van de accommodatie(s) waar ze gebruik van maken. Omdat de resultaten van het geheel en de deelaspecten niet altijd positief zijn, hebben we hier in de focusgroep nader op doorgevraagd, om te kijken wat hier achter zit. Het is goed deze nuance hierin mee te nemen, maar tegelijkertijd zijn de uitkomsten van de vragenlijst, waarvoor 580 inwoners de moeite hebben genomen om een reactie te geven, wel een signaal.

Om te beginnen hebben we gevraagd naar de algemene indruk van de accommodatie(s). Van de alle respondenten die deze vraag hebben beantwoord, geeft 55% aan dat hun algemene indruk slecht tot heel slecht is. Als we kijken naar de deelaspecten die hieronder liggen, dan is over de gehele linie genomen de helft van de respondenten niet tevreden. Vooral de bereikbaarheid en de veiligheid van de accommodaties zijn volgens veel respondenten slecht. We hebben inwoners ook de mogelijkheid gegeven om via een open antwoord een nadere duiding te geven op een van de aspecten. Uit de (271) reacties komt naar voren dat respondenten vooral problemen ervaren met parkeren en het onderhoud van de accommodaties. Opvallend vaak is ook de veiligheid genoemd in relatie tot toegankelijkheid, bijvoorbeeld omdat een drukke weg overgestoken moet worden. Dit signaal werd ook duidelijk afgegeven tijdens de

Figuur 2: Gebruik voorzieningen

¹ We hebben ook een aantal achtergrondkenmerken uitgevraagd, zoals uit welke kern mensen komen en of ze wel of niet lid zijn van een vereniging. Het voert te ver om de resultaten in het rapport per kern te behandelen, het achterliggende analysebestand wordt echter aangeleverd bij de Rekenkamer.



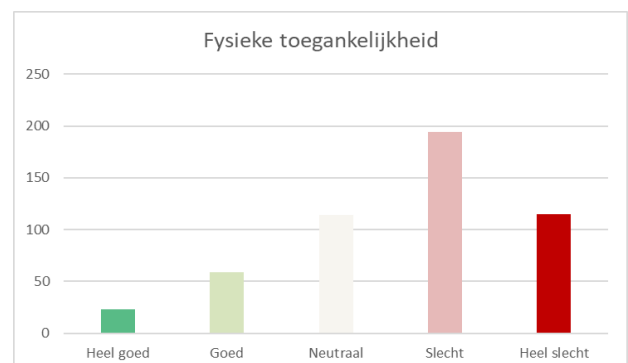
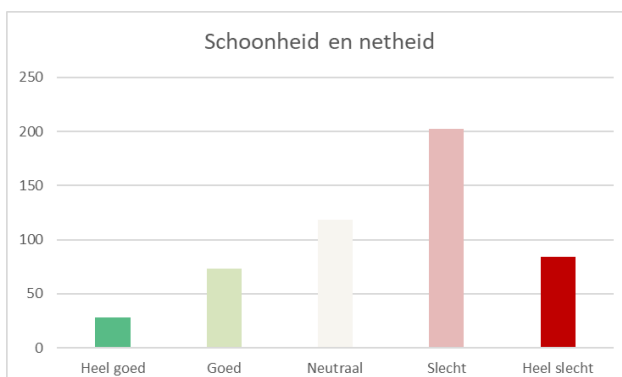
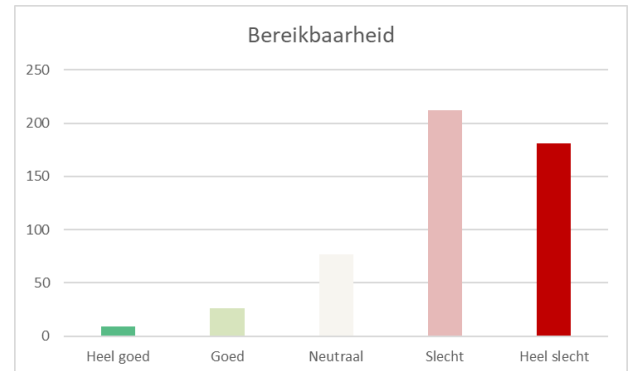
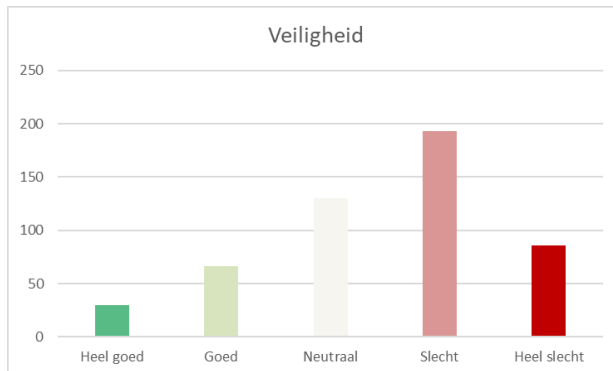
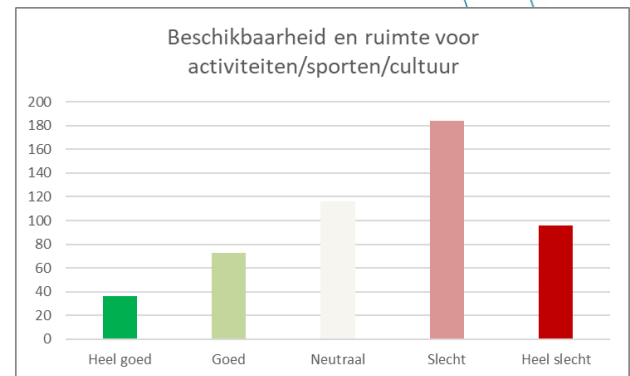
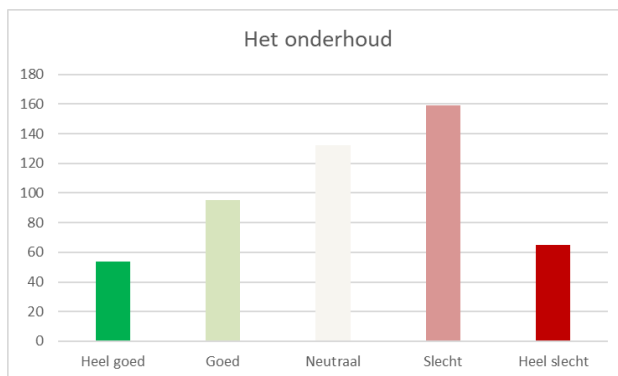
focusgroep. De begrippen bereikbaarheid en veiligheid worden overigens heel breed beleefd, zo gaat het bijvoorbeeld ook om openbaar vervoer naar accommodaties en veiligheid op de (fiets)routes naar accommodaties. Ook zijn er verschillende respondenten die aangeven dat de fysieke toegankelijkheid een drempel voor hen is. En ten slotte merken verschillende respondenten op dat de accommodatie verouderd is en te weinig ruimte biedt.

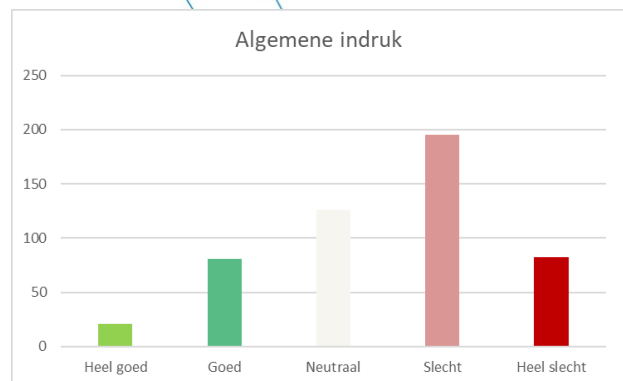
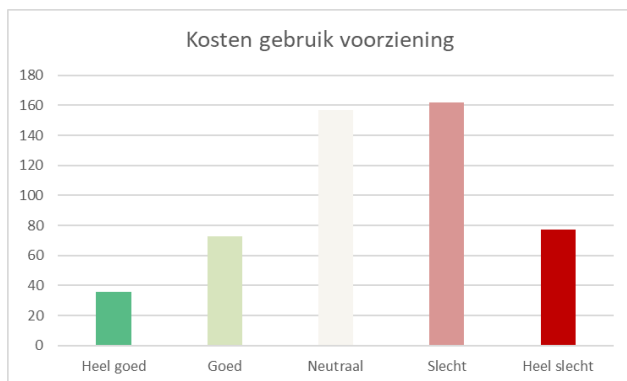
Uiteraard zou het goed zijn om op deze punten per locatie/kern een nadere analyse te maken in de toekomst. In de focusgroep werd dit ook belangrijk geacht, maar werd tegelijkertijd ook voorgesteld om juist over de kernen heen te kijken, bijvoorbeeld per sector of doelgroep, of juist naar oplossingen waarbij meerdere verenigingen van dezelfde accommodatie gebruikmaken. Hierin liggen mogelijkheden die de inwoners graag samen met de gemeente zouden verkennen. Op dit vlak, kwam uit de focusgroep naar voren, verwachten inwoners een faciliterende overheid.

Citaten inwoners over accommodaties:

- *'Slecht rolstoeltoegankelijk, parkeerplek en fietsenstalling te dicht bij elkaar waardoor gevaarlijke situaties ontstaan, te weinig parkeerplek.'*
- *'De gymzaal is erg oud, koud in de winter. Heet in de zomer. Alles is oud en eigenlijk veel te krap.'*
- *'Slechte lucht in het gebouw, slechte ventilatie.'*
- *'Voorzieningen zijn redelijk, echter soms ook overlast en weinig parkeergelegenheid bij bijvoorbeeld de sporthal. Soms ook duur in prijs voor deelname.'*
- *'Ik gebruik de sporthal zowel in Baarlo als Maasbree. Beiden zijn verouderd, onderhoud wordt niet gedaan en ze worden minimaal schoongemaakt. Met name de vloer van de zalen is vuil, glad en daardoor onveilig.'*
- *'Oud gebouw wat niet altijd netjes wordt onderhouden. Klein voor hoeveelheid kinderen tijdens trainingsdagen.'*
- *'Met name de veiligheid is erg slecht. En dan bedoel ik de weg er naar toe. Om bij de tennisbaan, tennishal, Blokhut Jong Nederland of de voetbalvelden te komen, moet de drukke Provinciale autoweg (N273) overgestoken worden.'*
- *'Aangezien de herfst en de winter zeer natte periodes zijn geweest, zijn er veel trainingen afgelast vanwege niet speelbare velden. Zowel voor de jeugd als de senioren. Andere verenigingen buiten de gemeente Peel en Maas hebben veelal een kunstgrasveld ter beschikking. Hierdoor gaan wedstrijden vaak wel door zonder dat onze leden normaal hebben kunnen trainen.'*
- *'De sporthal in Maasbree is compleet afgeschreven. De beheerders maken er het beste van met dat wat ze hebben. Gelukkig is alles wel schoon. Ondanks alles zie je een sporthal nergens zo schoon als in Maasbree.'*

- *'Het clubgebouw met voorzieningen zoals kleedlokalen en douches zijn verouderd. De velden ieder jaar in zéér slechte staat. Gedurende de winterperiode is er weinig kans op doortrainen. De verdere algehele uitstraling van de vereniging vind ik niet spraakmakend.'*
- *'Dok 6, de trappen daar zijn vreselijk. Er zijn al vaker valpartijen geweest. Leuning slecht te gebruiken doordat er een zeer ongewoon gootje aan beide zijden van de trappen is. Plaats een leuning in het midden van de trappen en er is al veel opgelost.'*
- *'De verkeersveiligheid rondom het voetbal en tennispark kan beter. Er fiets veel jeugd en er rijden veel auto's op en af in de avonduren. De weg van en naar het centrum is veel te smal voor auto's om elkaar te passeren terwijl er ook nog jeugd op de weg fietst. Levensgevaarlijk.. daar moeten ze echt wat anders voor verzinnen.'*





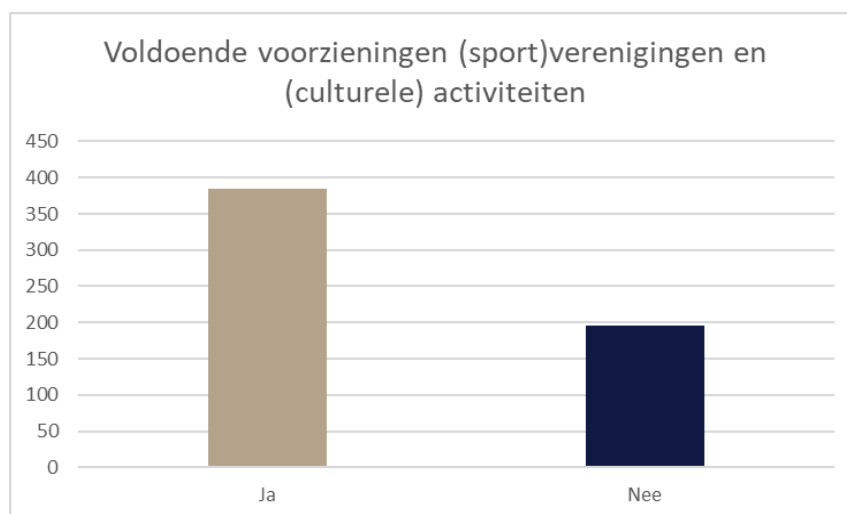
Figuur 3: Tevredenheid over (deelaspecten van) accommodaties in de gemeente Peel en Maas

Twee derde van de respondenten vindt dat er wel voldoende voorzieningen zijn (in de zin van huisvesting voor accommodaties)

We hebben inwoners ook gevraagd of zij vinden dat er voldoende voorzieningen (lees: accommodaties om deze te huisvesten) zijn voor verenigingen en activiteiten. Van de 580 respondenten geeft 66% aan dat er voldoende aanbod is.

Bij de respondenten die aangeven dat er niet genoeg aanbod is, hebben we nagevraagd wat er op dit moment mist. Uit die reacties kwamen de volgende punten naar voren:

- Specifieke ruimte en voorzieningen voor jongeren
- Meer ruimte in de sporthal
- Meer ruimte in de avonduren
- Voorzieningen en ruimte speciaal voor ouderen
- Ruimte voor aanbod van culturele activiteiten



Figuur 4: Aanbod accommodaties voor voorzieningen

Ook op dit punt is het uiteraard interessant om via vervolgonderzoek ook per kern te kijken naar de behoefte(n). Ten slotte konden inwoners nog tips meegeven aan de gemeente daar waar het gaat om voorzieningen in relatie tot

accommodaties. Hiervan hebben 425 inwoners gebruikgemaakt. Deze tips zijn rijp en groen door elkaar, maar liggen voor een groot deel in het verlengde van de eerder gemaakte opmerkingen ten aanzien van de huidige accommodaties.

- Uitbreiding van het aantal (sport)zalen bij de huidige accommodatie
- Vernieuwing en verduurzaming van de accommodatie
- Verbetering verkeersveiligheid rondom de accommodatie
- Goed blijven luisteren naar de behoeften van verenigingen
- Gelijke prijzen voor gebruik/huur van accommodaties
- Aandacht voor breedtesport
- Betrekken van jongeren (en hun behoefte in beeld brengen)

7 Evaluatie en verantwoording

In dit hoofdstuk beschrijven we op welke wijze verantwoording wordt afgelegd door het college, dat wil zeggen, wat er wordt teruggekoppeld aan de raad en of de raad zijn rol ook kan vervullen met de aangeleverde informatie. Ook gaan we in op de vraag hoe de gemeenteraad kan (bij)sturen en controleren. Welke instrumenten en overleggen er hiervoor zijn en in hoeverre de raad hier ook gebruik van heeft gemaakt?

Deelvragen	Norm
12. Hoe is de gemeenteraad van Peel en Maas op de hoogte gehouden van de resultaten en voortgang van het accommodatiebeleid?	• Het college rapporteert structureel over de voortgang van het beleid. • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is tijdig (er kan nog iets met de informatie worden gedaan). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is juist (de informatie kent geen fouten en is betrouwbaar). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is volledig.

De belangrijkste bevindingen in dit hoofdstuk zijn:

- In de P&C-documenten wordt uitgebreid gerapporteerd over het accommodatiebeleid. Er zijn heldere kaderstellende uitgangspunten, doelstellingen en acties geformuleerd.
- Er is buiten de P&C-documenten weinig (voortgangs)informatie voor de raad. Er zijn geen rapportages of raadsinformatiebrieven die ingaan op de voortgang in de uitvoering van het accommodatiebeleid.
- Er is veel betrokkenheid vanuit de raad, maar de raad voelt zich nog niet voldoende geëquipeerd in de rol van kadersteller. Het is voor velen nog zoeken naar hun rol en invloed. Het debat over de strategische koers met betrekking tot de maatschappelijke accommodaties is de afgelopen jaren niet gevoerd. Er is vooral aandacht voor specifieke casussen en vooral op het moment dat er zich knelpunten voordoen.
- (Bij)sturingsinstrumenten zijn (zeer) beperkt ingezet door de raad. Wel worden er rondom casussen veel mondelinge vragen gesteld tijdens vergaderingen.

7.1 Hoe is de gemeenteraad van Peel en Maas op de hoogte gehouden van de resultaten en voortgang?

In deze paragraaf beschrijven we eerst welke informatie wordt gedeeld met de gemeenteraad en in hoeverre er sprake is van een systematiek om de gemeenteraad te informeren. Daarna kijken we in hoeverre de raad daarmee heeft kunnen (bij)sturen.

In de P&C-documenten wordt uitgebreid gerapporteerd over het accommodatiebeleid

In de P&C-cyclus legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid. Deze agenda bepaalt in hoge mate de inhoud van de verschillende documenten die onderdeel uitmaken van de jaarlijkse begrotingscyclus: de kadernota, de programmabegroting en de jaarstukken.

Voor het controleren of het beleid zich verder ontwikkelt volgens de principes van de gestelde kaders, heeft de gemeenteraad van Peel en Maas de volgende gegevens tot zijn beschikking:

- Via de reguliere P&C-cyclus per jaar:
 - kadernota
 - programmabegroting
 - jaarverslag
- Evaluaties en (behoefte)onderzoeken
- Raadsbrieven en memo's

Verantwoording over de uitvoering van het maatschappelijk accommodatiebeleid gebeurt op hoofdlijnen in de P&C-documenten. In deze documenten is het gewenste maatschappelijke effect (wat willen we bereiken?) gekoppeld aan de inspanning die de gemeente daarvoor wil uitvoeren (wat doen we ervoor en wat hebben we gedaan?). De begrotingen en jaarrekeningen van Peel en Maas bevatten verschillende elementen met betrekking tot het maatschappelijk accommodatiebeleid van de gemeente. Er zijn heldere doelstellingen en acties geformuleerd met betrekking tot het beheer, onderhoud en eigenaarschap van accommodaties. Ook valt te lezen hoeveel geld de gemeente heeft uitgegeven aan maatschappelijke accommodaties die de gemeente zelf in beheer heeft (zoals reeds benoemd in paragraaf 6.2.) Er wordt eveneens gerapporteerd op wat er buiten de genoemde doelen en acties nog meer is gerealiseerd binnen het programma.

Wat willen we bereiken?	Wat doen we ervoor in 2025 ?
2. Eigenaarschap van accommodaties ligt zo veel mogelijk bij gemeenschappen. Kaderstellende uitgangspunten: • <i>Het eigenaarschap van maatschappelijke accommodaties, waaronder beheer en exploitatie, is in handen van verenigingen en stichtingen. De gemeente blijft proactief in gesprek over gezond beheer en exploitatie. Wanneer de draagkracht voor vrijwilligers bij beheer en exploitatie in het geding komen, denken we mee over een passend toekomstperspectief;</i> • <i>Bij dit eigenaarschap kunnen gemeenschapshuizen, MFA's, sociaal-culturele accommodaties, buiten-sportaccommodaties voor sporten met een bepaalde omvang en jeugd- en jongerenaccommodaties rekenen op een investeringssubsidie voor (ver)nieuwbouw of renovatie, als nut, noodzaak en toekomstbestendigheid ervan worden aangetoond.</i>	2.1 Op verzoek ondersteunen wij de gemeenschappen, organisaties en verenigingen bij voorkomende accommodatievraagstukken. Specifiek voor 2025: - We ondersteunen in Kessel waar nodig stichting MFA bij de laatste fase van het bouwheerschap van de vernieuwbouw van MFA De Paort. - We denken mee met stichtingsbestuur van de Engelbewaarder in Baarlo over toekomstbeeld en eigenaarsconstruct. - We zien toe op de inpandige verbouwing in MFA Hoes van Bree waar een personenlift wordt gerealiseerd om de toegankelijkheid te vergroten. 2.2 In het eerste kwartaal van 2025 komt er besluitvorming over een geactualiseerd beleid maatschappelijke accommodaties.

Afbeelding 1: Kader en acties voor programma 3.1 Gemeenschapsontwikkeling (begroting 2025)

Wat willen we bereiken?	Wat doen we ervoor in 2025?
1. Sport en bewegen, en de sportaccommodaties daarvoor, zijn zoveel mogelijk van de gemeenschappen zelf en zo optimaal mogelijk in gebruik. Kaderstellende uitgangspunten: • We hebben een faciliterende rol en stimuleren breedtesportverenigingen om sportaccommodaties in eigendom te hebben, te exploiteren en te beheren; • We hebben aandacht voor de toekomstbestendigheid van accommodaties in de brede zin, waarbij we meedenken in de behoeften die door de ontwikkeling van de sporten zelf ontstaan en ook over de grenzen van dorpen heen kijken; • We juichen multifunctioneel gebruik toe, dit biedt vele kansen voor optimaal gebruik van de sportaccommodaties; • We streven naar een optimale bezettingsgraad en aanbod van de sportaccommodaties (die we zelf exploiteren) en handelen als er aanleiding is om dit te optimaliseren; • We streven naar een goed en passend aanbod van accommodaties voor de breedtesport zowel voor de binnensport als de buitensport. We juichen verenigingen en individuen die topsport willen beoefenen toe.	1.1 In 2025 wordt het uitvoeringsbeleid sport en bewegen vastgesteld, inclusief het onderdeel sportaccommodatiebeleid. 1.2 We ronden de herijking van de huurtarieven en –voorwaarden van gemeentelijke binnensportaccommodaties af. We streven naar het minimaliseren van verschillen tussen de gemeentelijke en niet gemeentelijke accommodaties en optimaliseren de bezetting van gemeentelijke accommodaties. 1.3 Voor de sporthal Maasbree vertalen we dit jaar het programma van eisen naar een concreet ontwerp. Ook maken we een doorkijk naar een toekomstige exploitatie. En verrichten we onderzoek naar bijkomende ruimtelijke procedures. 1.4 Voor de nieuwe binnensportaccommodatie in Baarlo verrichten we een scenariostudie en komen we tot een locatiekeuze. Dit gebeurt parallel aan het traject rondom onderwijshuisvesting in Baarlo. Doel is om in 2025 te komen tot een voorkeursscenario met voorbereidingskrediet voor verdere uitwerking. 1.5 In 2025 renoveren we sport- en evenementencomplex de Heuf. 1.6 We starten samen met Stichting Sporthallen Helden met de voorbereidingsfase voor renovatie van de Piushallen. 1.7 In 2025 is er besluitvorming over fusie voetbalclub PEC. Deze heeft betrekking op: • benodigde aanpassingen aan (tijdelijke) locatie van de fusieclub in Panningen-Noord; • definitieve locatiekeuze.

Afbeelding 2: Kader en acties voor programma 3.3 Sport en bewegen (begroting 2025)

Er is buiten de P&C-documenten weinig (voortgangs)informatie voor de raad

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 is er geen (overkoepelend) integraal maatschappelijk accommodatiebeleid geformuleerd. We hebben in de stukken dan ook geen rapportages aangetroffen die ingaan op de voortgang in de uitvoering van het accommodatiebeleid en bovengenoemde. Ook hebben we in de documenten zeer beperkt raadsinformatiebrieven aangetroffen². Wel zien we dat de gemeente verschillende onderzoeken en evaluaties heeft uitgevoerd, zoals behoeftebepalingen voor sporthallen en maatschappelijke accommodaties. Onderzoeken en met name de resultaten worden gebruikt bij het opstellen van college- en raadsvoorstellen, bemerken medewerkers.

Alleen het ontvangen van informatie is niet voldoende om ook daadwerkelijk te kunnen sturen. De informatie moet ook goed behandeld worden en/of er dienen de juiste vragen aan de raad te worden gesteld. Zo begrijpen we uit gesprekken met de gemeentelijke organisatie dat er rondom bepaalde casussen, zoals De Heuf, ook raadsklankbordgroepen zijn opgezet. Om na te gaan hoe de raad informatievoorziening en behandeling zelf ervaart, hebben we een online vragenlijst uitgezet.³

Uit de vragenlijst komt naar voren dat verschillende raadsleden ervaren dat zij te laat worden geïnformeerd en dat afwegingen - om bijvoorbeeld wel of niet subsidie toe te kennen - niet altijd helder zijn. Er is vanuit de raad meer behoefte aan eerdere betrokkenheid bij het proces en een meer gestructureerde aanpak van informatievoorziening, mogelijk in de vorm van bijpraatsessies en raadsinformatiebrieven. Sommigen pleiten voor een aanpak vergelijkbaar

² Het betreft slechts een raadsinformatiebrief: 023-04-Afsluiting investeringsproject renovatie gemeenschapshuis d'n Binger in Meijel.

³ De vragenlijst is door acht raadsleden ingevuld.

met een herijking van beleid, inclusief sessies voorafgaand aan de besluitvorming. Tegelijkertijd kunnen raadsleden hier zelf ook een rol in spelen. Als de informatievoorziening bijvoorbeeld als 'niet proactief' wordt ervaren, kan de raad immers ook zelf vragen om meer of andersoortige informatie. Vanuit de gemeentelijke organisatie is aangegeven dat zij graag in gesprek gaat met de raad over de informatiebehoefte, qua inhoud, maar ook qua vorm.

Belangrijke opmerking bij dit alles is dat dit rekenkameronderzoek ook meegenomen gaat worden in het uitvoeringsbeleid dat - zoals eerder genoemd in hoofdstuk 4 - in het najaar vastgesteld gaat worden. Uit gesprekken blijkt dat er rondom dit nieuwe uitvoeringsbeleid ook sessies met de raad gehouden gaan worden, wat uitgelezen kansen zijn om mee te denken en input te leveren. Ook zijn er op dit moment al raadsbijeenkomsten binnen het Sociaal Domein en binnen Vitale Gemeenschappen waarbinnen ook de ontwikkelingen met betrekking tot de gemeenschapshuizen worden besproken.

Er is veel betrokkenheid vanuit de raad, maar de raad voelt zich nog niet voldoende geëquipeerd in de rol van kadersteller

Hoewel de voortgang op dit moment lastig is te monitoren door de raad, kan het onderwerp wel op belangstelling rekenen in de raad. Uit verschillende interviews komt naar voren dat het rijke verenigingsleven en de gemeenschapszin tot de bouwstenen van de samenleving behoren. In Peel en Maas zijn veel mensen (sportief) betrokken bij een vereniging, niet alleen om de sport maar ook om het gemeenschappelijke aspect en de sociale functie.

De betrokkenheid van de raad bij het accommodatiebeleid is dan ook groot. Toch is het voor de raad nog zoeken naar hun rol en invloed. Sommige raadsleden vinden dat ze daadwerkelijk invloed hebben, alleen al omdat zij moeten beslissen over de kaders en uitgangspunten, en het toekennen van (extra) subsidies. Anderen voelen minder mogelijkheid om invloed uit te oefenen, omdat het op dit moment vooral een uitvoeringsaangelegenheid is waar de raad buitenspel staat en/of omdat de raad vaak pas betrokken wordt als zich knelpunten voordoen. Andersom is het ook zo dat verschillende partijen die gebruikmaken van accommodaties en/of deze beheren, merken dat raadsleden worstelen met het zelfsturingsprincipe en de daarbij geldende overkoepelende kaders. Het blijft volgens meerdere respondenten dan ook nodig om 'te vuur en te zwaard' het evangelie te prediken voor wat betreft de zelfsturing.

Raadsleden hebben als volksvertegenwoordigers ook een signalerende functie. Zo krijgen ze van inwoners, maar ook vanuit verenigingen, die gebruikmaken van accommodaties, regelmatig signalen binnen. Een daarvan gaat over de uitdaging van de gebruikers en/of exploitanten van de accommodaties om de continuïteit te kunnen borgen vanwege stijgende kosten en problemen met het behoud van voldoende vrijwilligers. Meerdere raadsleden constateren dat sommige accommodaties, die in het verleden werden overgedragen aan de gemeenschap, de laatste jaren terugkomen bij de gemeente door gebrek aan vrijwilligers, toenemende regeldruk en stijgende kosten. Dit roept bij hen de vraag op of er naar alternatieve beheervormen, zoals omniverenigingen met betaalde krachten of exploitatie door de gemeente zelf gekeken moet worden.

Aan raadsleden is ook gevraagd wat er beter kan in het betrekken van de raad. Hierbij is onder andere aangegeven: het vroegtijdiger betrekken van de raad, een beter inzicht in de korte en lange termijn ontwikkelingen, en een meer transparante besluitvorming. Ook is de wens geuit voor een risicoanalyse van de situatie wanneer verenigingen krimpen en een accommodatiebeleid dat per kern naar de situatie aangepast kan worden; uniforme richtlijnen, maar wel met ruimte voor maatwerk (zoals bij De Heuf en Keverberg). Ook zouden raadsleden graag zien dat de gemeente beter luistert naar de behoeften van verenigingen, zeker de kleinere, en kritischer kijkt naar plannen die sterk afhankelijk zijn van vrijwilligers. Tegelijkertijd zijn raadsleden ook trots dat veel accommodaties behouden zijn gebleven in de dorpen, ongeacht wie de eigenaar is. Dit draagt bij aan het verenigingsleven en de sociale cohesie.

(Bij)sturingsinstrumenten zijn (zeer) beperkt ingezet door de raad

Raadsleden kunnen verschillende instrumenten gebruiken om bij te sturen, dan wel extra informatie te ontvangen om hun controlerende taak uit te voeren. Zo kunnen ze schriftelijke vragen stellen, moties en amendementen indienen, en ook mondeling vragen stellen in de commissie. Uit het onderzoek komt naar voren dat de afgelopen jaren beperkt gebruik is gemaakt van de reguliere instrumenten.

Er zijn tussen 2020 en 2024 in totaal drie moties en twee amendementen ingediend door de raad inzake het maatschappelijk accommodatiebeleid en daaraan verwante casuïstiek.

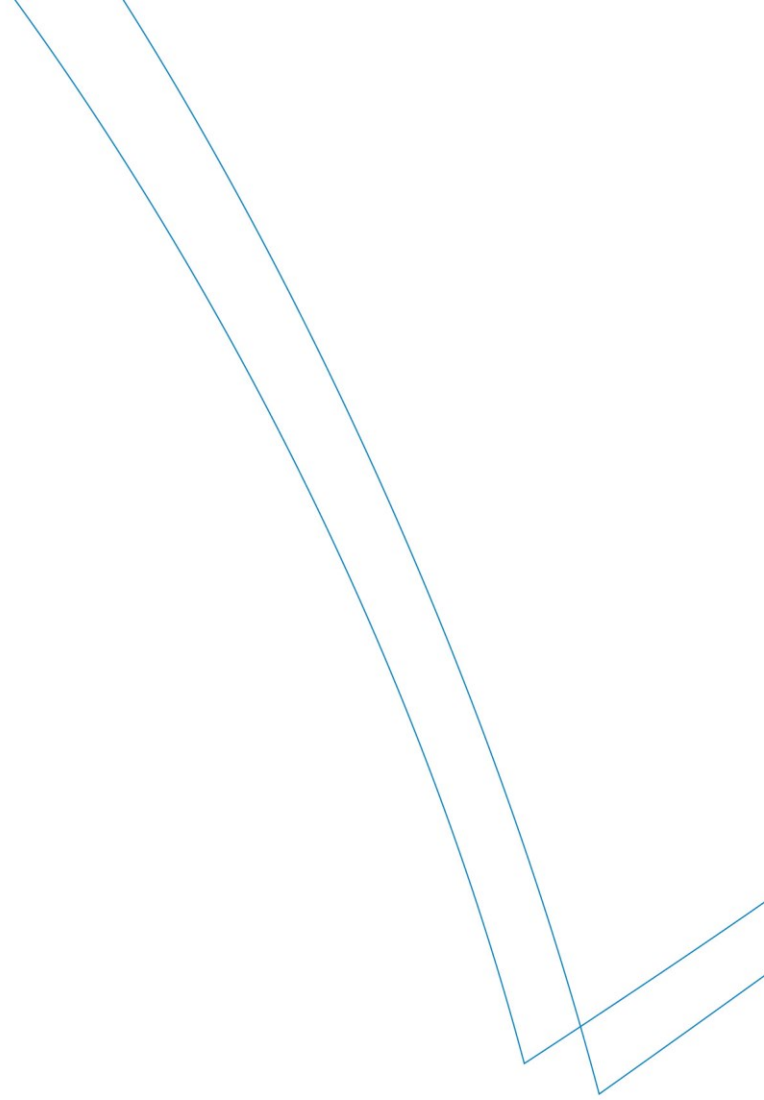
Jaar	Moties	Amendementen
2021	• Geen	• Geen
2022	• M 27 - Regeling steunfonds energiekosten 2023 voor accommodaties	• Geen
2023	• M 29 - Beschikbaarstelling van een aanvullende investeringssubsidie voor vernieuwbouw van gemeenschapshuis De Paort in Kessel - Maasterras	• A11 - Beschikbaarstelling van een aanvullende investeringssubsidie voor vernieuwbouw van gemeenschapshuis De Paort in Kessel
2024	• M 55 - Tegemoetkoming OZB voor verenigingen en beheersstichtingen met eigen maatschappelijke accommodatie	• A35 - eerste bijstellingsrapportage 2024 - oproep van de raad om aanvullende kaders op te stellen voor subsidieverstrekking aan gemeentelijke accommodaties

* Het betreft in het overzicht de aangenomen moties en amendementen.

Naast het indienen van moties en amendementen kunnen raadsleden ook vragen stellen in de commissie, schriftelijke vragen indienen en zelf discussienotities indienen. Van de schriftelijke instrumenten heeft de raad in Peel en Maas in de afgelopen jaren ook weinig gebruikgemaakt. Er zijn de afgelopen vier jaar twee keer raadsvragen gesteld:

- 2022-26 Fractie VVD - Energiecrisis - Energiehuishouding gemeenschapshuizen en sportaccommodaties.
- 2024-14 Fractie PvdA/GroenLinks - Onderzoeksvraag toekomst kasteel Keverberg.

Er is middels de geijkte (bij)sturings- en controle-instrumenten dus weinig bijgestuurd, dan wel gecontroleerd door de raad. (Bij)sturing op een meer integraal niveau heeft ook beperkt plaatsgevonden. Wel heeft de raad, middels een amendement (en later een toezegging van de wethouder) in de raad van 27 juni 2024, aangegeven dat hij graag aanvullende kaders zou zien ten aanzien van subsidieverstrekking aan gemeentelijke accommodaties. Desalniettemin begrijpen we uit verschillende verslagen van raadsvergaderingen en uit interviews dat de raad veel mondelinge vragen stelt op casusniveau. De casus Keverberg - die nu ook nadrukkelijk in het nieuws is - is hier een goed voorbeeld van. De raad is met andere woorden zeer actief, daar waar het gaat om de controlerende rol op casusniveau.



Bestuurlijke reactie College & Nawoord Rekenkamer

Retouradres Postbus 7088, 5980 AB Panningen

Geadresseerde Rekenkamer Peel en Maas

Wilhelminaplein 1
5981 CC Panningen
T (077) 306 66 66
E info@peelenmaas.nl
www.peelenmaas.nl

Datum 1 augustus 2025

Zaak 1894/2025/3191542

Document 1894/2025/3221449

Uw kenmerk

Onderwerp Bestuurlijke wederhoor rekenkameronderzoek maatschappelijke accommodaties

Contactpersoon

Beste Rekenkamer,

Op 7 juli ontvingen wij uw mail met de "eindrapportage rekenkameronderzoek accommodatiebeleid" voor de mogelijkheid tot bestuurlijk wederhoor. Graag maken wij gebruik van deze mogelijkheid om te reageren op uw conclusies en aanbevelingen. Hieronder treft u onze reactie aan.

Algemene reactie op de bevindingen in de rapportage

Uw bevindingen zijn weergegeven in een uitgebreide rapportage. We waarderen het dat u bij het onderzoek rekening heeft gehouden met onze leidende kernwaarden zelfsturing, diversiteit en duurzaamheid. Dat maakt dat de rapportage voor ons een waardevol en bruikbaar document is.

Als verdieping op deze kernwaardes gebruiken we als gemeente het concept van de meervoudige overheid. Het concept van een meervoudige overheid is voor ons het fundament om "eigenaarschap" en "rolzuiverheid" goed te begrijpen. De focus ligt in de rapportage grotendeels op zelfsturing door gemeenschappen. Het concept van de meervoudige overheid verduidelijkt echter ook de andere types van 'eigenaarschap' en bijbehorende rollen. Het helpt ons als overheid om de juiste rol te pakken.

Op pagina 21 heeft u in de rapportage het model opgenomen. In dit model ontbreekt een zwarte streep tussen type 2 en type 3. Deze horizontale streep is het meest wezenlijke element van dit denkkader. Deze streep markeert namelijk de grens tussen het openbaar domein en het publiek domein; de grens tussen de leefwereld en de systeemwereld. En daarmee ook de grens tussen het domein waar de overheid het voor het zeggen heeft enerzijds en anderzijds het domein waar de overheid 'niet meer' dan een betrokken en betrouwbare partner is. Wat ons betreft komt die meervoudigheid onvoldoende terug in de conclusies en aanbevelingen in de rapportage, waardoor dit onderbelicht blijft en niet altijd goed toegepast is. Een duidelijke toelichting en toepassing van het concept van de meervoudige overheid had de conclusies en aanbevelingen sterker en accurater gemaakt.

De tijdgeest verandert in rap tempo. Vandaar dat we samen met de raad onze kernwaarden aan het herladen zijn. Het concept van de meervoudige overheid verandert niet, maar onze invulling van de rollen kan wel veranderen. Het is een continue samenspel tussen gemeenschap en overheid waarbij we ons nu moeten bezinnen op wat die nieuwe tijdgeest vraagt van eenieder. Dat is ook wat in de gedeelde ambitie van de kaderstelling Vitale Gemeenschappen staat en wat we de komende jaren samen gaan ontdekken. Uw rapportage geeft ons daar de nodige aanknopingspunten voor.

Reactie op de conclusies en aanbevelingen

U formuleert conclusies en aanbevelingen met daarin aandachts- en verbeterpunten. Hieronder zijn uw conclusies weergegeven. Bij elke aanbeveling is de reactie van het college toegevoegd:

Uw (deel-) conclusies:

1. De gemeente beschikt over een uitgebreide en diverse infrastructuur van maatschappelijke accommodaties, passend bij de schaalgrootte en geografische ligging van de gemeente.
2. 'Gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' is in de gemeente Peel en Maas een leidend principe voor het initiëren, exploiteren en in stand houden van de maatschappelijke accommodaties.
3. De gemeente Peel en Maas heeft geen integraal beleid op het gebied van maatschappelijke accommodaties, maar daar wordt wel aan gewerkt.
4. 'Zelfsturing' heeft de gemeente en de gemeenschap veel gebracht, maar er zijn ook risico's en uitdagingen.
5. Het principe van 'zelfsturing' is niet voor alle typen maatschappelijke accommodaties even effectief en/of passend.
6. Het gemeentelijk beleid op het gebied van maatschappelijke accommodaties is doelmatig. De doeltreffendheid van dit beleid is echter niet vast te stellen.
7. De voortgang van het accommodatiebeleid is lastig te monitoren.
8. De raad is erg betrokken, maar is en wordt nog niet goed geëquipeerd als kadersteller en controleur, waardoor het zoeken is naar hun rol.

Voordat we op elke aanbeveling separaat ingaan constateren we dat in uw aanbevelingen de eerste twee deel-conclusies niet terugkomen. Dat geeft ons de mogelijkheid om met gepaste trots waardering uit te spreken voor al die inwoners van Peel en Maas die zich elke dag weer vrijwillig inzetten voor hun gemeenschap. In dit geval dus de besturen en de vele vrijwilligers die betrokken zijn bij het beheren en exploiteren van de maatschappelijke accommodaties en, indien nodig voor ondersteuning een beroep kunnen doen op ons als gemeente. Daarnaast zien we in die eerste twee conclusies ook een prettige bevestiging voor de accommodaties waar de gemeente eigenaar is.

Samen, en ieder vanuit een eigen verantwoordelijkheid, zorgen gemeenschap én gemeente voor een kwalitatief goed en betaalbaar voorzieningenniveau in Peel en Maas. En daar zijn we trots op.

Aanbeveling 1 (naar aanleiding van deelconclusies 3, 6 en 7):

Maak de maatschappelijke effecten van het accommodatiebeleid meer inzichtelijk.

Reactie college

We omarmen deze aanbeveling en gaan verkennen hoe we de maatschappelijke effecten van het accommodatiebeleid meer inzichtelijk kunnen maken. We geven wel de volgende aanvullende toelichting zodat de aanbeveling en de deelconclusies nog beter tot hun recht komen:

Bij het inrichten van de beleidshiërarchie van de gemeente Peel en Maas is bewust gekozen om van 'maatschappelijke accommodaties' geen apart programma te maken of een aparte positie te geven. De accommodaties zijn logischerwijs ondergebracht per beleidsprogramma; accommodaties zijn een middel (geen doel) dat helpt bij het realiseren van de programmadoelen. De vertaling van de kernwaarde, naar kaderstelling, naar programma's legt de integraliteit tussen de programma's, en de accommodaties, vast. Er is dus wél sprake van integraliteit, maar niet van één integraal beleid op maatschappelijke accommodaties.

We zijn blij dat het u het beleid dat we voeren op maatschappelijke accommodaties als doelmatig waardeert en erkennen dit. We nuanceren daarnaast graag uw deelconclusie dat de doeltreffendheid van dit beleid niet vast te stellen is. Passend binnen onze kernwaarden werken we samen met de gemeenschappen en maatschappelijk partners, ieder vanuit een eigen verantwoordelijkheid, hard aan het realiseren van het beleid. De door de raad vastgestelde kaderstelling Vitale Gemeenschappen met programmadoelen en kaderstellende uitgangspunten is daarvoor de basis. De kaderstellende uitgangspunten en programmadoelen zijn bewust niet 'smart' geformuleerd en geven per definitie ruimte. Deze ruimte maakt het mogelijk dat we, vanuit het concept van de meervoudige overheid, het samenspel tussen gemeenschap, maatschappelijke partners en overheid faciliteren en bevorderen. Ondanks die ruimte wordt jaarlijks de doeltreffendheid per programma gemeten en verantwoord op basis van de

uitvoeringsafspraken. Deze worden tijdens de begrotingsbehandeling ter goedkeuring voorgelegd, en bij de jaarverantwoording verantwoord.

Ondanks de ruimte, is de doeltreffendheid van het beleid wel vast te stellen. Maar wederom, niet vanuit één integraal beleid op maatschappelijke accommodaties.

Bovenstaande verklaart en onderschrijft de deelconclusie dat het beleid lastig te monitoren is. Ook onderstreept het de aanbeveling om het beleid op maatschappelijke accommodaties meer inzichtelijk te maken. Om die reden komt er nu een uitvoeringsbeleid maatschappelijke accommodaties, dat gecentraliseerd het beleid op maatschappelijke accommodaties verduidelijkt. We nemen deze aanbeveling dan ook mee in dit beleid. De doelmatigheid en doeltreffendheid krijgen een plek. In het actieplan, dat hoort bij het uitvoeringsbeleid maatschappelijke accommodaties, nemen we daarnaast op dat we in 2026 verkennen hoe we het effect van het beleid inzichtelijker maken.

Aanbeveling 2 (naar aanleiding van deelconclusie 5):

Voer als gemeente (meer) regie op beleidsontwikkeling en -uitvoering rond cultuur en erfgoedaccommodaties.

Reactie college

Uw aanbeveling verwerken we bij het op te stellen uitvoeringsbeleid cultuurstimulering waarbij we, net als bij het uitvoeringsbeleid maatschappelijke accommodaties, ook aandacht hebben voor een langetermijnvisie. (Zie voor een verdere uitleg de reactie bij aanbeveling 3.) Van de eerste reacties op de startnotitie voor het uitvoeringsbeleid cultuurstimulering hebben we geleerd dat het college in het uitvoeringsbeleid meer aandacht mag schenken aan het concretiseren van een lange termijn visie op basis van de kaderstelling. Bijvoorbeeld: wat dragen alle zelfstandige culturele voorzieningen samen én met de gemeente bij aan de culturele identiteit van Peel en Maas. Of, in dit geval, aan een gebalanceerd landschap van maatschappelijk accommodaties. Dat maakt het misschien ook mogelijk om iets te zeggen over het effect van de maatschappelijke accommodaties (aanbeveling 1).

In deelconclusie 5 stelt u dat zelfsturing niet voor alle typen accommodaties passend is. Dat klopt. We merken hierbij op dat zelfsturing geen doel op zichzelf is. Een kaderstellend uitgangspunt is dat maatschappelijke accommodaties *zoveel als mogelijk* van de gemeenschap zijn. In Peel en Maas hebben we wel constructies waarbij de gemeente juridisch eigenaar is, maar het economisch eigenaarschap is overgedragen aan een beheerder/exploitant (meestal een bestuur dat bestaat uit vrijwilligers).

Aanbeveling 3 (naar aanleiding van deelconclusie 4):

Ontwikkel een langetermijnvisie op het maatschappelijk accommodatiebeleid volgens het leidende principe van 'zelfsturing'.

Reactie college

We nemen de aanbeveling om een langetermijnvisie op basis van maatschappelijk accommodatie te ontwikkelen over.

We voegen daaraan toe dat we dit doen op basis van het concept van de meervoudige overheid en niet alleen op basis van het leidende principe van zelfsturing. Dit sluit ook aan bij de strekking van onze algemene reactie. In Peel en Maas hebben we een uitgebreide en diverse infrastructuur van maatschappelijke accommodaties. Het eigenaarschap (of eigendom) van die accommodaties kan bij de gemeente liggen of bij de gemeenschap. Op basis van het concept van de meervoudige overheid, willen we recht doen aan alle vormen van eigenaarschap en de bijbehorende rollen.

De langetermijnvisie krijgt deels een plaats in het uitvoeringsbeleid maatschappelijke accommodaties. Een gedeelte komt in uitvoeringsbeleid van de programma's zelf. Het uitvoeringsbeleid maatschappelijke accommodaties wordt de paraplu waar de gemeenschappelijke deler tussen al deze accommodaties wordt beschreven. Maar afhankelijk van het type accommodatie en de hoofdbestemming zijn er ook verschillen. Om die reden zijn de accommodaties ook ondergebracht onder de programma's. De accommodaties zijn een middel om de programmadoelen te verwezenlijken. Per programma kan dan ook een langetermijnvisie worden uitgewerkt op deze typen accommodaties. Hiermee sluiten we ook aan bij aanbeveling 2.

Aanbeveling 4 (naar aanleiding van deelconclusies 3, 4, 6 en 7):

Organiseer het contractmanagement vanuit de gemeente ook op het niveau van de kernen (en dus niet uitsluitend op het niveau van domeinen en/of disciplines).

Reactie college

We volgen deze aanbeveling niet op. We zien contractmanagement niet als het juiste instrument omdat dit alleen binnen de rol van de regel gestuurde overheid past. Contractmanagement staat zelfs haaks op zelfsturing.

Dat er samenhang moet zijn in het lokale voorzieningenniveau wordt door ons onderschreven en daar hechten we grote waarde aan. Ook wordt deze samenhang nagestreefd via verschillende wegen. Dit gebeurt door ons als overheid, maar gemeenschappen doen dit ook vooral zelf. De gemeenschappen doen dit bijvoorbeeld met de 'dorpsontwikkelingsvisies'. Welzijnsorganisatie Vorkmeer ondersteunt de gemeenschappen bij het nadenken over hun voorzieningen, wij faciliteren dat. En als gemeente zijn we samen met kernen gestart met het opstellen van ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven aan de hand gebiedsgericht werken. Daarnaast werken we al langer met kerncontactpersonen. De kerncontactpersonen hebben een relationele rol tussen de gemeente en de gemeenschap (georganiseerd op dorpsniveau); preventief door intern en extern ontwikkelingen in de gaten te houden en reactief als er iets niet goed loopt. Wellicht zijn deze voorbeelden in uw onderzoek onvoldoende ter sprake gekomen.

We willen wel aandacht besteden aan de boodschap onder deze aanbeveling, namelijk hoe organiseer je als gemeente dat we een gezamenlijke visie blijven nastreven. De maatschappelijk accommodaties zijn daar een onderdeel van, maar wederom, geen doel op zich.

Aanbeveling 5 (naar aanleiding van deelconclusies 4, 6 en 7):

Gebruik het onderzoek onder inwoners en analyseer nader waarom er ontevredenheid is over de maatschappelijke accommodaties.

Reactie college

Dit is een duidelijk signaal van inwoners, dat we serieus nemen en onze aandacht vraagt. De aanbeveling nemen we dan ook over. Een eerste analyse laat zien dat de ontevredenheid te herleiden is naar maatschappelijke accommodaties waarbij momenteel processen lopen voor renovatie/(ver)nieuwbouw. We zien ook dat er een behoorlijk aantal reacties gaan over inclusie. In het uitvoeringsbeleid hebben we aandacht voor de toegankelijkheid van de accommodaties.

Aanbeveling 6 (naar aanleiding van deelconclusie 8):

Betrek de gemeenteraad bij het inrichten van de informatievoorziening, zodat de gemeenteraad beter in positie komt als kadersteller en controleur, maar ook als volksvertegenwoordiger.

Reactie college

We herkennen ons niet in deze aanbeveling. Er zijn ons inziens voldoende momenten waar de raad betrokken is bij en geïnformeerd wordt over maatschappelijke accommodaties. Vanuit de kaderstellende rol formeel bij het proces en het vaststellen van de kaderstelling Vitale Gemeenschappen. De raad is in de positie om ook na de vaststelling wijzigingen aan te brengen in de kaderstellingen. Bij de behandeling van de kadernota, de begroting en de jaarverantwoording kan de raad invloed uitoefenen op de uitvoeringsafspraken. Informeel zijn er jaarlijks twee of drie raadsbijeenkomsten specifiek over Vitale Gemeenschappen waar we de raad onder andere informeren over de maatschappelijke accommodaties. Zo wordt de raad jaarlijks bijgepraat over de stand van zaken van alle gemeenschapshuizen en daarnaast over specifieke casuïstiek zoals de sportaccommodaties (bijvoorbeeld Baarlo, Maasbree en de led verlichting buitensport), en erfgoed (kasteel de Keverberg, het streekmuseum). De raad is daarmee, naar onze mening, goed in positie als kadersteller en controleur, maar ook als volksvertegenwoordiger. Mocht de raad van mening zijn dat dit onvoldoende is of dat het wenselijk is om zaken bij te stellen in deze aanpak, dan zijn we graag bereid om samen met de raad hier opnieuw invulling aan te geven.

Zoals u terecht stelt bij de toelichting van deze aanbeveling is het maatschappelijk accommodatie beleid complex omdat het domein overstijgend is en er op dit moment verschillende uitdagingen zijn voor de beheerders/exploitanten van de accommodaties. We blijven de raad dan ook zo goed mogelijk faciliteren en informeren.

Tot slot

Wij hopen u hiermee een helder beeld te geven van onze visie op de conclusies en aanbevelingen. En wij danken u voor de prettige samenwerking tot zover.

Heeft u nog vragen?

Neemt u dan gerust contact met de gemeentesecretaris op via telefoonnummer (077) 306 66 66.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Peel en Maas,


de gemeentesecretaris/directeur,

K.H. Werps-Aerts


de burgemeester,

B.C.M. Vostermans

Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer waardeert de constructieve wijze waarop het college heeft gereageerd op ons rapport. In de reactie zien we dat het college de bevindingen en conclusies serieus weegt. Hoewel niet alle aanbevelingen worden onderschreven, erkennen wij dat het college het belang van de gesignaleerde punten onderschrijft. Ook constateren wij dat het college in enkele gevallen met alternatieve voorstellen komt om met de knelpunten om te gaan, waarmee duidelijk wordt dat er aandacht is voor de bedoeling achter de aanbevelingen, ook als de uitwerking verschilt. Tegelijkertijd merken wij op dat de aanbevelingen formeel gericht zijn aan de gemeenteraad; de besluitvorming over het al dan niet overnemen ligt bij de raad zelf.

Wij begrijpen dat het college met trots aandacht wil vragen voor de inzet van inwoners, besturen en vrijwilligers, en onderschrijven dat dit een belangrijke kracht is binnen Peel en Maas. Voor de eerste twee deelconclusies hebben wij geen aanbevelingen opgesteld, omdat deze vooral de huidige situatie beschrijven en de wijze waarop gemeenschap en gemeente samenwerken. Wel achten wij het van belang dat dit positieve samenspel ook in de toekomst behouden blijft en waar mogelijk verder wordt versterkt.

Wat betreft de meervoudige overheid merken wij op dat dit thema in ons rapport al nadrukkelijk terugkomt, onder andere in de hoofdboodschap, conclusies 6 en 8 en aanbeveling 4. De toelichting van het college geeft naar ons oordeel voldoende verduidelijking.

Aanbeveling 4 is breder bedoeld. Het gaat om het structureel organiseren van regie op de samenhang in voorzieningen per kern. De door het college genoemde instrumenten – zoals dorpsontwikkelingsvisies, gebiedsgericht werken en kerncontactpersonen – sluiten hier goed bij aan. Daarbij is de metafoer van de “wijkagent” bewust gekozen: het geeft weer dat de gemeente zicht houdt op wat er in de kern als geheel speelt, zodat signalen tijdig worden opgepakt en vertaald naar een samenhangende aanpak. Wij zien echter nog steeds een duidelijke behoefte aan een vaste sparringpartner of contactpersoon voor de kernen. Het doel blijft om de gemeenschap meer mee te nemen.

Wat betreft de positie van de raad blijkt uit de beantwoording van vragen dat een deel van de raadsleden de huidige informatievoorziening niet altijd als passend of volledig ervaart. Dit benadrukt het belang van aanbeveling 6: het bieden van een gestructureerde en toegankelijke manier voor de raad om inzicht te krijgen in het maatschappelijk accommodatiebeleid, zodat zij haar kaderstellende en controlerende rol optimaal kan vervullen. Tegelijkertijd ligt het bij de raad om aan te geven welke informatie zij belangrijk en wenselijk vindt. Het college heeft aangegeven hierover graag in gesprek te gaan, zowel over de inhoud als over de vorm van de informatievoorziening, en staat open om samen met de raad de aanpak verder vorm te geven indien dat gewenst is.

Wij waarderen de inzet van het college om de gesignaleerde punten serieus te nemen en zijn ervan overtuigd dat het gezamenlijke gesprek tussen raad en college bijdraagt aan een duurzame en samenhangende aanpak van het maatschappelijk accommodatiebeleid in Peel en Maas. Tegelijkertijd zijn we verheugd dat dit rekenkameronderzoek bouwstenen biedt voor het nieuwe gemeentelijke accommodatiebeleid. De aanbevelingen zijn concreet toepasbaar voor het opstellen van nieuw beleid, waardoor “werk met werk” wordt gemaakt en het onderzoek niet alleen waardevol is voor de uitvoering, maar ook bijdraagt aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Namens de Rekenkamer Peel en Maas,

Han Julicher, voorzitter Rekenkamer Peel en Maas

8 Bijlagen

Bijlage 1: Normenkader

Onderzoeksvraag		Norm	Beoordeling
Beleid			
1.	Is er sprake van (bestuurlijk vastgesteld) accommodatiebeleid binnen de gemeente?	• Er is sprake van een bestuurlijk vastgesteld en vastgelegd gemeentelijk accommodatiebeleid voor in ieder geval de domeinen die onderwerp zijn van het rekenkameronderzoek: cultureel-maatschappelijke voorzieningen, sportaccommodaties en culturele voorzieningen. • Het accommodatiebeleid is actueel en up-to-date, dan wel er wordt aan gewerkt of er zijn plannen om dit vorm te geven.	Er is geen vastgesteld <u>integraal</u> accommodatiebeleid. Wel zijn er beleidskaders vastgesteld (raad). Deze zijn vertaald in programma's en uitvoeringsafspraken (college). Nee. Maar er wordt gewerkt aan een actualisatie van het beleid.
2.	Welke doelen zijn door de gemeenteraad vastgesteld met betrekking tot het aanbod van maatschappelijke accommodaties (en/of voorzieningen)? Zijn er specifieke, meetbare prestatie-indicatoren geformuleerd, en zo ja, welke?	• Beleidsambities zijn vertaald naar concrete en meetbare doelen en resultaten. • De doelen zijn benoemd en SMART geformuleerd (of SMT). • Er is expliciet in kaart gebracht welke streefwaarden gerealiseerd dienen te worden. • Er is sprake van verwevenheid met aanpalend beleid en vice versa.	De beleidsdoelen zijn slechts beperkt SMART geformuleerd. Specifieke prestatie-indicatoren (meetbaar en tijdgebonden) ontbreken. Er is sprake van een samenhang in beleidskaders (Gemeenschapsontwikkeling en Sociaal Domein).
Organisatie en uitvoering			

3.	Tot welke aanpak en tot welk (voorzieningen)aanbod heeft dit beleid geleid?	- In het beleidskader is duidelijk uitgewerkt hoe het accommodatiebeleid is georganiseerd en tot welk voorzieningenaanbod dit heeft geleid. - Er is een vastgestelde en herkenbare aanpak/strategie binnen de gemeente Peel en Maas.	'Gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing' is het fundament onder het maatschappelijk accommodatiebeleid. Dit heeft geleid tot een divers en over het algemeen goed geoutilleerde infrastructuur van maatschappelijke accommodaties in Peel en Maas.
4.	Heeft de gemeente een goed beeld van haar eigen maatschappelijk vastgoed (in de zin van omvang, staat van onderhoud, wijze van gebruik)?	- De gemeente heeft een overzicht van het maatschappelijk vastgoed in eigen bezit in termen van: aantallen, omvang, staat van onderhoud, doel en wijze van gebruik. - De gemeente heeft een overzicht van de verschillende exploitanten en/of verenigingen/gebruikers en de hiermee gesloten overeenkomsten.	De gemeente heeft overzicht over haar eigen maatschappelijk vastgoed en over de wijze waarop dit wordt gebruikt, beheerd en geëxploiteerd. De gemeente heeft echter onvoldoende zicht op de 'klanttevredenheid'.
5.	Is er binnen de gemeente vastgoed in privaat eigendom dat wordt gebruikt voor maatschappelijke (gesubsidieerde) activiteiten?	- De gemeente heeft een overzicht van vastgoed in privaat bezit dat voor maatschappelijke activiteiten wordt gebruikt in termen van: aantallen, omvang en doel en wijze van gebruik. - De gemeente heeft een overzicht van de verschillende verenigingen/gebruikers en de hiermee gesloten overeenkomsten.	De gemeente heeft overzicht over het maatschappelijk vastgoed dat in eigendom en beheer is van de gemeenschap. Voor de gemeentelijke ondersteuning van het 'eigenaarschap' door de gemeente zijn kaderstellende uitgangspunten geformuleerd.
6.	Welke knelpunten worden gesignaleerd en/of zijn er in de toekomst te verwachten?	<i>Hiervoor bestaat geen norm, dit moet uit het onderzoek blijken.</i>	Het belangrijkste knelpunt en/of aandachtspunt is het borgen van de continuïteit van het 'eigenaarschap' door de gemeenschap (vrijwilligers) voor de middellange en lange termijn.
7.	Hoe is de 'governance' geregeld inzake het beheer en de exploitatie van de accommodaties?	<i>Hiervoor bestaat geen norm, dit moet uit het onderzoek blijken.</i>	Voor de eigen accommodaties zijn de afspraken met gebruikers, beheerders en/of exploitanten over het algemeen helder en consequent vastgelegd.

			Er is een systematiek voor de verantwoording van de besteding van publieke middelen aan vastgoedontwikkeling door de gemeenschap.
Resultaat			
8.	Worden de resultaten van de beleidsuitvoering gemonitord en zijn de effecten in beeld? Zijn er voldoende sturingsmiddelen?	• Er kan zowel kwantitatief als kwalitatief een overzicht worden verstrekt over de stand van zaken inzake het accommodatiebeleid. • De behaalde maatschappelijke effecten kunnen worden benoemd. • Er is sprake van een monitoringssystematiek. • Er wordt structureel gemonitord.	De maatschappelijke effecten van de beleidsuitvoering zijn niet in beeld, omdat specifieke prestatie-indicatoren (meetbaar en tijdgebonden) ontbreken. De beleidsuitvoering wordt beperkt en incidenteel geëvalueerd. Er is geen vaste systematiek voor monitoring.
9.	Is de uitvoering van het beleid zowel doeltreffend als doelmatig?	• De prestaties van de gemeente Peel en Maas zijn in lijn met de geformuleerde streefwaarden. • In de beheersystematiek zijn prikkels tot kostenbeheersing en budgetbewaking ingebouwd. • Er is sprake van contractmanagement waarin zicht is op budgetuitputting, prijsvorming en trends en patronen in het gebruik van maatschappelijk vastgoed. • De gemeente heeft een overzicht van de kosten en inkomsten die samenhangen met het accommodatiebeleid en de geëxploiteerde accommodaties.	Het principe van 'zelfsturing' leidt tot lagere kosten dan wanneer de gemeente in de (klassieke) rol van beleidsbepaler, opdrachtgever en projectregisseur zou zitten. Derhalve kan worden vastgesteld dat het beleid 'doelmatig' is. Of het beleid 'doeltreffend' is, kan niet worden vastgesteld vanwege het ontbreken van specifieke prestatie-indicatoren.
10.	Zijn er verschillen in de uitvoering en exploitatie van het accommodatiebeleid tussen de kernen binnen de gemeente? Zo ja, waar zitten deze verschillen en hoe worden deze beoordeeld	<i>Hiervoor bestaat geen norm, dit moet uit het onderzoek blijken.</i>	Het principe van 'zelfsturing' en (bijgevolg) het ontbreken van een gedeelde opvatting over de aard en omvang van het

	door zowel de gemeente als de gebruikers/inwoners?		voorzieningenniveau gemeentebreed, maakt dat er verschillen zijn per kern.
11.	Hoe waarderen inwoners het gevoerde beleid en de accommodaties?	• Inwoners zijn tevreden over het huidige accommodatie- aanbod. • De accommodaties zijn volgens inwoners toekomstbestendig. • De inwoners van de gemeente Peel en Maas kunnen kennis nemen van de diverse regelingen die voortvloeien uit het accommodatiebeleid. • Tarieven zijn eenduidig en er wordt voldoende toegelicht hoe deze tot stand komen. • Er is een helder overzicht voor inwoners van het accommodatieaanbod en de voorzieningen die daarmee gepaard gaan waarvan zij gebruik kunnen maken.	Meer dan de helft van de in het kader van het onderzoek bevroegde inwoners geeft aan niet tevreden te zijn over de kwaliteit van het voorzieningenniveau.
Evaluatie en verantwoording			
12.	Hoe is de gemeenteraad van Peel en Maas op de hoogte gehouden van de resultaten en voortgang van het accommodatiebeleid?	• Het college rapporteert structureel over de voortgang van het beleid. • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is tijdig (er kan nog iets met de informatie worden gedaan). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is juist (de informatie kent geen fouten en is betrouwbaar). • De informatievoorziening aan de gemeenteraad is volledig.	De gemeenteraad wordt via de P&C-cyclus op de hoogte gehouden van de resultaten en de voortgang van beleid. Het strategische gesprek over het accommodatiebeleid is met de raad in de afgelopen jaren niet gevoerd. De (actieve) bemoeienis van de raad speelt zich met name op 'casusniveau' af.

Bijlage 2: Bestudeerde documenten

Strategie- en visiedocumenten

- Coalitieakkoord 2022-2026 met lef en vertrouwen verder bouwen (2022).
- Besturingskompas (2019).
- Zelfsturing 3.0. 15 jaar gemeenschapsontwikkeling door zelfsturing in Peel en Maas (2017).
- Waardenoriëntatie en kaderstelling. Thema's Sociaal domein en Vitale gemeenschappen (2017).
- Kaderstelling Sociaal Domein 2024-2035.
- Kaderstelling Vitale Gemeenschappen 2024-2035.
- Kaderstelling-6-bestuur-communicatie-en-dienstverlening (onder constructie).

Beleidsregels en besluiten

- Beleidsregel ingebruikgeving gemeentelijke binnensportaccommodaties (2013).
- Uitvoeringsregeling kunst en cultuurstimulering Peel en Maas (2017).
- Uitvoeringsregeling accommodaties 2017 tot heden (2017).
- Overzicht van de op 15 december 2014 door het college van B&W genomen besluiten over het per 1-1-2015 te voeren beleid m.b.t. de accommodaties voor voetbal, tennis en hockey (harmonisering en privatisering) (2014).
- Collegevoorstel behoeftebepaling buitensport (2023).

P&C-documenten

- Jaarrekening 2020-2023.
- Begrotingen 2020-2025.
- Kadernota's 2020-2025.

Voortgangsinformatie en -onderzoeken

- Samenvatting gespreksrondes maatschappelijke accommodaties (november 2024).
- Rapportage Locatiestudie PEC'20 Definitief (2024).
- Rapportage Behoeftbepaling binnensportaccommodaties (2015).
- Projectplan Vastgoed Geregeld (2019).
- Projectmelding verduurzaming maatschappelijk vastgoed (2023).
- Eindrapport onderzoek sporthallen Peel en Maas (2023).
- Herijking Lokaal Sportakkoord Peel en Maas 2023-2026 (2023).

Overeenkomsten en afspraken met gebruikers

- Model huur- en exploitatieovereenkomst buitensport.
- Algemene voorwaarden gemeentelijke binnensportaccommodaties (2013).
- Handleiding uitvoering harmonisatie buitensport (2019).
- Taak- en kostenverdeling buitensport vereniging-gemeente (2015).
- Meerjarige onderhoudsplannen (MJPO's) Excel-export.

Raadsstukken

- Moties (zie paragraaf 9.2).
- Amendementen (zie paragraaf 9.2).
- Raadsvragen en antwoorden (zie paragraaf 9.2).
- Raadsinformatienota's (zie paragraaf 9.1).
- Raadsvoorstellen.
- Raadsbesluiten.

Bijlage 3: Lijst van gevoerde gesprekken

Gesprekspartners	
Interne respondenten	
Vertegenwoordiging college	
Delegatie van de gemeenteraad (via een digitale vragenlijst)	
Adviseur Maatschappelijke Ontwikkeling	
Adviseur Sport en Bewegen	
Beleidsmedewerkers	
Strateeg	
Projectleider team Maatschappelijke Ontwikkeling	
Externe respondenten	
Vertegenwoordiging Gemeenschapshuis De Paort	
Vertegenwoordiging Gemeenschapshuis Kessel-Eik	
Vertegenwoordiging Blokhut Jong Nederland	
Vertegenwoordiging Zwembad De Waterloot	
Vertegenwoordiging De Heuf	
Vertegenwoordiging Stichting Kasteel Keverberg	
Vertegenwoordiging DOK6	
Vertegenwoordiging Museum Peel en Maas	

Bijlage 4: Casussen

In het onderzoek is gebruikgemaakt van een viertal casestudies voor een verdieping naar de praktijk bij de gemeente Peel en Maas. De casestudies kunnen gezien worden als een 'reality check'. Aan de hand van een casus is getoetst in hoeverre de regels worden toegepast, of er afspraken zijn gemaakt over de doelen, prestaties, effecten en verantwoording.

De volgende casussen zijn geselecteerd:

1. De Paort (Kessel)
2. Gemeenschapshuis Kessel-Eik (Kessel-Eik)
3. Blokhut Jong Nederland (Maasbree)
4. Zwembad Waterloot (Panningen)
5. De Heuf (Panningen)
6. Kasteel Keverberg (Kessel)
7. DOK6 (Panningen)
8. Museum Peel en Maas (Helden)

Naam voorziening	De Paort, Kessel
Type voorziening	Multifunctionele voorziening (MFA), gemeenschapshuis
Eigenaar vastgoed	Stichting MFA Kessel. Deze stichting is tevens opdrachtgever voor de nieuwbouw van De Paort (oplevering voorjaar 2025).
Exploitant	Stichting MFA Kessel
Beheerder	Stichting MFA Kessel
Activiteiten	Cultureel-maatschappelijke activiteiten, activiteiten gericht op ontmoeting, zorg en preventie, bibliotheekwerk en informatiepunt toeristische bezoekers.
Gebruikers	Vaste gebruikers zijn Dorpsontmoeting Kessel, Bibliotheek Maas en Peel en de VVV (huurders van Stichting MFA Kessel).
Geldende beleidskaders en/of -regels	Gemeente heeft een financiële bijdrage geleverd aan de vastgoed-ontwikkeling de Paort op basis van een door Stichting MFA Kessel en Stichting Dorpsoverleg Kessel opgesteld projectplan en begroting (2021). Subsidie op grond van artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 2 en 3 van de Algemene subsidieverordening Peel en Maas en artikel 3 van de Uitvoeringsregeling gemeenschapsontwikkeling.
Geldende overeenkomst(en)	Stichting MFA Kessel heeft met de vaste gebruikers huurovereenkomsten afgesloten.

Bijdrage gemeente structureel	De gemeente verstrekt aan Stichting MFA Kessel geen structurele subsidie.
Bijdrage gemeente incidenteel	Voor de vastgoedontwikkeling van De Poort zijn in twee tranches door de gemeente middelen beschikbaar gesteld: • € 1.370.000 (juli 2021) • € 897.000 (aanvullend, juni 2023) Tevens is door de gemeente een bankgarantie afgegeven voor een lening die door de stichting is afgesloten.
Onderhoud	Stichting MFA Kessel is zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van haar vastgoed.
Doelen en effecten	Het in eigen beheer en in eigendom hebben van een gemeenschapshuis maakt de gemeenschap zelfbewuster en het bevordert de zelfsturing en de leefbaarheid in het dorp (raadsvoorstel 2021).
Verantwoording	De gemeente heeft met Stichting MFA Kessel over de verantwoording van de verstrekte middelen de volgende afspraken gemaakt: • Stichting geeft via een voortgangsrapportage inzicht in het financieel en inhoudelijk verloop van de projectuitvoering, inclusief een adequaat budgetbewakingsoverzicht. • Gemeente neemt deel aan bouw- en projectvergaderingen. • Gemeente heeft toegang tot het gebouw/de bouwplaats voor een schouw of incidenteel toezicht. • Stichting houdt een projectadministratie bij ten behoeve van de (finale) subsidieafrekening.
Uitdagingen	Stichting MFA Kessel heeft een grote inspanning moeten leveren om de financiering rond te krijgen. De stichting wilde de nieuwe MFA zonder 'vreemd vermogen' opzetten, maar de gemeente heeft als eis gesteld dat er (minimaal) € 200.000 wordt ingebracht. Dat is nu deels door certificaathouders opgebracht. Er is een discrepantie tussen het principe van 'zelfsturing' en de wet- en regelgevende overheid. Met terugwerkende kracht kan de vraag worden gesteld of het project voor een louter vrijwilligersorganisatie niet te groot is geweest. Er is nog een onopgeloste kwestie met de fiscus over de verrekenbaarheid van btw. Dit is een risico van € 150.000, waarvoor geen dekking is.
Behoeften	Meer ondersteuning bij een complexe opgave als de vastgoedontwikkeling van de Poort. Eveneens is er behoefte aan een meer proactieve houding bij het bestuur en de raad inzake het oplossen van onvoorziene (financiële) knelpunten. In dit kader wordt de btw-problematiek genoemd.

Naam voorziening	Gemeenschapshuis Kessel-Eik, Kessel-Eik
------------------	--

Type voorziening	Multifunctionele accommodatie (MFA), gemeenschapshuis
Eigenaar vastgoed	Stichting Gemeenschapshuis Kessel-Eik
Exploitant	Stichting Gemeenschapshuis Kessel-Eik
Beheerder	Stichting Gemeenschapshuis Kessel-Eik
Activiteiten	Cultureel-maatschappelijke activiteiten, activiteiten gericht op ontmoeting, zorg en preventie, jongerenactiviteiten.
Gebruikers	Verenigingen, Ouderenbond en individuele burgers.
Geldende beleidskaders en/of -regels	Het project is tot stand gekomen op basis van een door het Dorpsoverleg Kessel-Eik opgesteld accommodatieplan (januari 2018). Subsidie op grond van artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 2 en 3 van de Algemene subsidieverordening Peel en Maas en artikel 3 van de Uitvoeringsregeling gemeenschapsontwikkeling.
Geldende overeenkomst(en)	Stichting Gemeenschapshuis Kessel-Eik heeft met diverse gebruikers afspraken gemaakt over o.a. de tarieven.
Bijdrage gemeente structureel	Er is geen sprake van een structurele bekostiging van het gemeenschapshuis in Kessel-Eik door de gemeente.
Bijdrage gemeente incidenteel	De gemeente heeft eenmalig een financiële bijdrage van € 810.000 voor de vastgoedontwikkeling van het nieuwe gemeenschapshuis beschikbaar gesteld (2018).
Onderhoud	Stichting Gemeenschapshuis Kessel-Eik is als eigenaar van het vastgoed zelf verantwoordelijk voor het onderhoud ervan.
Doelen en effecten	Een verdere groei van een vitale, duurzame en zorgzame gemeenschap in Kessel-Eik, mede dankzij een toekomstbestendig gemeenschapshuis als spilvoorziening in het dorp. Deze doelstelling past in de kaderstelling van het begrotingsprogramma Gemeenschapsontwikkeling, waarin onder andere is bepaald dat elk dorp in Peel en Maas met gemeentelijke ondersteuning en facilitering in de eigen behoefte van een gemeenschapshuis kan voorzien, met als voorwaarde dat het er zelf eigenaar van is.
Verantwoording	Het project is tot stand gekomen op basis van een door het Dorpsoverleg Kessel-Eik opgesteld accommodatieplan (januari 2018). De gemeente heeft met Stichting MFA Kessel over de verantwoording van de verstrekte middelen de volgende afspraken gemaakt: • Stichting geeft via een voortgangsrapportage inzicht in het financieel en inhoudelijk verloop van de projectuitvoering, inclusief een adequaat budgetbewakingsoverzicht. • Gemeente neemt deel aan bouw- en projectvergaderingen. • Gemeente heeft toegang tot het gebouw/de bouwplaats voor een

	schouw of incidenteel toezicht. Stichting houdt een projectadministratie bij ten behoeve van de (finale) subsidieafrekening.
Uitdagingen	De feitelijke realisatie van het nieuwe gemeenschapshuis heeft in slechts zes maanden en geheel binnen budget plaatsgevonden. Dit was te danken aan de grote inzet en betrokkenheid van vrijwilligers/de gemeenschap en door kostenbewustzijn. Dit heeft ook doorgewerkt in de exploitatie, die gezond is. Met betrekking tot de toekomstige exploitatie zijn er wel zorgen vanwege de te verwachten terugloop in bezetting en het gebruik van het gemeenschapshuis. Dit is toe te rekenen aan krimp en de veranderende bevolkingssamenstelling van Kessel-Eik (o.a. vanwege de toeloop van arbeidsmigranten). Er is een grote behoefte aan nieuwe woningen, maar dat programma stagneert al een tijd. Ook de steeds verder aangescherpte regelgeving, die kostenverhogend werkt, zet de exploitatie onder druk. Er wordt gewerkt aan een herbestemming van de naastgelegen kerk (MFA staat ook op de grond van de kerk). Keuze nieuwe functie kerk is essentieel voor het functioneren van het gemeenschapshuis. In het geval van appartementen vreest het gemeenschapshuis klachten over activiteiten in het gemeenschapshuis (o.a. geluidsoverlast). Dat kan de exploitatie verder onder druk zetten.
Behoeften	Een visie van de gemeente op de relatie tussen krimp en de veranderende bevolkingssamenstelling in relatie tot het voorzieningenniveau. Zie ook wat hiervoor is gezegd over het stagnerende woningbouwprogramma.

Naam voorziening	Blokhut Jong-Nederland
Type voorziening	Jeugdaccommodatie
Eigenaar	Stichting Jong Nederland De grond is in eeuwigdurende erfpacht aan de stichting uitgegeven. Het terrein is eigendom van de gemeente. De gemeente heeft het onderhoud van het terrein overgedragen aan de stichting.
Exploitatie	Stichting Jong Nederland. De Blokhut kan door andere verenigingen gehuurd worden als accommodatie. Hiervoor is wel een ballotageprotocol van toepassing, zie ook gebruikers.
Beheerder	Stichting Jong Nederland
Activiteiten	Jong Nederland Maasbree is een organisatie die activiteiten aanbiedt aan alle jeugdigen uit het dorp Maasbree. Iedere week worden met dezelfde groep kinderen of jongeren, op dezelfde tijd activiteiten ondernomen. De activiteiten staan onder begeleiding van opgeleide leiders en leidsters. Het is dus anders dan bij een sportclub waar leden vaak herhalende activiteiten moeten doen.

	Het gebouw zelf bestaat uit een stafruimte, keuken, seniorenlokaal, bestuurskamer, fourageruimte, groepsbergingen, twee zalen (juniores- en maxioreslokaal) waarvan een met openslaande deuren naar een groot terras met kampvuur/theaterkuil en het sportveld.
Gebruikers	In de schoolvakanties en in de weekenden kan de Blokhut gehuurd worden voor jeugd- en jongerenactiviteiten, kampen, bivakken, cursussen en andere bijeenkomsten.
Geldende beleidskaders en/of -regels	Uitvoeringsregelingen Gemeenschapsontwikkeling en Accommodaties
Geldende overeenkomst(en)	• Waarderingsubsidie • Subsidiebeschikking dakrenovatie Blokhut Jong Nederland Maasbree
Bijdrage gemeente structureel	De stichting ontvangt een 'waarderingssubsidie' vanuit Sociaal Domein gemeente Peel en Maas (€ 10.303). De stichting krijgt ook ieder jaar een bedrag om het terrein te onderhouden en daarvoor doen ze ook zelf echt al het onderhoud: snoeien, maaien, groen opruimen, maar ook een bomendokter huren ze ieder jaar in.
Bijdrage gemeente incidenteel	Incidenteel een subsidie van maximaal € 60.000. Stichting Jong Nederland Maasbree wil de Blokhut duurzaam renoveren. Daarvoor hebben ze een bijdrage gevraagd vanuit de gemeentelijke subsidieregeling jeugdaccommodaties. Het betreft een renovatie en verduurzaming van de Blokhut. Voor het deel vervanging van het (lekkende en versleten) dak en voor de advieskosten vragen ze, zoals in de subsidieregeling vermeld, 50% van de totale kosten. Daarnaast hebben ze beroep gedaan op het gemeentelijk revolverend duurzaamheidsfonds voor een lening.
Onderhoud	De stichting is financieel gezond. Er is ook wat reserve voor groot onderhoud, maar niet voor een volledige renovatie/verduurzaming van de accommodatie.
Doelen en effecten	De thema's waar Jong Nederland zich op focust en probeert te stimuleren onder jongeren zijn: • Gezondheid • Sociaal-cultureel • Natuur • Veiligheid • Opvoeding In het schooljaar 2022-2023 waren er 640 schoolgaande kinderen van 7 tot 18 jaar in Maasbree bekend. Jong Nederland Maasbree bereikt op hun reguliere groepsactiviteiten wekelijks ongeveer 110 leden. Dat is 16,4% van alle schoolgaande kinderen. Tijdens themadagen, zoals een spelendag, komen gemiddeld 200 tot 250 kinderen naar de Blokhut. Dat is tussen de 30% en 40% van het aantal schoolgaande kinderen.

Verantwoording	Ten aanzien van de jaarlijkse waarderingssubsidie zijn geen specifieke inhoudelijke eisen gesteld, althans, niet die ze praktisch moeten uitvoeren. Een keer in de vijf jaar moet de stichting een nieuwe aanvraag doen aan de gemeente voor de verantwoording. Wel moet er jaarlijks een verzoek tot betaling gedaan worden. De stichting zou het niet erg vinden als de gemeente kaders zou geven, of aanvullende eisen zou stellen om bijvoorbeeld activiteiten met betrekking tot natuureducatie of preventie te organiseren. Dat zou kansen bieden om te laten zien wat voor effect Jong Nederland heeft op het gebied van jeugd en jongeren in Maasbree en omstreken.
Uitdagingen	Er zijn goed beschouwd drie grote uitdagingen: • Onderhoud • Regelgeving • Bestuurlijk Beheer en onderhoud van het gebouw vragen veel aandacht. Mede door de regelgeving wordt het steeds complexer. De Blokhut heeft onder meer te maken met arbo-regels, brandweereisen en legionellapreventie. Daarbij komen ook nog de eisen van de verzekeraars, zoals alarm en eisen aan de elektrotechnische installatie. Dit alles vraagt extra inzet en ook vaak specifieke deskundigheid. Er zitten nu vier mensen in het beheerteam. Het wordt steeds moeilijker om nieuwe bestuursleden te krijgen. Risico's rond aansprakelijkheid vormen meer en meer een drempel om zich als burger/privépersoon maatschappelijk in te zetten.
Behoeften	Het bestuur van Jong Nederland Maasbree heeft voor de Blokhut de weg van de verbouwing voor de verduurzaming zelf moeten uitzoeken. Ze zouden geholpen zijn met tips & tricks vanuit de gemeente en een aanspreekpunt. Dat zou vorm kunnen krijgen door een centraal loket.

Naam voorziening	Zwembad Waterloo
Type voorziening	Zwembad
Eigenaar	Stichting Beheer Waterloo
Exploitatie	De exploitant is Sportfondsen (voorheen LACO). Er is sprake van een rendabele exploitatie met een goed lopende horecafunctie. De exploitant heeft ook geholpen bij de renovatie in 2025 en 2016.
Beheerder	Stichting Beheer Waterloo
Activiteiten / voorzieningen	De Waterloo kent de volgende voorzieningen: • Een overdekt zwembad, bestaande uit: ○ een wedstrijdbad van 25 x 12,5 meter met een diepte van 1,10 tot 3,50 meter en een watertemperatuur van ongeveer 29 graden; ○ een doelgroepenbad van 15x10 meter met een diepte van 0,10 tot 1,40 meter, waarvan een gedeelte als uitzwembad in gebruik is, met een watertemperatuur van 31,7 graden; ○ 2 x een sauna, waarvan een eucalyptus stoomcabine; ○ een horecavoorziening.

	Het zwembad kant naast het recreatieve zwemmen het volgende aanbod: • AquaFit • AquaJoggen • AquaRobics • AquaVitaal • Babyzwemmen • Peuterzwemmen • Survivalzwemles • Zwemles Daarnaast is een horecagedeelte met ruimte die een sociale ontmoetingsfunctie heeft.
Gebruikers	(Zwem)verenigingen en recreatieve zwemmers, zie ook beschrijving van de activiteiten en voorzieningen.
Geldende beleidskaders en/of -regels	N.v.t.
Geldende overeenkomst(en)	Op 13 maart 2024 is een zogenaamde driepartijenovereenkomst getekend tussen de gemeente Sportfondsen en Stichting Beheer Waterloot.
Bijdrage gemeente structureel	N.v.t.
Bijdrage gemeente incidenteel	Op 8 december 2015 heeft college een beschikking afgegeven voor: • een bijdrage van € 455.000 voor de renovatie van zwembad de Waterloot volgens een vastgesteld renovatieplan met kostenverdeling; • een bijdrage van € 108.500 voor het opheffen van achterstallig onderhoud volgens het hiervoor vermelde renovatieplan; Dit komt neer op een totale maximale subsidie van € 563.500. Op 20 december 2019 heeft de Stichting Beheer Waterloot de gemeente gevraagd om een eenmalige subsidie van € 491.833 te verstrekken. Uit de financiële eindrapportage van de renovatie blijkt dat het totale project binnen de door het college beschikbaar gestelde bijdrage is gerealiseerd en er sprake is van een bedrag van € 71.667 aan minderwerk.
Onderhoud	In 2015-2016 heeft de verbouwing plaatsgevonden. Hiervoor hebben ze een stuk vergoeding per jaar gekregen en een deel van de reservering voor het onderhoud van de komende jaren werd als een soort lening verstrekt (de subsidie na aftrek aflossing van lening). De verbouwing hebben ze samen met Laco (nu Sportfondsen) uitgevoerd. Stichting Beheer Waterloot draait op dit moment een redelijk positief resultaat waarmee ze wat reserves kunnen opbouwen, waardoor groot en klein onderhoud voor de komende vijf jaar zijn gedekt. Er is een onderhoudsplan tot 2030. Daarna is het noodzakelijk om het zwembad te renoveren (zie ook uitdagingen).
Doelen en effecten	Naast sport en recreatie biedt het zwembad bewustzijn en wordt er ingezet op verbinding en ontmoeting (ook via de verenigingen die actief zijn binnen de

	accommodatie). Het zwembad heeft een diverse en brede sociale functie. Zo is er ook zwemmen voor bepaalde doelgroepen zoals dameszwemmen en statushouders. De ontmoetingsfunctie komt ook tot uitdrukking in de horecacijsers. Het gezamenlijke doel is een tevreden gast in een veilige en schone omgeving, met Sportfondsen als specialist exploitatie en de stichting en als opdrachtgever.
Verantwoording	Jaarlijks is er een aantal maal overleg tussen Laco als exploitant en de Stichting Beheer Waterloot als partner voor de sociaal/maatschappelijke instandhouding van het zwembad. Hierbij worden de afspraken uit de exploitatieovereenkomst getoetst en geborgd. Tevens vindt er verantwoording plaats m.b.t. de gestelde voorwaarden waarvoor jaarlijks een exploitatiebijdrage door de gemeente Peel en Maas wordt verstrekt. De stichting heeft het laatste jaar geen gesprek met de gemeente gehad over het inhoudelijke jaarverslag, wel over de jaarrekening.
Uitdagingen	De Stichting heeft het zwembad niet alleen kunnen behouden, maar ze hebben het ook kunnen regelen dat het zwembad toekomstbestendig is en een veelheid aan functies vervult. Bij veel collega-verenigingen/stichtingen hebben ze knelpunten en uitdagingen gezien waar het zwembad Waterloot geen last van heeft. Toch zijn er richting de toekomst wel aandachtspunten en uitdagingen. De belangrijkste onderwerpen voor de toekomst zijn: • energiebehoefteplan • verduurzamingsplan • plan levensduurverlenging • nieuwbouwplan
Behoeften	Voor de lange termijnplannen is het fijn als er een aanspreekpunt komt vanuit de gemeente. Het is belangrijk dat er kaders komen voor 'maatwerk', <u>niet</u> voor 'universeel' beleid.

Naam voorziening	De Heuf, Panningen
Type voorziening	Sport- en evenementenlocatie
Eigenaar vastgoed	Gemeente Peel en Maas. De gemeente heeft het complex en de grond begin Februari teruggekocht van De Heuf bv. Met als doel om de voorziening na renovatie voor 20 jaar in stand te houden.
Exploitant	Gemeente Peel en Maas
Beheerder	Stichting Sportarena Peel en Maas
Activiteiten	Activiteiten op het gebied van breedtesport, topsport en evenementen.
Gebruikers	Sportverenigingen, w.o. Bevo HC
Geldende beleidskaders en/of -regels	Beleidskaders 'Sport en bewegen'.

Geldende overeenkomst(en)	Overeenkomst (november 2024) tussen de gemeente en Stichting Sportarena Peel en Maas, waarin geregeld: • beheer van sport noodzakelijke voorzieningen (schoonmaak, klein onderhoud en toezicht); • beheer van evenementen.
Bijdrage gemeente structureel	€ 45.528 ten behoeve van schoonmaak, € 3.585,33 ten behoeve van klein onderhoud en € 1.000 voor de aanschaf van materialen, een en ander op basis van een urenbegroting + indexering. Overleg over voortgang en kwaliteit van de werkzaamheden op initiatief van de gemeente of de stichting.
Bijdrage gemeente incidenteel	Het aankoopbedrag vastgoed en grond bedroeg € 1.340.000. Investeringskrediet van € 3.130.000, exclusief btw. Sanering negatief exploitatiesaldo voor maximaal € 132.000.
Onderhoud	Voor gemeente als eigenaar van het vastgoed. Beperkt uitbesteed aan Stichting Sportarena Peel en Maas.
Doelen en effecten	Met de aankoop wordt beoogd voldoende ruimte, kwaliteit en zekerheid te bieden voor de binnensportbeoefening, van breedtesport en topsport en voor evenementen in Peel en Maas.
Verantwoording	Verantwoording vindt plaats op basis van een jaarverslag en jaarrekening. Aanvullend hierop kan overleg over voortgang en kwaliteit van de werkzaamheden op initiatief van de gemeente of de stichting plaatsvinden.
Uitdagingen	De geplande verbouwing is nog niet gerealiseerd. De stichting geeft aan dat zij geen goed beeld heeft van de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen. De stichting heeft zorgen over de vertraging, omdat zij vreest dat hierdoor de kosten verder oplopen. Vanuit de gemeentelijke organisatie wordt aangegeven dat een aantal oorzaken van de vertraging ook (deels) bij de MFA zelf ligt. Contracten zijn pas recentelijk afgehandeld en ook recentelijk zijn er nog achterstallige zaken boven water gekomen.
Behoeften	De breedtesport is in de gemeente Peel en Maas nu goed gefaciliteerd, maar voor topsport geldt dat de verenigingen dit niet meer op eigen kracht/zonder (financiële) steun van de gemeente kunnen organiseren.
Naam voorziening	Kasteel Keverberg (inmiddels failliet)
Type voorziening	Erfgoed
Kern	Kessel
Eigenaar vastgoed	• De gemeente is juridisch eigenaar. • Stichting Behoud Kasteel de Keverberg is economisch eigenaar.

Exploitatie	De exploitatie is ondergebracht in een separate rechtspersoon in de vorm van een besloten vennootschap, die inmiddels failliet is verklaard. Zie onder 'uitdagingen' meer over de exploitatie.
Beheerder	Stichting Behoud Kasteel De Keverberg
Activiteiten	Na de ingebruikname richtte de stichting zich op zakelijke bijeenkomsten, feesten & partijen, en culturele, maatschappelijke en historische activiteiten, en op toerisme.
Gebruikers	Zie ook activiteiten.
Geldende beleidskaders en/of -regels	Subsidie op grond van artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 2 en 3 van de Algemene subsidieverordening Peel en Maas en artikel 3 van de Uitvoeringsregeling kunst- en cultuurstimulering.
Geldende overeenkomst(en)	Subsidiebeschikking, zie hierboven.
Bijdrage gemeente structureel	In 2023 ontving de Stichting € 17.858,67. Tot het faillissement was dit bedoeld voor de volgende activiteiten: - Activiteiten die bijdragen aan het onderhoud van gemeentelijke kunstwerken in de openbare ruimte en gemeentelijk cultuurhistorisch erfgoed. - Uw stichting zorgt voor het verrichten van het onderhoud aan het kasteel en aan de omgeving (de kasteeltuin), zodanig dat deze schoon en veilig zijn voor haar gebruikers. - Uw stichting draagt bij aan het veilig stellen en het optimaliseren van dit erfgoed. - Culturele activiteiten die ten goede komen aan inwoners en een toegevoegde waarde hebben op het cultuuraanbod. - Uw stichting draagt de zorg over de exploitatie van het kasteel en is daarmee een belangrijke factor in het cultuuraanbod in onze gemeente. - Uw stichting verleent medewerking aan de lokale organisaties in het organiseren van sociale, culturele en toeristische activiteiten binnen haar mogelijkheden. - Activiteiten die bijdragen aan de bewustwording van de geschiedenis van Peel en Maas, haar kunstschaten en haar cultureel erfgoed, zowel fysiek als digitaal. - Uw stichting vertelt het verhaal van het kasteel in brede zin des woords op diverse wijzen (digitaal/fysiek). - Activiteiten die kunst- en cultuurdeelname bevorderen en promoten van kunst- en cultuurdeelname, alsmede het bevorderen van laagdrempelige toegang tot cultuuractiviteiten. - Uw stichting geeft lokale initiatieven, zoals de jaarlijkse kunstmarkt, een plek in en rondom het kasteel. - Uw stichting geeft een brede toegankelijkheid aan de inwoners van de gemeente door ten minste een keer per jaar het kasteel gratis open te stellen. - Uw stichting versterkt waar mogelijk de lokale samenwerking met het culturele veld, de horeca en aanverwante bedrijven in Kessel.

	Voor 2025 is een subsidie van € 19.149,03 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is louter nog bedoeld voor het verrichten van onderhoud aan het kasteel en aan de omgeving en blijft bijdragen aan het veiligstellen en het optimaliseren van dit erfgoed.
Bijdrage gemeente incidenteel	N.v.t.
Onderhoud	In 2014 is een Meerjarige Onderhoudsplanning (MJOP) opgesteld door de stichting. Deze is in 2023 geactualiseerd, dit keer in samenwerking met de gemeente. Veel onderhoud werd door vrijwilligers gedaan. Door vertrek van personen met de nodige deskundigheid op dit gebied is het onderhoud steeds meer gaan knellen. De stichting heeft het nodige onderhoud kunnen doen, maar niet kunnen reserveren voor groot onderhoud. Uit het rapport van de Hospitality Group (onderzoek in opdracht van de gemeente Peel en Maas) komt naar voren dat het onderhoud van dit object eigenlijk niet volledig bij vrijwilligers kan liggen.
Doelen en effecten	Het voornaamste doel van de stichting was het herbouwen en in stand houden van het kasteel zelf. De activiteiten die ontplooid worden, waren bedoeld om de exploitatie rendabel te maken. Daarbij worden er ook culturele en historische activiteiten georganiseerd, die bijdragen aan kunst- en cultuurstimulering. De Keverberg heeft met de tijd een kern-/dorpsoverstijgende functie gekregen. Het kasteel is van betekenis voor de hele gemeente (denk aan de toeristische waarde) en de regio. Doelen die aan de verstrekking van subsidie zijn gekoppeld, zijn niet gekwantificeerd.
Verantwoording	Stichting Behoud Kasteel de Keverberg legde via de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af aan de gemeente. Daarnaast was er periodiek overleg met zowel de bestuurder van de gemeente als ambtelijke contactpersonen gedurende het jaar. Zo zijn er ook meerdere werk- en locatiebezoeken van ambtenaren en bestuurders geweest op de Keverberg zelf. De MJOB en MJOP zijn ook gedeeld met de gemeente.
Uitdagingen	- De exploitatie is gestart vanuit het uitgangspunt 'eigen broek ophouden'. De eerste twee jaren waren op papier winstgevend, maar niet alle kosten werden doorberekend. Er was veel inzet 'om niet' (dat wil zeggen inzet van vrijwilligers). Dit verbloemde de werkelijke bedrijfsresultaten. In 2019 heeft de stichting de eerste gesprekken gevoerd met de gemeente en daarin aangegeven dat een rendabele exploitatie niet mogelijk was en dat er om die reden een extra subsidie van € 50.000 per jaar nodig zou zijn. De belangrijkste redenen hiervoor waren: - De inzet van vrijwilligers kent grenzen.

	○ Het kasteel is heel sfeervol, maar heeft logistieke en bedrijfsmatige beperkingen. ○ Culturele/maatschappelijke activiteiten zijn belangrijk, maar niet winstgevend. • Kijkend naar de subsidiebeschikking in 2023 (€ 17.858), moeten we constateren dat er voor het subsidiebedrag veel activiteiten verricht moeten worden. • Op 3 juli 2024 is de raad van de gemeente Peel en Maas geïnformeerd over de exploitatie van De Keverberg in Kessel. De raad heeft die avond een beeld gekregen van de huidige exploitatieresultaten en de (on)mogelijkheden om deze resultaten in de toekomst te verbeteren. De verbetermogelijkheden zijn die avond gepresenteerd aan de hand van vier toekomstscenario's die onderling verschilden naar de functies die De Keverberg in de toekomst gaat vervullen. Op verzoek van de raad is nadien nog een scenario toegevoegd. In het toegevoegde scenario heeft De Keverberg uitsluitend een toeristisch-recreatieve functie. Scenario's Beperkte openstelling (Bijna) geen commercie Ruime/permanente openstelling, commercie Financiële resultaten zijn geen doorslaggevend argument om te kiezen voor een scenario. Scenario 4 ogenschijnlijk goedkoopst, maar realiteitsgehalte/haalbaarheid is erg laag. Scenario 2 is minder kostbaar dan 1, 3 en 5. De overige scenario's zijn financieel min of meer vergelijkbaar. Afweging is dus vooral het risico dat de gemeente bereid is te lopen. Klein/afwezig Groot Exploitatiescenario's € -181.000 € -149.000 € -184.000 € -120.000 € -190.000 • Al met al was het geschetste beeld over De Keverberg niet rooskleurig. De Keverberg kampte met stevige exploitatieverliezen en de kans om op termijn te komen tot een kostendekkende exploitatie zonder gemeentelijke bijdrage(n) is niet groot. De meest 'voordelige' variant (althans voor de gemeentebegroting) is sluiting van de accommodatie. Alle andere scenario's leiden structureel tot exploitatieverliezen. • Mede op basis van dat beeld heeft het College van B&W het standpunt ingenomen om De Keverberg vooralsnog financieel niet te ondersteunen. Die ondersteuning was/is noodzakelijk om een spoedig faillissement van De Keverberg af te wenden. • De kosten voor het beheer, onderhoud en de verzekering lopen door en zijn sinds het faillissement voor rekening van de gemeente.
Behoeften	• Er zijn de afgelopen tijd gesprekken gevoerd met potentiële kopers. De gemeente benadrukt dat alle scenario's nog openstaan, waaronder exploitatie door een commercieel bedrijf of een samenwerking met MFA De Paort. • Er is vooral behoefte bij alle partijen om na te denken over een nieuwe invulling van de accommodatie. Het is de vraag of het met deze schaalgrootte mogelijk is om het beheer, de exploitatie en bestuurlijke verantwoordelijkheid bij vrijwilligers neer te leggen.

Naam voorziening	Dok6
Type voorziening	Cultuur
Kern	Panningen
Eigenaar vastgoed	Gemeente Peel en Maas

Exploitant(en)	Stichting Dok6 Theater, Dok Cinema bv en Dok6 Horeca vof
Beheerder	Stichting Dok6 Theater
Activiteiten	Professionele podiumkunstenvoorstellingen, sociaal-culturele activiteiten, filmvoorstellingen en horeca. Dok6 heeft daarmee een bovenlokale en/of functie.
Gebruikers	Zie activiteiten.
Geldende beleidskaders en/of -regels	Er zijn voor podiumkunsten geen specifieke beleidskaders geformuleerd. Subsidie aan Stichting Dok6 Theater wordt verstrekt op basis van artikel 4.23 van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 2 en 3 van de Algemene subsidieverordening Peel en Maas en artikel 3 van de Uitvoeringsregeling kunst- en cultuurstimulering.
Geldende overeenkomst(en)	Uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente Peel en Maas en de Stichting Dok6 Theater (2022). Subsidiebeschikking 2022-2025. Samenwerkingsovereenkomst tussen Stichting Dok6 Theater, management Boga bv en Dok6 Cinema bv (2012). Onderhuurovereenkomsten tussen de Stichting Dok6 Theater en de private partijen binnen het complex. Deze hebben we niet bij de verstrekte stukken aangetroffen en dus niet kunnen verifiëren.
Bijdrage gemeente structureel	2022-2025: € 371.295 algemene subsidie + € 44.394 gemeentelijke bijdrage in theatertechnische voorzieningen. Er is een jaarlijkse indexatie van toepassing.
Bijdrage gemeente incidenteel	N.v.t.
Onderhoud	Er is een demarcatielijst (2012) met betrekking tot het eigenarendeel en huurdersdeel onderhoud. We hebben uit de verstrekte stukken niet kunnen opmaken of deze lijst periodiek is en/of wordt geactualiseerd.
Doelen en effecten	De gemeente en de Stichting Dok6 hebben met elkaar uitvoeringsafspraken gemaakt en deze vastgelegd in een overeenkomst (zie hiervoor). In deze afspraken worden een aantal kwalitatieve eisen gesteld aan de activiteiten die door Dok6 Theater worden geïnitieerd en/of georganiseerd, waaronder: • activiteitenaanbod voor een breed publiek; • evenwichtige verdeling tussen culturele voorstellingen/ activiteiten, sociaal culturele voorstellingen/ activiteiten en professionele voorstellingen; • marktconforme tariefstelling voor het professionele aanbod; • eigentijds, professioneel, pluriform en kwalitatief goed podiumkunstenaanbod; • evenwicht tussen laagdrempelig en vernieuwend aanbod;

	• faciliteren van sociaal culturele activiteiten (verenigingen); • bevorderen van samenwerking binnen het culturele veld; • het bieden van ruimte aan muziekonderwijs (lessen). Eisen en/of doelen zijn niet gekwantificeerd in de zin van bereik en/of maatschappelijke effecten.
Verantwoording	Verantwoording vindt plaats op basis van inhoudelijk en financieel jaarverslag van de stichting, en middels jaargesprekken.
Uitdagingen	De theaterfunctie werd tot 2012 commercieel geëxploiteerd. Daar was veel onvrede over. Sinds dat de stichting aan het roer staat, heeft het theater een gestage groei doorgemaakt (van 3.000 naar 24.000-26.000 bezoeken). Mede omdat het gebouw van oudsher vooral ontworpen en ingericht is voor de horecafunctie, voldoet het steeds minder als een theatervoorziening die voldoet aan de hedendaagse eisen (logistiek, beleving en uitstraling, artiesten ontvangst, kleedkamers). Hierover lopen reeds tien jaar gesprekken met de gemeente. De stichting heeft zelf een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijke verbetermaatregelen en/of aanpassingen, en dit aan de gemeente aangeboden. Maar naar aanleiding daarvan zijn er door de gemeente nog geen concrete acties in gang gezet. Ook het feit dat er meerdere exploitanten zijn binnen het complex en de daarmee samenhangende juridische constructie(s) vormen een belemmering voor een goede doorontwikkeling van de theaterfunctie. Vanwege de vigerende afspraken met de commerciële partijen zijn de mogelijkheden die de stichting heeft om te 'ondernemen' en om als hoofdhuurder en beheerder te sturen op een eenduidig concept, bijvoorbeeld op het gebied van 'gastvrijheid', beperkt. De interne toerekening van kosten is arbitrair en naar verwachting een complicerende factor bij een integrale verbouwing en/of renovatie van het complex. Stichting Dok6 Theater werkt samen met de theaters in Venlo, Venray, Roermond en Weert. Dok6 heeft als relatief klein theater veel baat bij deze samenwerking. Maar het loopt soms stroef in de relatie tussen personen en vanwege uiteenlopende belangen.
Behoeften	Stichting Dok6 Theater heeft behoefte aan duidelijkheid met betrekking tot de ambitie die de gemeente heeft ten aanzien van het theater, of breder: ten aanzien van podiumkunsten. Hoe belangrijk is een theater als voorziening voor Peel en Maas? Als de gemeente Dok6 ziet als een voor de gemeenschap belangrijke voorziening, dan dient de gemeente ook de verantwoordelijkheid te nemen voor een upgrade ervan. In dat verband is er ook behoefte aan een meer werkbaar en eenduidige juridische constructie.

Naam voorziening	Museum Peel en Maas
Type voorziening	Cultuur & Erfgoed
Kern	Helden

Eigenaar vastgoed	Gemeente Peel en Maas
Exploitant	Stichting Streekmuseum 't Land van Peel en Maas Het museum is gevestigd in een oud kloostergebouw dat later is uitgebreid met nieuwbouw. Het nieuwe gedeelte heeft als functie 'gemeenschapshuis'. Er is voor beide functies (gemeenschapshuis en museum) een centrale ingang die toegang geeft tot een centrale (gedeelde) hal/ontmoetingsruimte met horeca. De stichting die verantwoordelijk is voor het gemeenschapshuis treedt op als beheerder van de gezamenlijke ruimte(n). De horeca is uitbesteed aan een 'derde partij'.
Beheerder	Stichting Streekmuseum 't Land van Peel en Maas (uitsluitend voor de eigen museale ruimten).
Activiteiten	Museale presentaties, collectie- en erfgoedbeheer en educatieve activiteiten. Het museum heeft hiermee een bovenlokale en/of regionale en (deels) landelijke functie (toerisme). De gemeente hecht belang aan de brede maatschappelijke functies die musea hebben voor zowel de eigen inwoners als bezoekers van buiten. Het gaat hierbij primair om de historische, culturele en educatieve betekenis, maar ook de functionele betekenis van een museum. Museum Peel en Maas heeft als doel om te zorgen voor het erfgoed van Peel en Maas. Het organiseren van activiteiten die bijdragen aan de bewustwording en aan de zichtbaarheid van de geschiedenis en de cultuur van Peel en Maas. Haar kunstschaten en haar cultureel erfgoed staan daarbij centraal. Het museumgebouw vervult voor een gedeelte ook de functie van depotruimte voor de heemkundevereniging Helden. Daar is ook het documentatiecentrum van de gemeente.
Gebruikers	Museumbezoekers, waaronder ook scholieren en toeristen.
Geldende beleidskaders en/of -regels	Subsidie op grond van artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 2 en 3 van de Algemene subsidieverordening Peel en Maas en artikel 3 van de Uitvoeringsregeling kunst- en cultuurstimulering. Uitvoeringsbeleid erfgoed.
Geldende overeenkomst(en)	• Subsidiebeschikking, zie hierboven. • Huurovereenkomst (2008).
Bijdrage gemeente structureel	Het museum krijgt een gemeentelijke subsidie, mede om het gebouw van de gemeente in stand te houden. Een deel vloeit weer direct terug naar de gemeente in de vorm van huur. Aan de verstrekking van de subsidie is door de gemeente een inhoudelijke opdracht gekoppeld. Er is een beroepskracht voor een beperkt aantal uren. Deze wordt door de stichting extern ingehuurd. Uit de subsidiebeschikking blijkt het volgende:

	1. Voor de jaren 2021 tot en met 2024 het museum op basis van de aanvraag een subsidie te verlenen voor de exploitatie, voor de personele ondersteuning en voor het organiseren van de bijbehorende activiteiten. 2. Voor de jaren 2021 tot en met 2024 wordt jaarlijks een subsidie verleend van € 60.704,40 (inclusief € 10.000,00 huurcompensatie), plus indexering conform de gemeentelijke begrotingssystematiek. De overwegingen zijn: 1. Het besluit is gebaseerd op de evaluatie, de aanvraag, de gevoerde overleggen en de ingediende begroting. a. De evaluatie laat een beeld zien van de positieve ontwikkeling van het museum gedurende de jaren 2017-2024. Met name vanaf 2019 zien we het aantal bezoeken stijgen naar 2.900 en zien we dat het museum een aantal positieve vernieuwingen heeft doorgevoerd op het gebied van communicatie en presentatie, waarmee de zichtbaarheid en de aantrekkelijkheid van het museum zijn verbeterd. b. De aanvraag laat zien dat het museum in de komende jaren ambities heeft in het ontwikkelen van activiteiten voor de doelgroepen jeugd, inwoners en toeristen. Er wordt op een hoger bezoekersaantal gemikt. We ondersteunen de wijze waarop het museum dit wil doen zoals gesteld in de onderliggende uitvoeringsplannen. c. In de gevoerde gesprekken heeft het museum de plannen toegelicht. d. De ingediende begroting is een voortzetting van de bestaande begroting minus het bedrag aan de verwachte besparing op energiekosten. 2. Het subsidiebedrag is gebaseerd op de verleende subsidie van het jaar 2020 plus indexering minus energiekosten. 3. De doelstellingen en de activiteiten van het museum passen in het kunst- en cultuurbeleid en in de uitvoeringsregeling kunst- en cultuurstimulering van de gemeente.
Bijdrage gemeente incidenteel	N.v.t.
Onderhoud	Er zijn met de gemeente als eigenaar van het vastgoed afspraken gemaakt over de demarcatie van het onderhoud, maar uit de verstrekte informatie kunnen we niet opmaken of de MJOP, die hieraan ten grondslag ligt, voldoende geactualiseerd is en/of adequaat wordt uitgevoerd.
Doelen en effecten	De stichting heeft ten doel: 'het beheren en in stand houden van een cultuurhistorisch, natuurhistorisch en toeristisch netwerk van musea in het gebied van de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree, Meijel en Leudal met het oog op synergie en educatie. Dit alles in de ruimste zin van het woord. Doelstellingen • In stand houden van het museum en beheren van de permanente exposities. • Het versterken van de lokale en regionale identiteit. Het museum is een plaats waar de bewoners en bezoekers hun geschiedenis herkennen en waarderen. • Educatie en bewustwording: het museum biedt programma's aan die het belang van erfgoed en geschiedenis onderstrepen, en bijdragen aan educatie op scholen en in de gemeenschap. Het organiseren van lezingen.

	• Het museum beheert de collectie zorgvuldig en benut nieuwe technologieën om erfgoed toegankelijk te maken. • Samenwerking en participatie. Door samen te werken met lokale culturele partners, kunstenaars en andere musea willen we een breder draagvlak creëren voor de lokale cultuur. In dit kader past het organiseren van twee wisseltentoonstellingen per jaar.
Verantwoording	De stichting legt jaarlijks via het jaarverslag en de jaarrekening verantwoording af aan het college van burgemeester en wethouders. Het museum en de gemeente overleggen ook elk half jaar tenminste één keer over de voortgang van het proces op bestuurlijk niveau. Op ambtelijk niveau is regelmatig overleg.
Uitdagingen	• Educatie is voor het museum een belangrijk speerpunt. De bereikbaarheid van het museum is daarbij een drempel. Er is geen goed openbaar vervoersnet. En de afstanden binnen de gemeente zijn te lang en soms onveilig om per fiets te komen voor scholieren. Een bezoek aan het museum vanuit de scholen is dus een uitdaging. • Het museum heeft de voorkeur voor een eigen ingang. Die is er ook, maar die zou zichtbaarder/aantrekkelijker kunnen. Dat vraagt een investering. Het museum heeft niet de middelen daarvoor. • Het gebouw is niet geschikt voor mindervaliden. • Het gebouw is niet geschikt voor het ontvangen van grote groepen mensen. • Het gebouw bestaat uit kleine kamers, waardoor het moeilijk is om overzicht over de bezoekers te houden. • De brandveiligheid van het gebouw is nog niet op niveau.
Behoeften	• Er is behoefte aan een gemeentelijke beleidsvisie op beeldende kunst. Er zijn in Peel en Maas interessante makers die geen ruimte hebben om te exposeren. Verbinding heden (museum) en verleden (erfgoed) kan beter. • Combinaties en crossovers zijn van belang om erfgoed breder in te zetten. Een toekomstbestendig museum heeft letterlijk meer ruimte nodig om te ontwikkelen. Daarnaast zou de ontwikkeling van een cultuurhistorisch centrum, waar diverse culturele organisaties een bijdrage leveren, helpen om erfgoed in de toekomst te bestendigen. De gemeente is niet de kartrekker, maar kan ontwikkelingen in dit kader faciliteren. • Het museum wil de entree naar de voorkant brengen, omdat ze door de activiteiten van het gemeenschapshuis letterlijk in de verdrukking komen. Het museum wil de indeling van bepaalde ruimtes veranderen, zodat het gebouw klantvriendelijker wordt: het verplaatsen van de hoofdentree naar voren, het verplaatsen van de balie en kasten/vitrines). • Het museum zou meer ruimte willen, bijvoorbeeld door het toevoegen van de ruimte van de documentatiecentrum/ruimte van de heemkundevereniging.

Bijlage 5: Vragenlijst inwoners

Introductietekst vragenlijst

We nodigen u van harte uit om uw ervaring met de maatschappelijke accommodatie in de gemeente Peel en Maas op het gebied van sport, ontmoeting (gemeenschapshuis) en cultuur met ons te delen.

Het onderzoek

De Rekenkamer van de gemeente Peel en Maas doet onderzoek naar het accommodatiebeleid binnen de gemeente. Het doel van het onderzoek is om een beter beeld te krijgen van het gebruik van accommodaties en de waardering hiervan. We willen vooral kijken of de accommodaties en het beleid rondom die accommodaties voldoen en of de voorzieningen klaar zijn voor de toekomst. De vragen gaan onder andere over het gebruik van de accommodaties, de waardering van de verschillende aspecten (zoals toegankelijkheid, de kwaliteit van de voorzieningen en de gebruiksmogelijkheden) en of u het idee heeft dat de accommodaties en het activiteiten aanbod aansluiten op de behoeften bij u in het dorp.

Wat doet de Rekenkamer?

De Rekenkamer doet onderzoek voor de gemeenteraad van Peel en Maas. Zij onderzoekt of de gemeente goed heeft uitgegeven en of de gestelde doelen voor dat geld zijn behaald.

Uw hulp draagt bij aan ons onderzoek

Met het invullen van de online vragenlijst helpt u ons bij het uitvoeren van ons onderzoek. Het invullen van de vragenlijst duurt maximaal vijf minuten. Alvast bedankt voor uw reactie!

Toestemming deelname onderzoek

De vragenlijst is anoniem, we vragen niet naar uw naam. Voor het onderzoek willen we wel graag een aantal dingen over u weten, zoals uw woonplaats. Daarvoor hebben we uw toestemming nodig.

Ik geef toestemming voor deelname aan dit onderzoek:

- Ja, ik geef toestemming
- Nee, ik geef geen toestemming (u gaat door naar het einde van de enquête)

Vragen

1. In welke kern woont u, of bij welke kern het dichtste in de buurt? (Keuze uit: Baarlo, Beringe, Egchel, Grashoek, Helden, Kessel, Kessel-Eik, Koningslust, Maasbree, Meijel, en Panningen.)
2. Bent u lid van een vereniging?
 - a. Zo ja, welke? (open antwoordveld; door hoeveelheid partijen niet in multiple choice mogelijk)
3. Maakt u gebruik van voorzieningen in de gemeente?
 - a. Zo ja, welke? (Keuze uit accommodatietype: sportaccommodatie, gemeenschapshuis, cultuuraccommodatie)
 - b. Zo nee, waarom niet?
4. Als u gebruikmaakt van de voorzieningen in de gemeente, doet u dat dan via een vereniging waarvan u lid bent, of individueel?
5. Wat is uw mening over de accommodatie(s) waar u komt/gebruik van maakt op de volgende punten:
 - a. beschikbaarheid en ruimte voor activiteiten/sporten (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed is en 5 heel slecht)
 - b. staat van het onderhoud (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed is en 5 heel slecht)
 - c. bereikbaarheid (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed is en 5 heel slecht)
 - d. schoonheid en netheid (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed is en 5 heel slecht)
 - e. fysieke toegankelijkheid (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed is en 5 heel slecht)

- f. veiligheid (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed is en 5 heel slecht)
- g. kosten voor het gebruik van de accommodatie (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed en 5 heel slecht)
- h. algemene indruk (schaalscore 1 - 5, waarbij 1 heel goed is en 5 heel slecht)

Wilt u op een van de aspecten nog een toelichting geven? Zo ja, op welke? (open antwoord)

- 6. Heeft u het idee dat er voldoende accommodatieaanbod is in uw kern voor (sport)verenigingen of om vanuit het dorp activiteiten te organiseren? (ja of nee)
 - a. Kunt u uw antwoord toelichten?
- 7. Wat is uw belangrijkste tip aan de gemeente als het gaat om het voorzieningenniveau?
- 8. Zou u willen deelnemen aan een gesprek over dit onderwerp? Zo ja, wilt u dan uw gegevens achterlaten? Wij nemen dan mogelijk contact met u op voor een groepsinterview (focusgroep).

Deelname groeps gesprek?

Bedankt voor het delen van uw ervaringen en mening, u heeft de vragenlijst afgerond.

Voor het vervolg van dit onderzoek wordt een groeps gesprek georganiseerd (dat noemen we een focusgroep) waarin u de mogelijkheid krijgt samen met andere inwoners verder te praten over het onderwerp. Wilt u meedoen aan dit groeps gesprek? Zo ja, wilt u dan uw naam, telefoonnummer en e-mailadres achterlaten? Voor het vervolg selecteren de onderzoekers op willekeurige basis maximaal 20 deelnemers uit de aanmeldingen. Wij nemen dan mogelijk contact met u op. Het gesprek vindt plaats op het gemeentehuis en er wordt voorzien in catering.

Naam:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Bijlage 6: Belangrijkste bevindingen ‘focusgroep’ inwoners

Samenstelling en werkwijze ‘focusgroep’

Omdat we in dit onderzoek ook graag (nieuwe) inzichten vanuit de inwoners wilden ophalen, is aanvullend op de inwonersenquête, een ‘focusgroep-bijeenkomst’ georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst zijn we samen met een groep van 28 inwoners nader ingegaan op de resultaten van de online vragenlijst. Hierbij hebben we geprobeerd vanuit alle kernen inwoners aan tafel te krijgen.

Tijdens de ‘focusgroep’ hebben we voornamelijk de bevindingen uit de vragenlijst getoetst en besproken. Daarbij ging de dialoog over hoe de inwoners (het aanbod van) maatschappelijke accommodaties in de gemeente Peel en Maas beoordelen en wat ze belangrijk vinden voor de toekomst. De ‘focusgroep’ is daarmee complementair aan de andere onderzoeksmethoden.

Bevindingen ‘focusgroep-bijeenkomst’

Hieronder hebben we de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de ‘focusgroep-bijeenkomst’ vastgelegd.

Over het voorzieningenniveau op het gebied van maatschappelijke accommodaties in algemene zin

Overheersende mening is dat Peel en Maas (in basis) een goede en diverse infrastructuur aan accommodaties heeft. De kritische punten spitsen zich met name toe op de gebruiksmogelijkheden en op de staat van de in de accommodaties aanwezige voorzieningen. De gemiddelde waardering schommelt tussen de 3 en 3,5 en is positiever en/of genuanceerder dan het beeld dat naar voren komt uit de inwonersvragenlijst.

Over de gebruiksmogelijkheden/functionaliteiten van de maatschappelijke accommodaties

Het beeld is dat er in absolute zin gemeentebreed voldoende capaciteit is, maar dat de beschikbaarheid en de aanwezige voorzieningen onvoldoende matchen met specifieke behoeften. Dit geldt met name voor de binnensportvoorzieningen. Een goed voorbeeld is de judosport (Helden), die in de gemeente Peel en Maas steeds meer in de verdrukking komt, omdat er geen passende ruimte structureel beschikbaar is. Een soortgelijke situatie doet zich voor bij de volleybalsport (Grashoek).

Als oplossing wordt gezien om meer integraal te kijken naar de gebruiksmogelijkheden, gemeentebreed. Daarbij steekt men ook de hand in eigen boezem. Veel verenigingen zijn gericht op de eigen kern. Er zou meer migratie tussen de kernen moeten plaatsvinden. Ook biedt een samenwerking met het onderwijs mogelijk kansen.

Over de staat van onderhoud van de maatschappelijke accommodaties

Het beeld is dat, ook weer in het geval van de binnensportvoorzieningen, er sprake is van het nodige achterstallige onderhoud. Genoemd worden o.a. douches en vloeren. Incidenteel wordt er door de gemeente regelmatig wat opgelost, maar het lijkt niet zo functioneel. Reparatie van het een leidt dan weer tot een defect op een ander onderdeel. Men ervaart dit als een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente, met name in relatie tot het aspect ‘veiligheid’.

Over de toegankelijkheid van de maatschappelijke accommodaties

Er is een vrij breed gedeelde opvatting dat er meer moet worden geïnvesteerd in de toegankelijkheid van de maatschappelijke accommodaties, met name waar het gaat om oudere gebruikers en/of inwoners met een beperking. Zaken o.a. die benoemd zijn: ringleidingen voor slechthorenden, tribunes met een te grote opstap, het ontbreken van liften en de bereikbaarheid van accommodaties, nu steeds meer ov-voorzieningen verdwijnen.

Over de staat van onderhoud van de maatschappelijke accommodaties

Het beeld is dat, ook weer in het geval van de binnensportvoorzieningen, er sprake is van het nodige achterstallige onderhoud. Genoemd worden o.a. douches en vloeren. Incidenteel wordt er door de gemeente regelmatig wat opgelost, maar het lijkt niet zo functioneel. Reparatie van het een leidt dan weer tot een defect op een ander onderdeel.

Over de betaalbaarheid van de maatschappelijke accommodaties

De kosten die verbonden zijn aan het gebruik van de maatschappelijke accommodaties door de gemeenschap zijn ook mede bepalend voor de toegankelijkheid en/of bereikbaarheid van deze voorzieningen. Het algemene beeld is dat men de tarieven voor het gebruik van de sportaccommodaties als passend/redelijk ervaart, met uitzondering van die van de Piushallen. Maar de laatste berichten zijn dat de gemeente bezig is om ook deze tarieven te 'harmoniseren'. Ten aanzien van het gebruik van de gemeenschapshuizen/dorps huizen wordt opgemerkt dat de kosten voor het gebruik ten behoeve van uitvoeringen te hoog zijn voor kleine verenigingen. Een koor wordt als voorbeeld gegeven.

Over de contacten met de gemeente

Er zijn veel personele wisselingen bij de gemeente. Bovendien komen veel gemeentelijke medewerkers van buiten Peel en Maas. Die kennen de historie vaak niet en/of zijn onvoldoende bekend met het principe van 'zelfsturing'. Het gevolg is dat er vaak sprake is van discontinuïteit in de contacten met de gemeente. De gemeente moet zorgen voor een (vast) aanspreekpunt voor de gemeenschappen. Zo iemand dient ook goed op de hoogte te zijn van alles wat er speelt in een bepaalde kern ('account') en zou ook als 'kennisbank' moeten fungeren.

Over de mate waarin de gemeenschap wordt betrokken met ontwikkelingen op gemeentelijk niveau

De ervaring is dat de gemeente vaak de gemeenschap bij ontwikkelingen betreft als de gemeente al min of meer een oplossing heeft gevonden (als voorbeeld wordt het onderzoek naar de sporthallen genoemd). Er is een uitdrukkelijke wens vanuit de gemeente om eerder bij dergelijke ontwikkelingen betrokken te worden.

Verder noemen we nog een aantal zaken die ook aan de orde zijn gekomen.

- Er is behoefte aan meer laagdrempelige ontmoetings- en/of inloopruimten ("Waar je niet gedwongen wordt om meteen een dure kop koffie te drinken."). Overigens zijn die ruimten er wel al (voorbeelden zijn Dorpsontmoeting Kessel en Dorpsontmoeting Kessel-Eik). We kwamen om die reden ook tot de conclusie dat inwoners niet altijd op de hoogte zijn van het gemeentebrede aanbod.
- De eigen verantwoordelijkheid van de gemeenschappen voor het in stand houden van het voorzieningenniveau wordt breed onderschreven, zo ook de eigen verantwoordelijkheid voor de exploitatie van die voorzieningen ("eigen broek ophouden"). Maar dan moeten de stichtingen en/of verenigingen wel de

ruimte houden/krijgen om zelf geld te verdienen (kantine sportvoorzieningen, horeca gemeenschapshuizen). Maar dat wordt steeds moeilijker door gemeentelijke voorwaarden en/of regelgeving.

- Wellicht ligt het ambitieniveau vanuit de gemeenschappen soms ook wel te hoog. Voorzieningen dienen wel betaalbaar te zijn (en te blijven).
- De wens is uitgesproken om in de buitenruimte een veilige en goed toegankelijke plek te creëren voor activiteiten voor en vooral door inwoners met een beperking.
- Het is belangrijk dat de voorzieningen letterlijk midden in het dorp staan. Dit zorgt voor levendigheid in de kernen.
- Er is op veel gebieden behoefte aan meer samenwerking en een kernen overstijgende instelling ("iedereen gaat nog te veel uit van het eigen belang"). Die samenwerking zou op 'domeinniveau' kunnen plaatsvinden, bijvoorbeeld meer samenwerking tussen sportverenigingen (zie ook wat hiervoor is opgemerkt over de beschikbaarheid van voorzieningen gemeentebreed) en op doelgroepenniveau, bijvoorbeeld ouderen. Hier ligt ook een belangrijke taak voor de gemeente om dit te faciliteren en/of te stimuleren ('aanjaagfunctie').

Postbus 7088
5980 AB Panningen
Wilhelminaplein 1
5981 CC Panningen
T 077 306 6666
E info@peelenmaas.nl
www.peelenmaas.nl